I

(Meddelelser)

REVISIONSRETTEN

SÆRBERETNING NR. 2/91

om

udnyttelse af Fællesskabets forskningsresultater med Kommissionens svar

(91/C 133/01)

(Bemærkninger i henhold til EØF-Traktatens artikel 206a, stk. 4)

INDHOLD

	Punkt
1. Indledning	1.1 — 1.6
2. Aktionerne for at udnytte forskningsresultaterne har begrænset effekt	2.1 — 2.29
Publikationerne	2.1 — 2.8
Omfanget af den videnskabelige og tekniske publikationsvirksomhed	2.1 — 2.4
Formidlingspolitikken	2.5 — 2.8
Patenterne	2.9 — 2.16
Første element i den teknologiske styrke: Betydningen af de opnåede resultater	2.10
Andet element i den teknologiske styrke: Produktionen af nye opfindelser	2.11 — 2.13
Tredje element i den teknologiske styrke: Tendenserne	2.14
Fjerde element i den teknologiske styrke: Den eksterne rækkevidde	2.15
Samlet vurdering	2.16
Valorisering af forskningsresultater	2.17 — 2.24
Et begrænset antal indtægtsgivende sager	2.17 — 2.22
Kun få licensoverdragelser	2.23
Meget små afgiftsindtægter	2.24
Effekten af de forskningsprogrammer, som GD XIII's Bruxelles-tjenester har iværksat	2.25 — 2.29
Resultater, som fortjener at blive lagt mærke til	2.25 — 2.26
En ny strategi	2.27 — 2.29
3. På jagt efter årsagerne: 1. Initiativpræget indsats eller passive procedurer	3.1 — 3.56
Indledning	3.1
Mangler, som kan henføres til led forud for Direktorat XIII-C	3.2 — 3.9
Udbredelse af viden	3.3 — 3.5
Valorisering	3.6 — 3.9

Begrænset dynamik hos patent- og publikationstjenesten	3.10 — 3.15
Valoriseringen fra forsknings- til markedsføringsstadiet	3.16 — 3.53
Overvægt af personale i de mindst dynamiske tjenestegrene	3.17
Valoriseringstjenestens undertiden passive holdning	3.18 — 3.31
Det tekniske prioriteres højere end det kommercielle	3.32 — 3.43
Forskningen er ikke tilstrækkeligt orienteret mod valoriseringen	3.44 — 3.48
Valoriseringsindsatsen koncentreres om enkelttilfælde	3.49 — 3.53
Utilstrækkelig evaluering af aktionernes effekt	3.54 — 3.56
Utilstrækkeligt talmateriale	3.54
Effekten af publikationerne undersøges ikke	3.55
Fordelingen af indtægter og udgifter på de enkelte projekter eller aktivitetsformer kan ikke identificeres	3.56
4. På jagt efter årsagerne: 2. De anvendte ressourcer står ikke i rimeligt forhold til behovene	4.1 — 4.20
Indledning	4.1
Forholdet mellem de menneskelige ressourcer anvendt til henholdsvis udnyttelse af resultater og forskning	4.2 — 4.3
De finansielle midler	4.4 — 4.8
Forholdet mellem de finansielle midler til henholdsvis forskning og udnyttelse i det andet rammeprogram	4.5 — 4.6
Forholdet forskning/udnyttelse i budgettet	4.7
Forholdet forskning/udnyttelse i det tredje rammeprogram	4.8
Sammenligningsgrundlag	4.9 — 4.10
OECD's beregninger af udgifterne til udvikling	4.9
Demonstrationsprogrammet på energiområdet	4.10
Konsekvenserne for de gennemførte operationer af, at der ikke er tilstrækkelige ressourcer	4.11 — 4.19
Konklusion	4.20
5. På jagt efter årsagerne: 3. Stor spredning af aktiviteterne med henblik på udnyttelse af forskningsresultater og teknologioverførsel	5.1 — 5.58
Spredning af ansvaret mellem tjenestegrenene	5.1 — 5.30
Formidling af resultaterne	5.1 — 5.10
Valorisering af resultaterne	5.11 — 5.19
Rammeprogrammets del af ansvaret	5.20 — 5.22
Få organisatoriske forbindelser mellem tjenestegrenene	5.23 — 5.30
Manglende sammenhæng mellem beføjelser og ressourcer	5.31 — 5.50
Publikationsbevillingerne opdelt på flere tjenestegrene	5.31 — 5.40
Direktorat XIII-C's og FFC's bevillinger til aktiviteter til støtte for Kommissionens tjenestegrene	5.41 — 5.45
Direktorat XIII-C's bevillinger og EKSF-aktioner	5.46 — 5.50
Mange sammenhængende aktiviteter forvaltes særskilt	5.51 — 5.55
Indledning	5.51
GD XI's og GD XVII's demonstrationsprojekter	5.52
SPRINT-programmet	5.53
Innovation og forskellige fællesskabspolitikker	5.54 — 5.55
Konklusion	5.56 — 5.58
6. Henstillinger og betragtninger om den fremtidige udvikling	6.1 — 6.26
Budgetgennemsigtighed og -tilbageholdenhed	6.1 — 6.4
Bedre ressourcefordeling	6.5 — 6.6
Udnyttelse af resultaterne — sidste stadium af forskningen eller særskilt arbejdsområde?	6.7 — 6.10

Valorisering — rentabel aktivitet eller finansieret over offentlige bevillinger? 6.11 — 6.13

En række specialiserede administrative tjenestegrene eller et integreret og uafhængigt agentur? 6.14 — 6.20

Decentralisering — et sundt princip, der bør finde anvendelse i forbindelse med innovation 6.21 — 6.26

Side

Kommissionens svar 34 — 46

1. INDLEDNING

1.1. Politikken på forskningsområdet er en af de vigtigste fællesskabspolitikker. Den er omfattet af en flerårig planlægning gennem de såkaldte »rammeprogrammer«, som for en fire- eller femårig periode fastsætter forskningens hovedområder og den dertil svarende finansielle ramme. Til dato er der vedtaget tre rammeprogrammer for henholdsvis 1984-1987, 1987-1991 og 1990-1994 (det tredje rammeprogram, der blev vedtaget den 23. april 1990, overlapper således til en vis grad det andet).

1.2. Der findes to former for fællesskabsforskning. En del af forskningsarbejdet udfører Kommissionen selv for egen regning på Det Fælles Forskningscenter (FFC). Det er »direkte aktioner«, hvortil der i 1989-budgettet er afsat 225,7 mio. ECU eller 15,7 % af de samlede bevillinger på 1 441,4 mio. ECU. Resten er primært kontraktforskning med omkostningsdeling mellem Kommissionen (Generaldirektorat XII og XIII) og forskellige tredjeparter (forskningscentre, universiteter, virksomheder), og sekundært i form af »samordnede aktioner«, der gennemføres i medlemsstaterne, og hvor Kommissionen blot varetager koordinationen og finansieringen heraf, men ikke på nogen måde deltager i finansieringen af selve arbejdet. Forskning med omkostningsdeling og samordnede aktioner udgør de »indirekte aktioner«, hvortil der i 1989-budgettet er afsat 1 215,7 mio. ECU eller 84,3 % af førnævnte samlede bevillinger.

1.3. Forskningsresultaterne kan generelt udnyttes på tre forskellige måder:

a) ved formidling af den opnåede viden, hvilket ikke alene vil sige publikationsvirksomhed, men også oprettelse og forvaltning af databaser og kommunikationsnet, deltagelse i messer, udstillinger, symposier osv., samt uddannelse,

b) ved at beskytte den intellektuelle ejendomsret til opfindelserne, hvilket i alt væsentligt vil sige indgivelse af patentansøgninger og forvaltning af patenter,

c) ved at valorisere opfindelserne, hvilket vil sige industriel og kommerciel tilpasning og markedsføring.

1.4. I Kommissionen henhører udnyttelse af forskningsresultater først og fremmest under Direktorat C under Generaldirektorat (GD) XIII, som forvalter budgetkonto B 7388 (tidligere konto B 7306) og B 7530 til dette formål. Direktoratet er opdelt i tre tjenestegrene, der varetager ovennævnte tre udnyttelsesformer:

a) formidling af viden: Enhed XIII-C.3 (videnskabelig og teknisk kommunikation),

b) patenter: Enhed XIII-C.1, første sektion; en anden sektion under denne enhed er tillige ansvarlig for området innovation og teknologioverførsel,

c) valorisering: Enhed XIII-C.2.

1.5. I perioden 1987-1991 (5 år) er der ved Rådets afgørelse om vedtagelse af det andet rammeprogram for aktioner inden for forskning og udvikling [1] blevet afsat 5 396 mio. ECU til forskningen og udnyttelsen af dens resultater, heraf 5 358 mio. ECU til forskning og 38 mio. ECU til udnyttelse, svarende til forholdet 141 til 1. Til det tredje rammeprogram, der gælder for femårsperioden 1990-1994 [2], er der afsat 5 700 mio. ECU, hvoraf 5 643 mio. ECU skal anvendes til forskning og 57 mio. ECU til udnyttelse, svarende til forholdet 99 til 1.

1.6. Retten har med den undersøgelse, som danner grundlag for den foreliggende beretning, ikke villet

[1] Rådets afgørelse 87/516/Euratom, EØF af 28. september 1987 om rammeprogrammet for Fællesskabets aktioner inden for forskning og teknologisk udvikling (1987-1991) (EFT nr. L 302 af 24. 10. 1987, s. 1).

[2] Rådets afgørelse 90/221/Euratom, EØF af 23. april 1990 om et rammeprogram for Fællesskabets indsats inden for forskning og teknologisk udvikling (1990-1994) (EFT nr. L 117 af 8. 5. 1990, s. 28).

begrænse sig til at revidere en tjeneste eller en bestemt budgetpost, men ønsket at foretage en mere generel vurdering af, hvordan Fællesskaberne har løst en bestemt opgave.

2. AKTIONERNE FOR AT UDNYTTE FORSKNINGSRESULTATERNE HAR BEGRÆNSET EFFEKT

Publikationerne

Omfanget af den videnskabelige og tekniske publikationsvirksomhed

2.1. De videnskabelige og tekniske skrifter, der skal udgives, opføres i Kommissionens årlige publikationsprogram og publiceres siden - når de anvisningsberettigede tjenester, der er ophavsmænd til dem, anmoder derom - gennem publikationstjenesten GD XIII-C-3, som er en kanal, der principielt skal følges.

2.2. Antallet af videnskabelige og tekniske dokumenter (tidsskrifter, rapporter, afhandlinger, konferencedokumenter, etc.), som Kommissionen har besluttet at udgive ifølge sit årlige publikationsprogram, er steget fra 534 i 1979-planen (50,6 % af det samlede antal) til 847 i 1985-planen (73,5 % af det samlede antal).

2.3. Antallet af videnskabelige og tekniske dokumenter, som faktisk udgives gennem enhed XIII-C-3, ligger under det forventede antal i planen, men det er stigende. Det er steget fra 485 i 1987 til 581 i 1988.

2.4. Det faktiske antal publikationer overstiger i øvrigt ovennævnte registrerede tal. I praksis trykkes, udgives og distribueres der nemlig uden for planen — og uden om enhed XIII-C-3 og i øvrigt også Publikationskontoret — et vist antal dokumenter direkte af de tjenester, der er ophavsmænd til dem, og som har en vis autonomi i forbindelse med publikationer. Det forekommer i ret stort omfang i GD XII og på FFC.

Formidlingspolitikken

2.5. Af en undersøgelse foretaget på grundlag af et udsnit på 38 publikationssager, som enhed XIII-C-3 havde behandlet i 1988, fremgik det, at Kommissionen bestiller mellem 150 og 400 eksemplarer hos Publikationskontoret til gratis distribution.

2.6. Noget helt andet gør sig gældende med hensyn til de værker, som Publikationskontoret sælger. Retten undersøgte et udsnit på 25 rapporter udgivet af Publikationskontoret, som var udkommet i samlingen EUR. Rapporterne var taget på lager mellem den 1. juli 1987 og den 31. december 1988, og pr. 14. november 1989 var der gennemsnitligt blevet solgt lidt over fire eksemplarer af hvert dokument. Af den mest solgte rapport i udsnittet var der kun blevet afsat 17 eksemplarer. Salgstallene taler for sig selv og er et klart bevis for den interesse, der er for et bestemt videnskabeligt værk. Det er til gengæld altid muligt at udsende et stort antal gratis eksemplarer, hvis effekt næppe kan måles uden et særligt rundspørge.

2.7. Når udgivelsen overdrages en privat forlægger, kan der derimod konstateres langt bedre salgstal for de enkelte rapporter (flere hundrede). En så voldsom salgsnedgang fra et par hundrede eksemplarer ved privat udgivelse til nogle få eksemplarer ved udgivelse i Publikationskontorets regi tyder på, at der ikke gøres tilstrækkeligt effektive salgsfremstød på fællesskabsplan.

2.8. Kommissionen bør derfor overveje, om de metoder, den anvender til formidling af resultaterne af forskningsaktiviteterne, er tilstrækkeligt effektive. Publikationskontoret har kun mulighed for at gennemføre ikke særlig avancerede fremstød. Der er for samtlige EF-publikationer kun etableret ét enkelt net af autoriserede forhandlere. Kun de tjenester, der er ophavsmænd til publikationerne, vil i kraft af deres kendskab til de berørte miljøer kunne planlægge og stille forslag om et specifikt salgsfremstød, dvs. et mere målrettet salgsfremstød i forhold til værkets art. De potentielle købere af et værk på et højt videnskabeligt niveau skal nemlig altid findes inden for en meget snæver og forholdsvis veldefineret kreds.

Patenterne

2.9. For at man kan forstå, hvor stor en betydning patentansøgninger og opretholdelse af patenter i Fællesskabet har, skal hele denne virksomhed ses i sin rette sammenhæng:

— dels ud fra det geografiske aspekt, dvs. at de præstationer, der ydes i et fællesskab af mange stater, ikke kan vurderes særskilt,

— dels ud fra det tidsmæssige aspekt, hvor viden om, i hvilken retning udviklingen vil gå, indvirker på og eventuelt fører til en korrigering af vurderingen af den aktuelle situation.

Første element i den teknologiske styrke: Betydningen af de opnåede resultater

2.10. Teknikker købes og sælges og lejes endog ud. Den teknologiske betalingsbalances indikator viser, hvor de vigtigste »teknologireserver« og hvor de lande, der fortrinsvis er hvv. teknologileverandører og -aftagere, skal findes. Resultatet er klart. Ifølge Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD) (1) udgjorde den procentsats, hvormed de eksterne udgifter til teknologi blev dækket af indtægter af samme art, i 1985 268,2 % i USA, 79,9 % i Japan og gennemsnitlig kun 61,4 % i EF-medlemsstaterne (2), som var den dårligst placerede landegruppe blandt OECD-landene.

Andet element i den teknologiske styrke: Produktionen af nye opfindelser

2.11. Patentansøgninger kan betragtes som én af indikatorerne for den samlede produktion af nye opfindelser, dog forudsat at de patentansøgninger, der indgives successivt eller samtidigt i flere lande, kun medtages én gang i beregningen. For at undgå, at et patent medregnes flere gange, fører OECD særskilt statistik over »nationale patenter« dvs. patentansøgninger indgivet af personer med fast bopæl i det pågældende lande, og over »udenlandske patenter«, dvs. patentansøgninger indgivet af personer med fast bopæl i et andet land end det, hvor der er ansøgt om patent. I 1986 tegnede EF-landene sig for 18 % af det samlede antal nationale patenter i OECD-landene under ét mod 14,1 % for USA's vedkommende og 62,9 % for Japans alene.

2.12. Statistikken over antal nationale patentansøgninger for hver million dollars givet ud til forskning er mere interessant, for den giver en idé om »opfinderkapaciteten« inden for forskning. Dette tal var i 1986 7,0 i Japan, 1,2 i EF-landene under ét (3), 0,6 i USA og 1,9 i gennemsnit i OECD-landene under ét.

2.13. Man kan forsøge at placere Fællesskabets virksomhed i denne forbindelse. I statistikkerne over Fællesskabets indsats skelnes der mellem den første patentansøgning for hver enkelt opfindelse (i et givet land) og ansøgninger om at få udvidet det samme patent til andre lande. Uden at der består fuldstændig overensstemmelse, kan »patentansøgninger« i EF-medlemsstaterne sidestilles med»nationale patentansøgninger« i OECD-landene. Når en opfinder ansøger om patent i et eller flere lande, undlader han faktisk sjældent at indgive patentansøgning i sit eget land. For hver million dollars (4) i udgifter til direkte aktioner (5) indgav Fællesskabet i 1986 0,11 første patentansøgninger — et resultat, der var 11 gange ringere end resultatet for EF-landene under ét og 17 gange ringere end for OECD-landene under ét.

Tredje element i den teknologiske styrke: Tendenserne

2.14. Fra 1982 til 1986 steg antallet af nationale patentansøgninger med 22,3 % i OECD-landene og med kun 4,9 % i EF-landene, mens antallet af første ansøgninger om fællesskabspatenter faldt med 24,1 %. Set over den noget længere periode 1972-1988 og opgjort ikke i procent men i absolutte tal er sådanne første ansøgninger reduceret fra 67 til 19.

Fjerde element i den teknologiske styrke: Den eksterne rækkevidde

2.15. Fællesskabet synes kun at være med i forreste række på det ene område, at opfindelser er beskyttet i så stort et geografisk område. Fællesskabet patenterer ofte den samme opfindelse i et ret stort antal EF-lande, og også i lande uden for EF (USA, Canada, Japan). I 1986 indgav Fællesskabet for hver første patentansøgning gennemsnitlig 7,5 udvidelsesansøgninger i andre lande og i 1988 10 udvidelsesansøgninger. Til sammenligning ansøgte opfindere i OECD-landene gennemsnitligt om 1,2 patenter i udlandet for hvert nationalt patent, japanske opfindere om 0,3, opfindere i USA om 2,5 og opfindere i EF-landene om 2,8 patenter.

Samlet vurdering

2.16. Resultaterne af Fællesskabets indsats på patentområdet forekommer således yderst begrænsede. Hovedårsagen til, at antallet af opfindelser patenteret af Fællesskabet er faldet, synes at være nedgangen i patenterbare opfindelser fra FFC. Dertil kommer en stadig mere restriktiv praksis med hensyn til at opretholde patenterne på baggrund af de relativt store omkostninger, der er forbundet hermed, og det faktum, at kun en ringe del af patenterne finder industriel anvendelse under en eller anden form (mellem 2 og 4 % ifølge udtalelser fra ledende medarbejdere i FFC). Endelig udgør indirekte aktioner i dag stadig kun en begrænset andel af patenttjenestens aktiviteter (se herom punkt 4.16 og 4.17).

(1) Bemærkningerne under pkt. 2.10-2.14 og pkt. 4.9 er navnlig baseret på statistikker, som OECD har udleveret til Retten under en tjenesterejse i april 1989.
(2) Undtagen Grækenland, Irland og Luxembourg.
(3) Undtagen Luxembourg.
(4) Ved en sammenholdelse med OECD's statistikker bør der tages hensyn til en række faktorer. Hvad angår tallene fra Fællesskaberne, er ecu konverteret til amerikanske dollars, mens OECD bruger fiktive dollars beregnet ud fra den amerikanske dollar, men med samme købekraft i de enkelte lande.
(5) Da der fortrinsvis er tale om patentansøgninger for FFC-opfindelser, er kun udgifter til direkte aktioner taget i betragtning.

Valorisering af forskningsresultater

Et begrænset antal indtægtsgivende sager

2.17. Siden der blev oprettet en tjeneste med ansvar for valorisering af forskningsresultater, er der gennem 21 år fra 1968 til den 31. marts 1989 blevet behandlet 340 sager, svarende til gennemsnitlig 16 sager pr. år. I praksis er antallet af behandlede sager steget år for år: i 1968 blev der åbnet 3 sager, i 1973 9. I 1974 kan man konstatere et enkeltstående højdepunkt med 47 åbnede sager, i 1984 et andet med 45 åbnede sager. Men siden 1975 har antallet stort set ligget på mellem en halv snes og en snes sager pr. år, og i 1988 på 23.

2.18. Ovennævnte tal skal sammenholdes med antallet af forskningsprojekter. I 1986 sluttede GD XII 1 672 forskningskontrakter med omkostningsdeling; i 1987 sluttede den 1 395 kontrakter. FFC's forskningsprogrammer for perioden 1984-1987 omfattede 43 forskningsområder, og programmerne for perioden 1988-1991 tæller 46. Hvert enkelt tema er opdelt i projekter.

2.19. Denne korte opsummering er tilstrækkelig til at vise, at kun en meget ringe del af forskningsarbejdet efterfølgende tages op af valoriseringstjenestens medarbejdere.

2.20. Når der åbnes en sag, er det ikke altid ensbetydende med, at der iværksættes en valoriseringsaktion, og endnu mindre at den gennemføres med held. En stikprøve af sagsakter viste, at de fleste højst var nogle få millimeter tykke. Nogle indeholdt kun to ark: den indledende og den afsluttende formular. I forbindelse med visse sager var tjenesten tydeligvis ikke nået længere end til at overveje, hvorledes resultaterne kunne valoriseres, for dens indsats havde kun bestået i indhentning af nogle få basale oplysninger.

2.21. Pr. 31. december 1988 var af 327 sager, der var blevet åbnet indtil da, 121 blevet opgivet og 41 stillet i bero, mens Kommissionen kun havde anset 165 for at være i gang. Retten har konstateret, at en række af de såkaldte igangværende sager mildt sagt må betegnes som fejlslagne, i det mindste så længe de ikke er færdigbehandlet; det er i visse tilfælde tvivlsomt, om de overhovedet bliver færdigbehandlet.

2.22. Siden valoriseringstjenesten blev oprettet, har dens arbejde ført til kommerciel udnyttelse af i alt omkring 50 opfindelser af enhver art og oprindelse og til skabelse af ca. 280 direkte arbejdspladser [1].

[1] Ifølge en note fra marts 1988 fra valoriseringstjenesten med en opgørelse over foreliggende valoriseringssager primo 1988.

Kun få licensoverdragelser

2.23. Antallet af kontrakter om meddelelse af licens eller overdragelse af know-how eller overførsel af teknologi er i størrelsesordenen fem om året (én i 1984, fem i 1985, fire i 1986 og seks i 1987). 1987-tallene svarer til én kontrakt for hver 177,9 mio. ECU i finansielle forpligtelser, der indgås som led i forskningskontrakter.

Meget små afgiftsindtægter

2.24. ***Tabel 1*** indeholder nogle tal for licensafgifterne og betalingen for teknisk bistand. Det stærkt reducerede antal indtægtsgivende sager udviser desuden et brat fald. Indtægterne svarede i 1988 til 1 ECU for hver 204 ECU i udgifter til udnyttelse af forskningsresultaterne (konto B 7306 og 7530 i det almindelige budget) og for hver 45 762 ECU i forskningsudgifter (kapitel 73 i det almindelige budget). Retten har ved besøg i en række medlemsstater [2] fået bekræftelse på disse dårlige resultater [3].

Tabel 1 — Udviklingen i inkasserede afgifter

Regnskabsår	Antal indtægtsgivende sager	Indtægter (I ecu)
1984	15	19 563
1985	13	15 310
1986	15	79 782
1987	11	28 308
1988	4	21 043
1989	4	18 299

[2] Retten har i forbindelse med den undersøgelse, der har resulteret i denne beretning, besøgt de nedenfor anførte nationale organer med ansvar for valorisering af forskningsresultater:
— British Technology Group (BTG) (UK)
— Fraunhofer Gesellschaft (FhG) (D)
— Gesellschaft für Strahlen- und Umweltforschung (GSF) (D)
— Garching Instrumente (GI) (D)
— Agence Nationale de valorisation de la recherche (Anvar) (F)

Retten har udfærdiget et dokument med beskrivelse af disse organer og deres arbejdsform; det er tilgængeligt i Retten i Luxembourg.

[3] I én medlemsstat opkræver en virksomhed inden for miljøbranchen en afgift på 1 ECU pr. 85 ECU afholdte udgifter (alle udgifter til forskning og valorisering under ét). I en anden medlemsstat opkræver et stort agentur, der også arbejder med udnyttelse af forskningens resultater, en afgift på 1 ECU pr. 2,9 ECU afholdte udgifter i forbindelse med valoriseringen (sammenligningsgrundlaget er altså her mere begrænset og omfatter ikke som i det foregående tilfælde samtlige udgifter). I en tredje medlemsstat er det største valoriseringsorgan i dag støttemodtager.

Effekten af de forskningsprogrammer, som GD XIII's Bruxelles-tjenester har iværksat

Resultater, som fortjener at blive lagt mærke til

2.25. Med ESPRIT-programmerne (1), som ikke behandles af valoriseringstjenesten, men valoriseres inden for rammerne af selve forskningsaktionen, er der allerede nu opnået industrielle resultater af et ganske andet omfang end med de øvrige forskningsprogrammer. ESPRIT-programmet blev i tiden oktober 1988 til maj 1989 underkastet en ekstern evaluering i form af et rundspørge blandt deltagerne i projekterne. Der blev gennemgået 949 besvarelser. På spørgsmålet »på hvilken måde har Deres organisation draget økonomisk fordel af projektet?« svarede 69 % »Forbedring af know-how«, 45 % erklærede, at det havde ført til nye produkter, 35 % havde forbedret deres produkter, 29 % havde udviklet standardiseringen, 25 % havde fået nedbragt deres omkostninger eller deres produktionstider, og 12 % havde forbedret deres produktionsteknikker. Kun 15 % erklærede, at de ikke havde draget nogen fordel af deltagelsen. Det er bemærkelsesværdigt, at der her er tale om praktiske resultater på det industrielle stadium.

2.26. ESPRIT-programmet startede i 1984. Programmerne RACE (2), AIM (3), DELTA (4) og DRIVE (5) (1987 og 1988) blev iværksat af de samme tjenester (GD XIII-Bruxelles) som ESPRIT-programmet og med samme mål for øje, men effekten af disse programmer kan ikke måles, fordi de ikke har kørt i en lige så lang periode. Af en statusrapport over RACE-programmet pr. september 1989 fremgår det imidlertid, at det for 58 % af deltagerne havde ført til en udvikling af deres produkter, for 42 % til patentansøgninger og for 79 % til en videreudvikling af de tekniske metoder.

En ny strategi

2.27. Under denne type programmer har valoriseringen givet langt større og hurtigere resultater, og det skyldes i væsentlig grad deres beskaffenhed og den valgte strategi. I denne programtype indgår udnyttelse af forskningsresultaterne i selve programmerne, og det på to måder. Dels udgør en række af de projekter, der indgår i et program, instrumenter til udnyttelse af programmets øvrige projekter, navnlig med hensyn til formidling af den opnåede viden. Dette er tilfældet med projektet »Informationsudvekslingssystem« (IES) og dets database, som fremmer udvekslingen af oplysninger mellem deltagerne i ESPRIT-programmet, og med den elektroniske post EUROCOM, en posttjeneste for nuværende og potentielle brugere af data vedrørende ESPRIT. Dels er forskning fuldstændig integreret i ESPRIT-programmet, og målene er defineret som konkrete tilsigtede resultater, f.eks. markedsandele, der skal erobres. Den forskning, som Kommissionen finansierer, strækker sig ganske vist ikke helt frem til den kommercielle mærkevares stadium, den når ikke til konkurrencestadiet, men alligevel til et udviklingsstadium, der er fremskredent nok til, at de industrielle deltagere selv, og nu i eget navn, kan igangsætte supplerende forskning, fastlægge produktionsmetoder og planlægge de produkter, der skal bringes på markedet.

2.28. En række faktorer gør, at denne programtype giver gode resultater:

a) I disse programmer er afstanden mellem projekt og anvendelse i almindelighed kort. Grundforskningen er kun repræsenteret med et lille mindretal af projekter.

b) Industrien dominerer blandt deltagerne i programmerne. I ESPRIT-programmet har 12 meget store virksomheder deltaget i 70 % af projekterne. Små og mellemstore virksomheder (SME, under 500 ansatte) har deltaget i 65 % af projekterne. Men SME kan ikke tillade sig den luksus at drive forskning uden at være fast besluttet på at nå frem til en rentabel udnyttelse af resultaterne. I modsætning hertil udgør forskningscentre og universiteter et stort flertal af kontrahenterne i GD XII's traditionelle programmer.

c) Industrivirksomhedernes deltagelse er ikke begrænset til den fase, hvor projekterne gennemføres ifølge kontrakter med omkostningsdeling, men begynder allerede på det stadium, hvor programmet og dets områder defineres. Det videnskabelige indhold i de traditionelle programmer fastlægges derimod administrativt.

Af alle disse grunde er der særdeles gode muligheder for, at det udførte arbejde fører til konkrete resultater. Den metode, der er anvendt i forbindelse med ESPRIT-

(1) ESPRIT II: Rådets beslutning 88/279/EØF af 11. april 1988 om et europæisk strategisk forsknings- og udviklingsprogram inden for informationsteknologi (ESPRIT) (EFT nr. L 118 af 6. 5. 1988, s. 32).

(2) Rådets beslutning 88/28/EØF af 14. december 1987 om et fællesskabsprogram inden for telekommunikationsteknologi — forskning og udvikling inden for avanceret kommunikationsteknologi i Europa (RACE-programmet) (EFT nr. L 16 af 21. 1. 1988, s. 35).

(3) Rådets beslutning 88/577/EØF af 4. november 1988 om en fællesskabsaktion vedrørende anvendelse af informationsteknologi og telekommunikation i sundhedssektoren — avanceret informatik på det medicinske område (AIM) — sonderende aktion (EFT nr. L 314 af 22. 11. 1988, s. 22).

(4) Rådets beslutning 88/417/EØF af 29. juni 1988 om en fællesskabsaktion inden for undervisningsteknologi — det teknologiske fremskridt i undervisningens tjeneste i Europa (DELTA) forsøgsaktion (EFT nr. L 206 af 30. 7. 1988, s. 20).

(5) Rådets beslutning 88/416/EØF af 29. juni 1988 om et program for De Europæiske Fællesskaber på området for informationsteknologi og telekommunikation i forbindelse med vejtransport (DRIVE) (EFT nr. L 206 af 30. 7. 1988, s. 1).

programmet, er også valgt for andre nyere programmer med industrielt sigte, som forvaltes af GD XII (f.eks. BRITE/EURAM og bioteknologi-programmet).

2.29. På den årlige ESPRIT-konference er det muligt at konstatere, i hvilket omfang resultaterne af programmet udbredes, samt programmets rækkevidde (i 1989 forelagdes over 100 projekter, der var flere tusinde deltagere og foredragsholdere på det højeste videnskabelige og politiske plan). Der vil ikke kunne konstateres lignende resultater af Direktorat XIII-C's indsats for at valorisere forskningsresultaterne.

3. PÅ JAGT EFTER ÅRSAGERNE: 1. INITIATIVPRÆGET INDSATS ELLER PASSIVE PROCEDURER

Indledning

3.1. Udnyttelse af forskningresultater er kun en særlig form for teknologioverførsel. Generelt set og ifølge sagens natur ligger der i teknologioverførsel et element af salgsfremstød, og den kræver en dynamisk indsats. Tager de ansvarlige ingen initiativer, sker der heller intet. Bemærkningerne nedenfor skal vise, i hvilket omfang de pågældende tjenestegrenes indsats i realiteten udviser denne uundværlige dynamik.

Mangler, som kan henføres til led forud for Direktorat XIII-C

3.2. Rammeprogrammet tildeler GD XII en bestemt rolle, for så vidt angår udnyttelsen af forskningsresultater (jf. punkt 5.20). GD XII lever ikke tilfredsstillende op til sin rolle.

Udbredelse af viden

3.3. GD XII sørger for, at forskningsresultaterne udbredes ret systematisk. Så godt som alle resultater publiceres, enten af kontrahenten eller af Kommissionen.

3.4. GD XII benytter, og det meget ofte, også andre kanaler end publikationer. Det har oprettet databaser, der udarbejdes sammendrag for mere eller mindre omfattende områder, der etableres erfaringsudveksling mellem forskere, der afholdes symposier, som er åbne for udenforstående — ikke blot universitetsfolk og politikere, men også folk fra industrien, som således eventuelt kan valorisere forskningsresultater — og der etableres uddannelsesfaciliteter for forskere og brugere (som f.eks. oprettelsen af en europæisk skole for klimatologi).

3.5. Inden for GD XII anvendes der meget forskellige strategier i forbindelse med publikationerne (valg af dokumenter, arten af medier og valg deraf, bestemmelser vedrørende udgivelsen, oplag, definition af målgrupper osv.), og den valgte strategi bestemmes i alt væsentligt af de videnskabelige enheder og af deres lederes dynamik og præferencer. De pågældende tjenester sender resultaterne ud til den af dem velkendte, men snævre kreds af videnskabsmænd, der har tilknytning til det behandlede emne, men de iværksætter ikke en mere ambitiøs og systematisk markedsføring af resultaterne. Hvilken effekt publikationerne har undersøges ikke. GD XII's tjenestegrene har et stort behov for, at der udstedes retningslinjer og dermed indføres ensartede metoder, ligesom formidlingsindsatsen bør tilføres dynamik, og dens effekt optimeres.

Valorisering

3.6. GD XII erkender trods alt, at det er ansvarligt for udbredelse af den opnåede viden, men erkender ikke i samme grad den rolle, som det burde spille, når det gælder om at valorisere resultaterne. Der er ingen sammenhæng mellem arbejdsindsatsen i Direktorat XIII-C og i GD XII. Direktorat XIII-C kan under de nuværende forhold kun give en meget mangelfuld beskrivelse af de resultater, der kan valoriseres, og GD XII er af den opfattelse, at det ikke hører til dets opgaver at give en sådan beskrivelse. Men netop i fasen mellem forskning og valorisering, i den proces, hvor »forskningsresultater« bliver til »opfindelser, der kan valoriseres«, burde GD XII og Direktorat XIII-C supplere hinanden.

3.7. Først og fremmest burde GD XII tilsende Direktorat XIII-C samtlige forskningskontrakter med omkostningsdeling samt kontrahenternes endelige rapporter, men en sådan ordning er aldrig blevet gennemført konsekvent. Om de afsluttende rapporter sendes, afhænger af de forskellige videnskabelige tjenestegrene i Generaldirektoratet, og de har meget forskellig praksis på dette område. Der har dog i nogen tid kunnet konstateres reelle fremskridt. Generaldirektoratet burde — hvad der langt fra er tilfældet — sikre et effektivt tilsyn med kontrahenterne efter kontraktforholdets ophør, afkræve dem en hensigtserklæring om udnyttelsen af forskningsresultaterne, om nødvendigt gøre denne til en betingelse for at udbetale det skyldige restbeløb, og drage omsorg for, at samtlige erklæringer også videresendes til Direktorat XIII-C. Praksis i GD XII bestemmes også på dette område af praksis i de videnskabelige enheder.

3.8. Dette ville imidlertid heller ikke være tilstrækkeligt. Selv om selve valoriseringen af forskningsresultater i alt væsentligt ligger uden for GD XII's område, bør det på alle stadier af Generaldirektoratets arbejde være et mål i sig selv at få valoriseret forskningsresultaterne. Det gælder, såvel når programmer defineres, som når der vælges områder

efter konkrete økonomiske behov, og når der udvælges projekter, hvor valoriseringsperspektiverne burde være et væsentligt udvælgelseskriterium. Endvidere gælder det, når der føres tilsyn med projektgennemførelser med henblik på at lede forskerne ind på de mest praktiske arbejdsgange. Det gælder også efter udløbet af et kontraktforhold, så det kontrolleres, at de tidligere kontrahenter overholder deres forpligtelser til at valorisere forskningsresultater, og for at sikre, at evalueringspanelerne udfolder større bestræbelser på at klarlægge, hvilke virkninger de opnåede resultater har haft for kontrahenterne, og endog, så vidt det er muligt, hvilke indirekte, ikke så klart definerbare virkninger de har haft for økonomien.

3.9. Forholdene på dette område varierer meget fra den ene videnskabelige tjeneste til den anden. Og meget skal ændres, før GD XII fortolker sin arbejdsopgave på denne måde. Det sker ganske vist ofte, at GD XII finder yderligere praktisk anvendelse for resultaterne af sin forskning, men det sker ved at genbruge resultaterne i selve forskningen, når de kan tages som et nyt udgangspunkt for videre forskningsarbejde. Til gengæld viser en gennemgang af projektsagerne, at tilgangen af sagsakter i de fleste tilfælde standser brat, når den endelige rapport er modtaget, den formelle godkendelse foreligger, og det skyldige restbeløb er udbetalt. De nyere programmer med industrielt sigte, der er omtalt i pkt. 2.28, er eksempler på mere lovende initiativer (Tekniske Dage BRITE/EURAM, »T«-projekter og projektet »Europæiske laboratorier uden mure«, der ligger tæt op ad en konkret anvendelse, anvendes inden for rammerne af bioteknologi-programmet).

Begrænset dynamik hos patent- og publikationstjenesten

3.10. Inden for de tre funktioner valorisering — industriel beskyttelse — formidling er det element af salgsfremstød, som er omtalt under pkt. 3.1, mest påkrævet i forbindelse med valoriseringen. De to andre tjenestegrene yder en mere passiv indsats. Patenttjenesten skal ganske vist kun bistå tjenesten for valorisering af resultaterne, men den bør dog gøre en større indsats på området opfindelser, der er resultatet af indirekte aktioner, for dette område er stadig alt for forsømt (jf. punkt 4.16 og 4.17).

3.11. Publikationstjenesten under Direktorat XIII-C spiller en meget passiv rolle i Kommissionens publikationssystem. Den medvirker såvel ved den årlige planlægning som ved selve offentliggørelsen af de enkelte dokumenter efter anmodning fra de tjenester, der er ophavsmænd til dokumenterne. Publikationer skal ekspederes ad denne kanal, som ikke har større indflydelse på publikationspolitikken som sådan. Tjenesten kan allerhøjst blokere visse publikationer, f.eks. hvis det er fastsat i en forskningskontrakt, at kontrahenten selv skal forestå offentliggørelsen, og den kan navnlig udskyde udgivelsen, hvis det forinden er nødvendigt at indgive patentansøgning. Denne tjenestegren har således en begrænset og ofte foreløbig kontrolfunktion. Bortset fra enkelte undtagelser falder funktioner som søgning efter manuskripter til udgivelse og undersøgelse af produktionspriser uden for tjenestens opgaver. Den undersøger ikke, hvilken effekt de publicerede værker har haft på læserne (jf. punkt 3.55).

3.12. Produktion, mangfoldiggørelse og distribution af skrevne dokumenter — dvs. publikationsvirksomhed — er kun et enkelt aspekt af den videnskabelige og tekniske kommunikation. Indførelsen af microfiches, magnetiske lyd- eller lyd- og billedmedier, og ikke mindst edb, har ændret omfanget af kommunikerbare informationer. Heri ligger fremover den mest afgørende mulighed for massivt at øge effekten af de videnskabelige værker, der er resultater af forskningen.

3.13. Enhed XIII-C-3 benytter allerede nu microfiches og forvalter navnlig tidsskriftet Euroabstracts og dets edb-sidestykke, databasen EABS, hvori der er indlæst omkring 80 000 resuméer eller analyser af udgivne dokumenter med henvisninger. Alle publikationer optages i Euroabstracts og i EABS — der har samme indhold — når tjenestegrenen har konstateret, hvem udgiveren er. Men databasens indhold er ikke helt komplet. Mange nyttige fællesskabsdokumenter, som kun udsendes til en snæver kreds — f.eks. udelukkende til medlemmerne af et rådgivende udvalg — mangler. EABS afspejler GD XII's, GD XIII's og FFC's produktion, men ikke i tilstrækkelig grad de øvrige tjenestegrenes forskning eller disses produktion af tekniske dokumenter. Det er desuden ofte vanskeligt at finde frem til selve dokumentet ud fra henvisningerne i »Euroabstract«, fordi der ikke findes et tilsvarende dokumentationscenter i Kommissionen. Endelig har databasen EABS kun få brugere, selv om edb-teknikkens væsentligste styrke netop er at sikre, at informationer formidles til en større kreds.

3.14. Det er snarere programmet VALUE, som Rådet vedtog den 20. juni 1989 [1], der vækker håb om, at politikken med hensyn til videnskabelig kommunikation vil blive ændret væsentligt og afgørende. I VALUE indgår ud over traditionel formidling via publikationer også oprettelse af databasen CORDIS og sammenkobling af de datanet, der anvendes til formidling af videnskabelige og teknologiske oplysninger i hele Fællesskabets område. Disse to projekter er ved at blive ført ud i livet. Databasen CORDIS kommer til at indeholde et meget mere omfattende og varieret materiale, nemlig ikke alene informationer om forskningsresultater, men også om programmer, projekter, prototyper, informationscentre, potentielle forskningspartnere osv. Set fra et kommunikationssynspunkt burde lanceringen af CORDIS give anledning til en bredere definition af »målgrupperne« (forskere, nationale administrationer, virksomheder), der således, ganske vist mod vederlag, ville få fri adgang til informationerne.

[1] Programmet omfatter perioden 1989-1993 og ikke som anført i titlen 1989-1992: Rådets beslutning 89/412/EØF af 20. juni 1989 om vedtagelse af et særprogram for spredning og udnyttelse af resultater af videnskabelig og teknologisk forskning (VALUE) (1989-1992) (EFT nr. L 200 af 13. 7. 1989, s. 23).

3.15. Dette er kun fremtidsperspektiver og måske endda kun ønsketænkning. Databasen CORDIS er endnu ikke i drift, og sammenkoblingen af datanettene er endnu mindre en realitet. Og det er faktisk endnu ikke fastlagt, hvorledes disse projekter forvaltes og finansieres mest hensigtsmæssigt. Hvad finansieringen angår, kunne man forestille sig, at Kommissionens tjenestegrene forvaltede CORDIS inden for rammerne af den almindelige drift, dvs. uden aktionsomkostninger, eller at der regelmæssigt blev ydet finansielle bidrag inden for de bevillingsrammer, der er lagt for forskningsprojekterne. En anden mulighed var at fakturere brugerne kostprisen for præsterede tjenesteydelser. Et kompromis mellem disse tre løsninger var også en mulighed. En forsvarlig forvaltning af systemet kan sikres ved, at der opbygges enten en administrativ struktur eller en selvstændig enhed, der er tilknyttet Kommissionen ved en form for aftale om ret til at fungere som en offentlig tjeneste. Men der er endnu ikke truffet noget valg mellem alle disse løsningsmuligheder.

Valoriseringen fra forsknings- til markedsføringsstadiet

3.16. Af en stikprøve på ca. 30 valoriseringssager udgjorde de, der var blevet åbnet efter ansøgning fra eller på forslag af opfinderen — FFC eller kontrahenten — et mindretal. I modsætning til praksis i publikationstjenesten åbnes størsteparten af valoriseringstjenestens sager på tjenestens eget initiativ. Retten er imidlertid af den opfattelse, at valoriseringstjenestens effektivitet svækkes, fordi den ikke har tilstrækkelig vægt i Direktorat XIII-C i forhold til de øvrige enheder, og navnlig fordi den udøver en noget passiv indsats og udelukkende lægger vægt på, hvordan forskningsresultaterne kan udnyttes af industrien. Hvis man også lagde mere vægt på industriens behov for forskning, ville Direktoratets indsats blive mere dynamisk.

Overvægt af personale i de mindst dynamiske tjenestegrene

3.17. Af 57 aktive tjenestemænd i Direktorat XIII-C rådede valoriseringsenheden XIII-C-2 i januar 1989 kun over 12 ansatte mod 19 i enhed XIII-C-3 (publikationer) og 21 i enhed XIII-C-1, der ganske vist omfatter både patenttjenesten (6 ansatte) og teknologioverførselstjenesten (14 ansatte). Af 34 tjenestemænd i kategori A og B beskæftigede kun 8 sig med valorisering. En paradoksal situation for den tjeneste, der er spydspidsen i Direktorat XIII-C, og hvis virksomhed forudsætter et personale med kvalifikationer inden for mange områder, stadig opfølgning af sagerne og adskillige tjenesterejser, såvel til FFC som til medkontraherende industri- eller konsulentvirksomheder, der er fordelt over samtlige medlemsstater.

Valoriseringstjenestens undertiden passive holdning

Sagsbehandlingen

3.18. Valoriseringen af forskningsresultater er naturligvis en langsigtet aktivitet, og med et kompliceret projekt kan sagsakterne løbe over mere end 10 år. Alligevel er det overraskende, hvor lang tid det tager at iværksætte visse aktioner.

3.19. Ikke sjældent går der to eller tre år, fra et forskningsprojekt afsluttes til den dag, der træffes afgørelse om, hvorvidt der skal iværksættes en aktion. Denne afgørelse træffes undertiden først, når der foreligger en evaluering fra en konsulent, som er udvalgt efter en ad hoc-udbudsprocedure (Expect-proceduren). I projekt V267 [1] blev der den 11. juni 1985 åbnet en sag med henblik på at udnytte resultaterne af en forskningskontrakt, der i henhold til kontrakten udløb den 31. december 1983.

3.20. Retten finder det til gengæld positivt, at Kommissionen i en række tilfælde har vundet tid ved at åbne en sag og påbegynde valoriseringen af lovende forskningsarbejder, endnu inden de er afsluttet. Det gælder eksempelvis sag V275 [2] vedrørende udnyttelse af forskning på FFC og sag V307 [3], der vedrører en forskningskontrakt med omkostningsdeling.

3.21. Efter åbningen af sag V247 [4] den 28. marts 1985 gik der 18 ½ måned, inden der blev rekvireret en teknisk-økonomisk analyse i henhold til Expect-proceduren, og derefter yderligere 15 måneder, inden der blev undertegnet en teknologioverførselskontrakt. Visse forhandlinger trækker ud i det uendelige: det tog to år (fra juni 1985 til juli 1987) at nå frem til en teknologioverførselskontrakt i sag V267 [1]. I sag V42 [5] fik tilbudsgiver på en revisionsundersøgelse hos licenshaveren den 22. maj 1987 — med 7 måneders forsinkelse — meddelelse om, at hans tilbud var afslået.

3.22. Valoriseringstjenesten reagerer undertiden alt for langsomt. Efter en tjenesterejse foretaget den 28. juli 1988 for at forberede markedsundersøgelser i forbindelse med sagerne V316 [6] og V317 [7] blev der først syv måneder

[1] Ekstrudermaskine med to dyser til mekanisk fremstilling af papirmasse i en kvalitet, der er sammenlignelig med kemisk fremstillet papirmasse.
[2] Pakningssystem mellem to metalflanger.
[3] Ekspertsystem til valg af varmevekslere.
[4] Nedbrydning ved hydrolyse af træflis til simplere polymer.
[5] Magnetimpulssvejsning og -formgivning.
[6] Røntgen-fluorescensanalysator.
[7] Neutronaktiveret analysator.

senere, den 2. marts 1989, udarbejdet en rappport. Det medførte, at undersøgelseskontrakterne blev forsinket tilsvarende og endnu ikke var undertegnet, da Rettens revision fandt sted i maj 1989. Først i september 1987 reagerede Kommissionen på de ugunstige markedsudsigter for den i sag V61 (1) behandlede opfindelse på trods af, at de potentielle kunder allerede i juni 1982 havde fundet prisen på det pågældende apparat — en termostatstyret ovn — alt for høj, og især på trods af, at Kommissionen og den licenshavende virksomhed ved en markedsundersøgelse i 1984 var blevet advaret om, at der kun var et meget begrænset marked inden for den temperaturskala, som virksomheden havde valgt til sine fabrikater. Kommissionen håber dog at kunne få projektet til at køre bedre på et nyt grundlag.

3.23. Det skal anføres, at forsinkelser og langsommelig arbejdsgang i valoriseringstjenesten ofte skyldes dens afhængighed af de eksterne partnere. Et stort antal undersøgelseskontrakter bliver gennemført med betydelige forsinkelser. Et projekt til kommerciel udvikling af et soltørringsanlæg (sag V295) (2), der var planlagt gennemført på kun tre måneder, blev således forsinket med yderligere syv måneder. Det tog 18 måneder eller dobbelt så lang tid som planlagt at gennemføre arbejdet i henhold til en teknologioverførselskontrakt vedrørende den i sag V268 (3) behandlede opfindelse.

Forebyggelse af tvister

3.24. Kommissionen har ikke altid været så forudseende, at den i kontrakter, den har indgået i forbindelse med sine valoriseringsaktiviteter, har indføjet bestemmelser, på grundlag af hvilke medkontrahenternes respektive rettigheder kan defineres klart og utvetydigt under alle forhold. Teknologioverførselskontrakt nr. CTT 136 af 31. december 1985 var ikke tilstrækkeligt præcist udformet hverken med hensyn til opfindelsens art eller med hensyn til den begivenhed, der ville udløse den afgiftspligtige markedsføringsperiode. Den licenshavende virksomhed nægtede at betale licensafgifter, idet den anførte, at den kun havde ændret apparatets påtænkte dimensionering, men ikke princippet i den patenterede opfindelse. Efter at have tilkendegivet sin uenighed frafaldt Kommissionen ethvert krav.

3.25. I sag V42 (4) foreslog Kommissionen den 24. juni 1975 sin licenshaver, at man i hvert enkelt tilfælde forhandlede om afgiftsgrundlaget, dvs. forhandlede om, hvilke nærmere angivne tekniske anordninger der skulle indgå i afgiftsgrundlaget. Denne fremgangsmåde indebærer risiko for tvister og spild af tid, og efter at have erkendt svagheden ved en sådan løsning genforhandlede Kommissionen kontrakten den 24. januar 1986 og udformede den mere præcist.

3.26. Som led i samme sag V42 blev en videnskabsmand fra FFC udstationeret i to år, fra den 1. juli 1978 til den 30. juni 1980, ved den franske atomenergikommission (CEA). I stedet for på forhånd at fastsætte regler for ejendomsretten til de opfindelser, der måtte komme ud af samarbejdet mellem den pågældende forsker og CEA, fastsattes det i kontrakten, at FFC og CEA skulle forhandle derom i hvert enkelt tilfælde. Som en meget forudsigelig følge af en sådan mangel på fremsyn opstod der en tvist om ejendomsretten til et patent (5).

3.27. De tjenester, der rekvirerer en undersøgelse, bør selv definere opgaven og ikke overlade dette til den ansøgende konsulent. Det sker imidlertid jævnligt, at valoriseringstjenesten i meget generelle og knappe vendinger meddeler ansøgeren, hvad der er formålet med en undersøgelse. Som eksempel kan anføres de retningslinjer, der den 11. december 1987 blev givet for en plan for kommerciel udvikling i forbindelse med sag V225 (6): Udarbejdelse af »en plan for kommerciel udvikling, som giver os en bedre forståelse af opfindelsens økonomiske levedygtighed og af dens jobskabelsespotentiel«. Det var på dette upræcise grundlag, konsulenten blev anmodet om at »forelægge sit projekt« (7). I sag V61 (1) havde licenshaver selv affattet udbudsbetingelserne for en markedsundersøgelse, som Kommissionen rekvirerede den 21. juli 1983. Kommissionen foretog sig intet, men beklagede, at den licenshavende virksomhed havde lagt hovedvægten på de tekniske aspekter på bekostning af de økonomiske. Den licenshavende virksomhed havde således udelukkende ført konsulenten ind på de tekniske spor, som den allerede havde udforsket, og derved sikret sig, at den kun ville få det budskab, som den ønskede at høre.

Kommissionens kontrol med, at fordringer inkasseres korrekt og med skyldige beløb

3.28. Kommissionen fører ikke altid tilstrækkeligt omhyggeligt tilsyn med den afgiftspligtige omsætning og mere generelt med afgiftsgrundlaget for licens- eller teknologioverførselskontrakterne. Det er ganske vist ikke altid let at få adgang til de nøjagtige omsætningstal, som en kontrahent formodes at ville tilbageholde helt eller delvis. Men Kommissionen bør foretage denne kontrol og reagere i tilfælde af svig.

3.29. Den licenshavende virksomhed i sag V42 (4) havde tilsløret de afgiftspligtige salg. Efter at Kommissionen

(1) Varmekammer, hvor nøjagtig temperatur opnås ved justering af damptryk.
(2) Anlæg til soltørring af frisk frugt.
(3) Elektrolyse-hydrogengenerator.
(4) Magnetimpulssvejsning og -formgivning.
(5) Patent nr. 1974. Udstyr til påsvejsning af tapper på nukleare brændselsstave.
(6) Metode til fremstilling af komponenter, der er baseret på materialer og plastik af cellulose og lignin.
(7) Brev nr. 10605 af 27. oktober 1986.

havde fremsendt en række rykkerskrivelser i perioden 1984-1986, oplyste licenshaver en del af de manglende tal. Men ved revision foretaget i henhold til kontrakt indgået af Kommissionen den 16. december 1986 påvistes det, at Kommissionens vedvarende mistanke var begrundet. Alene for regnskabsåret 1982 havde virksomheden undladt at opgive adskillige salg, der i alt beløb sig til 954 570 FF (ca. 140 000 ECU) før skat. Afgiftstabet for Kommissionen androg omkring 14 000 ECU.

3.30. I et tilfælde som dette har licenshaveren og ikke Kommissionen begået fejl. Den 23. januar 1986 kendte denne imidlertid endnu ikke tallet for den omsætning, der var opnået siden 1980. Gør Kommissionens forvaltningssystem det virkelig muligt, at en afgiftspligtig bliver glemt over en årrække? Den konsulent, der havde fået til opgave at foretage finansiel revision af den svigagtige virksomhed, reviderede i øvrigt kun regnskaberne for regnskabsåret 1982, selv om hans kontrakt ikke fastsatte en sådan begrænset periode. Der er således al mulig grund til at tro, at der også i regnskaberne for andre regnskabsår kan have forekommet svigagtige forhold, som ikke er blevet påvist. Kommissionen reviderede ikke regnskaberne for de øvrige regnskabsår (licensen varede fra 1975 til 1986), og revisionen blev således ikke afsluttet. Selv om Kommissionen fremsatte en række advarsler og opsagde licenskontrakten i 1986, søgte den ikke at inkassere de skyldige og ikke betalte afgifter, heller ikke ad rettens vej.

3.31. Den samme virksomhed havde samtidig erhvervet en licens af et fransk universitet, som, mere behændigt end Kommissionen, havde indføjet en bestemmelse om morarenter i licenskontrakten. En sådan bestemmelse burde indsættes i de kontrakter, der omfatter afgifter (licensoverdragelseskontrakter og teknologioverførselskontrakter).

Det tekniske prioriteres højere end det kommercielle

Hovedårsagen til, at resultaterne ikke opfylder forventningerne, er snarere af kommerciel end teknisk art

3.32. For nogle år siden gennemførte valoriseringstjenesten en analyse af årsagerne til, at valoriseringen af forskningsresultater ikke indfriede forventningerne. Undersøgelsen afslørede, at de negative resultater for over halvdelens vedkommende måtte tilskrives den kommercielle faktor. Retten er efter stikprøverevision nået frem til tilsvarende konklusioner. Af en stikprøve på 29 sager var der i 13 sager ikke opnået de forventede resultater. I tre tilfælde havde dette til dels kommercielle årsager, i seks andre sager enten altovervejende, eller sågar udelukkende kommercielle årsager (alt for høje salgspriser, et begrænset marked, dårlig tilpasning til efterspørgslen).

Overdrevne forventninger til de kommercielle resultater

3.33. Ikke blot FFC og valoriseringstjenesten, men også de virksomheder, der foretager markedsundersøgelser, og de licenshavende virksomheder skruer ret jævnligt forventningerne til resultaterne af en opfindelse for højt op, og dette forhold gør sig navnlig gældende i kommerciel henseende.

3.34. Den 24. januar 1978 vurderede valoriseringstjenesten markedet for magnetsvejsning (sag V42) [1] til at udgøre 6 mio. FF (ca. 1 050 000 ECU) inden for de følgende fem år. Licenshaveren opgav imidlertid salget til i alt kun ca. 1,4 mio. FF, hvorefter projektet blev stillet i bero. Den virksomhed, der i marts 1987 fik licens til at udnytte opfindelsen i sag V282 [2], anslog salget til at nå op på fem apparater allerede i 1987 og på i alt tyve apparater inden for de følgende fire til otte år. Der er til dato ikke solgt et eneste apparat. I sag V61 [3] har det vist sig, at de afsætningsmuligheder, der skulle foreligge ifølge markedsundersøgelserne og licenshaverens beregninger, i vid udstrækning ikke har været realistiske. I undersøgelsen fra 1984 omtaltes et globalt marked på 30 apparater om året, hvilket synes beskedent, men er betragteligt i forhold til de resultater, der er nået, fra licenskontrakten blev indgået i 1978 og til i dag, der er nemlig alt i alt solgt syv apparater.

Det tekniske og ikke det kommercielle aspekt har overvægt

3.35. Størsteparten af valoriseringstjenestens medarbejdere er videnskabsmænd. Flere af dem har en fortid som forsker på FFC. Tjenestens funktion må være at skabe forbindelse mellem forskningens verden og industriens verden. Videnskabelige kvalifikationer udgør derfor blot én bestanddel af den nødvendige profil. Medarbejderne bør også have kendskab til industri og økonomi, de bør være opmærksomme på de juridiske aspekter, og de bør have en skarp sans for kommercielle krav.

3.36. Heri ligger måske årsagen til, at det i visse tilfælde kan konstateres, at det tekniske og ikke det kommercielle aspekt har overvægt. Ganske vist skal Kommissionen ikke gribe ind i de berørte virksomheders marketingstrategi, men den er — hvilket i øvrigt er rimeligt — meget optaget af projekternes markedsføringsperspektiver. I mange sager fornemmer man imidlertid, at projektet er grundigt planlagt i teknisk henseende, men at de kommercielle beregninger og forberedelser er utilstrækkelige. Dette gør sig først og fremmest gældende for markedsundersøgelserne.

---

(1) Magnetimpulssvejsning og -formgivning.

(2) Anordning til fremstilling af en blanding af luft og støv i et bestemt forhold.

(3) Varmekammer, hvor nøjagtig temperatur opnås ved justering af damptryk.

Svagheder ved markedsundersøgelserne

3.37. Et stort antal teknisk-kommercielle undersøgelser og også markedsundersøgelser bærer præg af, at beregningerne af de økonomiske og kommercielle aspekter ikke er tilstrækkeligt underbygget. Det var tilfældet med den anden markedsundersøgelse i sag V42 (1) og med både den første og den anden markedsundersøgelse i sag V225 (2) samt med den første markedsundersøgelse i sag V61 (3). Sidstnævnte undersøgelse gennemførtes på et tidligt teknisk stadium i projektet, hvilket svækkede undersøgelserne, og der måtte derfor foretages en ny, som til gengæld faktisk gennemførtes for sent, men som alligevel ikke var fyldestgørende på det kommercielle område. Denne mangel forekommer dog ikke generelt. De teknisk-kommercielle undersøgelser i sagerne V275 (4) og V247 (5) er kommercielle og tekniske i lige høj grad.

3.38. I sag V61 (3) var den licenshavende virksomhed tysk, og undersøgelsen af afsætningsmulighederne var næsten udelukkende fokuseret på det tyske marked. Kommissionen havde valgt tyske konsulenter til at gennemføre de markedsundersøgelser, den finansierede i sagen, og af besparelseshensyn blev undersøgelsernes geografiske område begrænset til Forbundsrepublikken Tyskland. Ved simpel ekstrapolation af resultaterne af denne undersøgelse nåede man frem til en vurdering af det europæiske marked og verdensmarkedet. Denne type opfindelse kan sandsynligvis kun slå igennem på meget store markeder.

3.39. Det sker i øvrigt ret ofte, at begrænsninger og mangler ved en første markedsundersøgelse gør det nødvendigt at finansiere endnu en undersøgelse (jf. punkt 3.37 med hensyn til sag V61). Formålet med den først gennemførte markedsundersøgelse i sag V42 (1) var alt for upræcist formuleret, og det var naturligvis grunden til, at der måtte iværksættes en ny, hvis grundlag desværre ikke var mere præcist.

3.40. Valoriseringstjenesten bliver faktisk ofte opmærksom på sådanne mangler og reagerer på dem. I forbindelse med sag V225 (2) anmodede den pågældende medarbejder (den 4. marts 1986) det bureau, der havde udarbejdet undersøgelse nr. 2 om afsætningsmulighederne, om at skaffe supplerende oplysninger. Undertiden minder valoriseringstjenesten licenshaver om dennes kommercielle forpligtelser (sag V167 (6), notat af 8. juni 1982) eller retter henstillinger til ham derom (sag V267 (7), brev af 7. december 1988). Det står dog fast, at mange af de skuffende resultater, der kan læses ud af de fremsendte rapporter, uden tvivl er en følge af, at undersøgelsesopgaverne er for upræcist formuleret.

3.41. Sag V216 (8) er et typisk eksempel på en opfindelse af stor teknisk værdi, som alligevel ikke førte til noget, fordi man ikke havde været tilstrækkelig opmærksom på de kommercielle krav. Der var tale om et datatransmissionsprogrammel. Opfindelsen var ifølge FFC et bemærkelsesværdigt resultat af fællesskabsforskningen (10. juni 1986), som FFC betegnede som en bannerfører for den europæiske politik med hensyn til edb-standarder, og som var et skoleeksempel på, hvorledes det kunne efterprøves, om resultatet af et banebrydende europæisk forskningsarbejde kunne udnyttes kommercielt i praksis (12. november 1986). Entusiasmen var så stor, at FFC tilpassede opfindelsen til sine interne behov.

3.42. Desværre slog markedsføringen af produktet helt fejl. I juli 1983 indledtes forhandlinger om en licenskontrakt, men de blev stillet i bero i næsten to år indtil marts 1985, fordi der skulle udarbejdes en ny standardkontrakt (9) — som om det var naturligt, at hele det administrative apparat skulle gå i stå, indtil der forelå bedre retlige instrumenter. Efter at licenskontrakten var blevet undertegnet i marts 1986, gik der yderligere 20 måneder, før den nødvendige markedsundersøgelse blev gennemført (november 1987). Men da var det allerede for sent. Systemet var nu tilsyneladende for kostbart, og det var teknisk set blevet uddistanceret af et andet programmel, som licenshaveren selv havde lanceret.

3.43. Dette uheldige eksempel viser også følgerne af, at valoriseringsfunktionen er spredt på flere tjenestegrene, hvilket omtales nærmere i denne beretnings kapitel 5. Samtidig med at Direktorat XIII-C iværksatte en række aktioner, aftalte samme generaldirektorats Bruxelles-tjenester og FFC at gennemføre andre aktioner uden at meddele det til Direktoratet. De mente nemlig, at det ville fremskynde sagen, og man gik endda så vidt som til at foretage en præsentation af programmellet i Den Kinesiske Folkerepublik.

Forskningen er ikke tilstrækkeligt orienteret mod valoriseringen

3.44. Med valoriseringen af forskningsresultaterne bringes forskningen nærmere det endelige mål, nemlig de produktive aktiviteter. Men valoriseringstjenesten må omvendt også kunne henvende sig til forskeren for at få denne til at gennemføre de justeringer og tests, der er nødvendige for at tilpasse opfindelsen til industriens og

(1) Magnetimpulssvejsning og -formgivning.
(2) Metode til fremstilling af komponenter, der er baseret på materialer og plastik af cellulose og lignin.
(3) Varmekammer, hvor nøjagtig temperatur opnås ved justering af damptryk.
(4) Pakningssystem mellem to metalflanger.
(5) Nedbrydning ved hydrolyse af træflis til simplere polymer.
(6) Kontrolanordning til forenklede ultralydstransducere.
(7) Ekstrudermaskine med to dyser til mekanisk fremstilling af papirmasse i en kvalitet, der er sammenlignelig med kemisk fremstillet papirmasse.
(8) »Dual Network«, edb-programmel til dataoverførsel.
(9) Rapport af 12. april 1985 om tjenesterejse foretaget den 29. marts 1985 til Aix-lès-Milles.

markedets behov. Eksisterer der et »tandhjulsstopper«-system, der blokerer denne bevægelse bagud mod forskningen, fungerer valoriseringstjenesten langt mindre smidigt, og medarbejderne må afhjælpe denne svaghed ved at søge dyr assistance hos tredjemand. Sådanne henvendelser til forskerne er ikke et ukendt fænomen i Kommissionen, for det er fastsat i licenskontrakterne, at der skal ydes teknisk bistand til licenshaveren, og sådan bistand ydes almindeligvis af FFC. Dette arbejde hindres imidlertid på en række områder, jf. nedenfor.

Forskerne har ikke tilstrækkelig tid til rådighed

3.45. I de sagsakter, der afslutter sag V134 (1) og V164 (2), anføres som en af årsagerne til de negative resultater, at der ikke har været tilstrækkelig opbakning bag opfindelsen. I sag V275 (3) havde de forskere på FFC, der var ophavsmænd til den af denne sag omfattede opfindelse, ikke haft tid til rådighed i 1988-89 til at fortsætte de nødvendige forsøg, og Kommissionen måtte derfor i marts 1989 henvende sig til et eksternt laboratorium for at få en aftale om teknisk bistand.

3.46. I august 1985 medførte personalerokeringer i FFC's opfindertjeneste, som kørte projekt V61 (4), at tjenesten ikke kunne yde bistand og være til rådighed i det hidtidige omfang. En række ledende medarbejderes afgang fra den licenshavende virksomhed i 1982 havde i øvrigt allerede vanskeliggjort en videreførelse af projektet. Valoriseringstjenesten er således meget afhængig af, at dens samarbejdspartnere i både industrien og forskningstjenesterne er til rådighed, og det i en sådan grad, at den undertiden må indstille et projekt, udelukkende fordi samarbejdspartnerne ikke er til rådighed.

Når programmer udløber

3.47. Spørgsmålet er, om samarbejdet mellem Kommissionen og de eksterne forskere om indirekte aktioner forløber mere smidigt. Som eksempel kan anføres sag V247 (5). Her blev markedsføringen finansieret i fællesskab af GD XII over programmet for forskning i ikke-nuklear energi og Direktorat XIII-C, hvor sidstnævnte finansierede den teknisk set mest avancerede del af projektet og førstnævnte den del, der lå længst forud for konkurrencestadiet. Men hverken ved direkte eller indirekte aktioner foreligger muligheden for at forlænge samarbejdet, efter at de pågældende forskningsprogrammer er afsluttet. Inden for direkte aktioner skyldes nedgangen i FFC's direkte støtte til sag V42 (6), at opfindelsen var et resultat af et forskningsprojekt, som FFC var ophørt med at finansiere flere år tidligere. Et lignende problem opstod i forbindelse med opfindelsen i sag V268 (7), som var resultatet af et forskningsprogram med omkostningsdeling for produktion og anvendelse af brint. Da programmet udløb (jf. rapport 6189 om en tjenesterejse den 7. juni 1985), kunne GD XII ikke længere fortsætte finansieringen af det projekt, som opfindelsen udsprang af.

Forbud mod at finansiere forskning over valoriseringsbevillingerne

3.48. Det alvorligste eksempel på, hvorledes »tandhjulsstopper«-mekanismen fungerer, er forbuddet mod, at valoriseringstjenesten over sine egne bevillinger finansierer arbejde, som den måtte ønske at overdrage FFC. I punkt 5.41-5.45 gives en detaljeret redegørelse for denne mangel.

Valoriseringsindsatsen koncentreres om enkelttilfælde

3.49. Den politik, der følges nu, hvor der lægges mere vægt på forskningens behov end på industriens, har denne ene konsekvens, at indsatsen koncentreres om den enkelte opfindelse. Hvert forskningsresultat behandles og evalueres separat. Er evalueringen positiv, begynder man at søge efter den kommende industrielle partner. Kommissionen anvender ikke den strategi, at den søger at lade valoriseringstjenesten fungere som formidler mellem produktion og forskning. De utilstrækkelige midler, som omtales i kapitel 4, er en af hovedårsagerne til denne svaghed, som navnlig politikken med hensyn til licensoverdragelser lider under.

Licenser, der ikke retligt, men reelt er eksklusive

3.50. Den gældende praksis med hensyn til overdragelse af licenser er utilfredsstillende.

a) Samtlige licenser er ikke-eksklusive, selv om kun Euratom-Traktaten foreskriver ikke-eksklusivitet (artikel 12 og 17). Det nævnes intet sted i EØF-Traktaten, at licensaftaler skal være ikke-eksklusive. Den pålægger Rådet at fastsætte de nærmere bestemmelser for udbredelse af den opnåede viden. Hverken rammeprogrammet, VALUE eller særprogrammerne for forskning indeholder nærmere bestemmelser herom.

b) Selv om der ikke er overensstemmelse mellem EØF-Traktatens og Euratom-Traktatens bestemmelser, anvender valoriseringstjenesten kun én standardkontrakt, der nøje følger Euratom-Traktaten.

c) Selv om der ved kontrakterne kun overdrages ikke-eksklusive licenser, lader valoriseringstjenesten uofficielt den, der får licensen, vide, at den ikke aktivt vil

(1) Kemisk behandling af fotoselektive aflejringer på kobber.
(2) Anvendelse af energistrålebundt til overfladebehandling.
(3) Pakningssystem mellem to metalflanger.
(4) Varmekammer, hvor nøjagtig temperatur opnås ved justering af damptryk.
(5) Nedbrydning ved hydrolyse af træflis til simplere polymer.
(6) Magnetimpulssvejsning og -formgivning.
(7) Elektrolyse-hydrogengenerator.

søge efter andre licenstagere for den samme opfindelse, så længe den pågældende licenstager overholder kontrakten og sin udnyttelsesforpligtelse. Der er i realiteten altså tale om eksklusive licenser (jf., eksempelvis, i sag V42 [1], skrivelse af 5. marts 1975 til den kommende licenshaver).

3.51. Under de nuværende uklare forhold får valoriseringstjenesten hverken de fordele, der følger af eksklusive eller af ikke-eksklusive licenser. Eftersom det ikke er muligt at opnå juridisk bindende eksklusivlicenser, er ansøgere, som ønsker langfristede garantier, inden de foretager de nødvendige investeringer, undertiden tilbageholdende med at indgå kontrakter (jf., eksempelvis, afslaget fra Kernforschungszentrum i Karlsruhe på at indgå en samarbejdskontrakt med Kommissionen, skrivelse af 29. juni 1989, sag V275) [2]. Når Kommissionen uofficielt giver licenstagere eksklusive licenser, binder den sig til forpligtelser ud over de strengt juridiske og berøver sig derved enhver mulighed for at hæve kontrakten i tilfælde af misligholdelse fra licenstagers side. Det var, hvad der skete i sag V42 [1] og V61 [3]. I sag V42 havde en virksomhed rettet forespørgsel til Kommissionen med henblik på eventuelt at få overdraget licensen på opfindelsen. Valoriseringstjenesten havde allerede en licenshaver og foretog sig derfor ikke videre, selv om det allerede var forudset, at licenstageren ikke ville opnå de forventede resultater, og at projektet måtte opgives. Kort tid efter (den 16. februar 1984) varslede tjenesten over for licenstageren, at kontrakten ville blive opsagt (hvilket skete i 1986).

3.52. Retten kan ikke umiddelbart foreslå en løsning på disse problemer. Den henstiller dog, at Kommissionen undersøger den nuværende praksis til bunds, navnlig med hensyn til dens formelle rigtighed og effektivitet, og at den forbedrer sin politik på området.

Henstillinger

3.53. Det fremgår af bemærkningerne ovenfor, at det er tjenestens politik at lægge størst vægt på forskningen og kun interessere sig for industrien i relation til en bestemt opfindelse, der er fundet egnet til valorisering. Det ville være ønskeligt, at man fulgte en politik, hvor der blev lagt lige stor vægt på begge aspekter. Systematisk søgen efter egnede forskningsresultater kunne indebære, at der også systematisk etableredes kontakter med virksomhederne og deres organisationer, således at valoriseringstjenesten kom til at forvalte en portefølje af opfindelser og dens virksomhed antage karakter af en opfindelsesbørs. Kommissionen kunne ganske vist indvende, at valoriseringstjenesten ikke råder over en tilstrækkelig righoldig opfindelsesportefølje til at kunne gå i denne retning. Valoriseringstjenesten har siden sin oprettelse behandlet omkring 340 sager, fejlslagne projekter indbefattet. Visse nationale valoriseringsagenturer forvalter i dag en portefølje på flere tusind teknikker, som kan overdrages, og formidler oplysninger til tusindvis af virksomheder. Men hvorfor ikke netop støtte sig på de nationale agenturer og udnytte deres formidlings- og undersøgelsesnet? Som konkret eksempel kan nævnes, at de nationale organer med ansvar for valorisering af forskningsresultater i fem lande (BTG i Det Forenede Kongerige, Fraunhofer Gesellschaft i Forbundsrepublikken Tyskland, Anvar i Frankrig, TNO i Nederlandene og DIC i Danmark) har dannet en klub med henblik på at oprette en fælles pulje af valoriseringsegnede opfindelser, Eurotech-klubben. Hvert organ bidrager med sager, og medlemmerne af klubben opfordres til at foreslå licenstagere. Klubben er dannet inden for rammerne af SPRINT-programmet, der forvaltes af Direktorat XIII-C, men valoriseringstjenesten, der hører under samme direktorat, er ikke fuldt medlem, kun observatør! De mindre »tunge« strukturer med begrænsede midler må søge at støtte sig til de »tunge« strukturers logistiske midler.

Utilstrækkelig evaluering af aktionernes effekt

Utilstrækkeligt talmateriale

3.54. Der findes ikke meget talmateriale om udnyttelsen af forskningsresultater, og det, der findes, er vanskeligt at fortolke. Dette forhold er ikke særegent for Kommissionen, Retten har konstateret samme svaghed hos alle de nationale valoriseringsorganer, den har besøgt. Ikke desto mindre er der nogle af dem, der erkender svagheden og bestræber sig på at gøre fremskridt på området. Retten henstiller derfor til Kommissionen, at den træffer yderligere foranstaltninger til at sikre, at den har et klart billede af, hvor mange arbejdspladser der er skabt, og hvor stor en omsætning der er opnået, og også af andre indikatorer (f.eks. værditilvækst, markedsandele og, mere generelt, beregning af cost-benefit-forholdet i forbindelse med valorisering af forskningsresultater).

Effekten af publikationerne undersøges ikke

3.55. Publikationstjenesten under Direktorat XIII-C undersøger ikke effekten af de videnskabelige og tekniske publikationer. Hvordan skulle den også kunne det, eftersom den ikke på forhånd kender navnene på samtlige modtagere af de dokumenter, der udgives, fordi modtagerlisterne er splittet op mellem enhed XIII-C-3 selv, GD XIII's tjenester i Bruxelles, GD XII, FFC og Publikations-

(1) Magnetimpulssvejsning og -formgivning.
(2) Pakningssystem mellem to metalflanger.
(3) Varmekammer, hvor nøjagtig temperatur opnås ved justering af damptryk.

kontoret? Hvortil i givet fald kommer det salg, som de private forlæggere står for, og som er bedre kendt af offentligheden. Enhed XIII-C-3 modtager ikke automatisk statistikker fra Publikationskontoret om distribution og salg. Der foreligger meget lidt talmateriale om effekten af publikationerne, og de underkastes heller ikke en kvalitativ vurdering. Tjenesten efterprøver ikke modtagernes og læsernes reaktion på de dokumenter, Kommissionen offentliggør. Publikation er et led i udnyttelse af forskningsresultater, og denne politik forudsætter et minimum af effektmålinger.

Fordelingen af indtægter og udgifter på de enkelte projekter eller aktivitetsformer kan ikke identificeres

3.56. Aktionsformerne er så forskellige, at det under de nuværende forhold ikke er muligt at identificere udgifterne og eventuelt indtægterne i forbindelse med et bestemt valoriseringsprojekt, — f.eks. omkostninger ved undersøgelser eller udgifter til deltagelse i messer og udstillinger — og heller ikke i forbindelse med et givet projekt eller en given aktivitetsform. Det er generelt ikke muligt på grundlag af sagsakterne vedrørende valorisering af forskningsresultater at opstille en oversigt over indtægter og udgifter i forbindelse med et bestemt projekt, eller sågar hvilke patenter der er anmeldt, opnået eller opgivet i forbindelse med det pågældende projekt. Hertil kommer, at der ikke regelmæssigt udarbejdes statistik over, hvordan udgifterne fordeler sig på de tre aktivitetsområder — publikationsvirksomhed, etablering og opretholdelse af patenter, valorisering —, plus udgifterne i forbindelse med CORDIS-projektet og med underprogram II under VALUE-programmet (sammenkobling af datanet). Denne viden kunne indhentes ved, at der indførtes et meget enkelt kodificeringssystem, der kunne anvendes internt i forbindelse med budgettransaktioner.

4. PÅ JAGT EFTER ÅRSAGERNE: 2. DE ANVENDTE RESSOURCER STÅR IKKE I RIMELIGT FORHOLD TIL BEHOVENE

Indledning

4.1. Uanset hvor mange ressourcer Fællesskabet anvender på forskning og udnyttelse af forskningsresultater, består der mange tekniske, menneskelige, økonomiske og finansielle relationer mellem de to faser i videnskabelig og teknisk udvikling, og det bør sikres, at de ressourcer, der anvendes på hver af disse to faser, står i rimeligt forhold til hinanden. Det bør undgås, at ressourcer til udnyttelse af forskningsresultater ikke udnyttes fuldt ud, fordi der ikke findes tilstrækkelig mange brugbare forskningsresultater, og det bør også undgås, at opfindelser, der egentlig burde udnyttes, arkiveres, fordi der ikke er tilstrækkelige ressourcer til at udnytte dem effektivt. I dette kapitel har Retten søgt at vurdere, om der er et sådant rimeligt forhold mellem EF's aktiviteter på dette område.

Forholdet mellem de menneskelige ressourcer anvendt til henholdsvis udnyttelse af resultater og forskning

4.2. Der var i januar 1989 43 fastansatte tjenestemænd i Direktorat XIII-C repræsenterende alle kategorier (A til D) i enheden for udnyttelse af forskningsresultater. Til sammenligning var der i budgettet for regnskabsåret 1989 bevilget i alt 3 176 stillinger til forskning og investering. Ud fra disse tal udgjorde den medarbejderstab, der var afsat til udnyttelse af forskningsresultater, 1,4 % af forskningspersonalet. Denne procent er endog sat en smule for højt, for i beregningen indgår kun de stillinger, der finansieres over budgettets B-del. Der findes imidlertid enkelte stillinger, der finansieres over A-delen (drift).

4.3. Disse tal betyder, at hvis personalet var den eneste produktionsfaktor, både hvad angår forskning og udnyttelse af resultater, ville for eksempel blot en minimal procentuel faktorforskydning til fordel for forskning medføre en forholdsmæssigt langt større negativ forskydning i ressourcerne afsat til udnyttelse.

De finansielle midler

4.4. Der kan anstilles et analogt ræsonnement, for så vidt angår de finansielle midler afsat til henholdsvis forskning og udnyttelse af forskningsresultater.

Forholdet mellem de finansielle midler til henholdsvis forskning og udnyttelse i det andet rammeprogram

4.5. Der blev afsat 5 396 mio. ECU til rammeprogrammet for perioden 1987-1991 (5 år) [1]. Programmet omfatter aktionen »Spredning [2] og udnyttelse af resultater af V/T-forskningen«, som er anført under pkt. 8.4 i bilag I og II til rammeprogrammet, hvortil der er afsat 55 mio. ECU. Af denne bevilling blev 17 mio. ECU anvendt til finansiering af EUROTRA-programmet, selv om dette snarere falder ind under forskning end under udnyttelse. Der er altså kun afsat 38 mio. ECU til udnyttelse af resultaterne, og resten,

[1] Rådets afgørelse 87/516/Euratom, EØF af 28. september 1987 om rammeprogrammet for Fællesskabets aktioner inden for forskning og teknologisk udvikling (1987-1991) (EFT nr. L 302 af 24. 10. 1987, s. 1).

[2] I den franske udgave af teksten skrives »dissémination«, hvilket er en upræcis og ukorrekt oversættelse, der skyldes interferens fra engelsk.

nemlig 5 358 mio. ECU, er anvendt på forskning; det vil sige, at forholdet mellem forskningen og udnyttelsen af dens resultater er 141 til 1. Det betyder eksempelvis igen, at en meget lille procentuel ændring af bevillingerne til forskningen ville medføre en stor procentuel ændring af bevillingerne til udnyttelse af forskningsresultaterne, uden at det samlede beløb afsat til rammeprogrammet blev ændret. Herimod kunne anføres, at der ud over Fællesskabets finansielle bidrag sandsynligvis også ydes nationale finansielle bidrag til udnyttelse af resultaterne af den indirekte aktion. Forudsatte man imidlertid, at det var muligt at bestemme omfanget af disse bidrag, ville det være rimeligt også at medregne den del af de samlede omkostninger i forbindelse med den indirekte aktion, der afholdes af kontrahenterne. Så vil finansiering af forskningen ikke længere være opført med 5 358 mio. ECU, men snarere med 10 016 mio. ECU!

4.6. Det bør undersøges nærmere, hvordan disse 38 mio. ECU anvendes. Særprogrammet VALUE er et program for spredning og udnyttelse af resultater af videnskabelig og teknologisk forskning for en fireårig periode at regne fra den 27. juni 1989 (1). Der er afsat 38 mio. ECU til dette program, det vil sige det fulde beløb, der i rammeprogrammet var afsat til udnyttelse af resultaterne. Men 2 mio. ECU er afsat til »udarbejdelse af fortroligheds- og integritetskrav, for så vidt angår Fællesskabets FTU-oplysninger«; dette arbejde består imidlertid snarere i at få defineret et retsgrundlag end at udnytte konkrete resultater. Der er afsat 6 mio. ECU til indsamling og spredning af oplysninger om forskningsprogrammerne og ikke spredning af resultaterne. Endelig er der afsat 2 mio. ECU til fordeling efter midtvejsrevision af programmet. I realiteten er der altså afsat 28 mio. ECU til udnyttelse af resultaterne, der er opdelt som vist i ***tabel 2***. Kommissionen havde imidlertid foreslået en anden fordeling. Ifølge dens forslag skulle 31 mio. ECU (og ikke 28) af de 38 mio. ECU anvendes til udnyttelse af resultaterne, hvoraf 17 mio. ECU (i stedet for 10) var afsat til fremme af valorisering.

Tabel 2 — VALUE-programmet — Opdeling af bevillingerne til udnyttelse af forskningsresultaterne

Mio ECU

— spredning af resultater	14,0(1)
— retlig beskyttelse af resultater (patenter)	2,0
— valorisering	10,0
— fællesopgaver (bestemmelse, karakterisering og screening af resultater)	2,0

(1) Hvoraf 6 mio. ECU til etablering af data-kommunikationsnet.

(1) Programmet omfatter perioden 1989-1993 og ikke som anført i titlen 1989-1992: Rådets beslutning 89/412/EØF af 20. juni 1989 om vedtagelse af et særprogram for spredning og udnyttelse af resultater af videnskabelig og teknologisk forskning (VALUE) (1989-1992) (EFT nr. L 200 af 13. 7. 1989, s. 23).

Forholdet forskning/udnyttelse i budgettet

4.7. I budgettet (regnskabsåret 1989) var der afsat 1 436,0 mio. ECU i forpligtelsesbevillinger til forskning og 8,85 mio. ECU til udnyttelse af forskningsresultaterne (heri indbefattet bevillingerne under kapitel 100), hvilket vil sige i forholdet 162 til 1.

Forholdet forskning/udnyttelse i det tredje rammeprogram

4.8. I det tredje rammeprogram (2), der netop er blevet vedtaget for perioden 1990-1994, er der af en samlet bevilling på 5 700 mio. ECU blevet afsat 5 643 mio. ECU til forskning og 57 mio. ECU til udnyttelse af forskningsresultaterne. Her er der altså et gunstigere forhold, nemlig 99 til 1.

Sammenligningsgrundlag

OECD's beregninger af udgifterne til udvikling

4.9. ***Tabel 3*** viser OECD's beregning af fordelingen af den offentlige sektors forskningsudgifter i en række OECD-lande. Det fremgår af tabellen, at der ydes betydelige midler til F&U-udvikling, især i USA og Japan, der er de førende lande i verden inden for teknologi, og hvor regeringerne afsætter mere end halvdelen af deres F&U-støtte til udvikling. Imidlertid falder OECD's definition af begrebet udvikling (3) i det store og hele sammen med det, Fællesskabet kalder »innovation og teknologioverførsel« inklusive udnyttelse af forskningsresultater. OECD's tal underbygger således i bemærkelsesværdig grad den opfattelse, at en nøglefaktor i den teknologiske udvikling er den vægt, der tillægges innova-

(2) Rådets afgørelse 90/221/Euratom, EØF af 23. april 1990 om et rammeprogram for Fællesskabets indsats inden for forskning og teknologisk udvikling (1990-1994) (EFT nr. L 117 af 8. 5. 1990, s. 28).

(3) OECD definerer dette begreb således: Udvikling omfatter systematiske forsøg foretaget på grundlag af eksisterende viden, der er indhentet gennem forskning og/eller praktisk erfaring, med henblik på at starte fremstillingen af nye materialer, produkter eller anordninger, at tilvejebringe nye metoder, systemer eller ydelser, eller at forbedre de allerede eksisterende. (La mesure des acitivités scientifiques et techniques, »Manuel de FRASCATI«,OECD, Paris 1981, s. 65).

Tabel 3 — Fordeling af den offentlige sektors forskningsudgifter mellem de tre stadier af forskning og udvikling ifølge OECD (1)

(i %)

Land	Grundforskning	Anvendt forskning	Udvikling	I alt
Frankrig (1983)	12,4	31,9	5,6	49,9 (2)
Spanien (1985)	29,6	54,5	15,9	100,0
Italien (1985)	30,0	47,0	23,0	100,0
Nederlandene (1985)	29,3	54,7	16,0	100,0
Portugal (1986)	7,3	53,6	39,1	100,0
USA (1985)	14,9	24,2	60,9	100,0
Japan (1985) (kun natur- og ingeniørvidenskab)	12,9	27,5	56,3	96,7 (3)

(1) Kun intern forskning. OECD opererer faktisk med en særskilt sektor, der består af internationale forskningscentre, eller centre, som arbejder i udlandet; denne sektor er ikke omfattet af tabellen.
(2) Ikke specificeret = 50,1 %.
(3) Ikke specificeret = 3,3 %.

tionens slutfase, og at de få ressourcer, Fællesskaberne afsætter til valorisering, ikke opfylder de virkelige behov.

Demonstrationsprogrammet på energiområdet

4.10. Fællesskabets samlede finansielle støtte til demonstrationsprojekter på energiområdet for perioden 1986-1989 (fire år) androg 500 mio. ECU. Indtil udgangen af 1992 (i skrivende stund om 2½ år) kan Kommissionen inden for rammerne af THERMIE-programmet (1), der dækker perioden 1990-1994, indgå forpligtelser for 350 mio. ECU, det vil sige gennemsnitligt 140 mio. ECU om året eller næsten 15 gange den gennemsnitlige årlige bevilling i henhold til VALUE. Demonstrationsprojekterne på energiområdet er imidlertid af næsten samme art, som de projekter, der kan udvikles under VALUE. THERMIE er et sektorbestemt program, mens VALUE kan udnyttes i alle sektorer, eventuelt også i energisektoren! Til sammenligning med disse 350 mio. ECU (der ikke omfatter bevillingen for 1993 og 1994) er der under rammeprogrammet afsat 1 173 mio. ECU i forskningsbevillinger til energisektoren, det vil sige et forhold forskning/udnyttelse af resultater på 3,35 til 1, som skal sammenholdes med det tilsvarende forhold under VALUE, nemlig forholdet 141 til 1 (jf. pkt. 4.5 og 4.6). Retten har hverken til hensigt eller beføjelse til at fremsætte kritiske bemærkninger om den finansielle ramme for THERMIE-programmet, men den ønsker at påpege, at der tilsyneladende afsættes for få bevillinger til valorisering af forskningens resultater i forhold til forskningsbevillingerne og behovet for valorisering.

Konsekvenserne for de gennemførte operationer af, at der ikke er tilstrækkelige ressourcer

4.11. Langt fra alle forskningsresultater udnyttes og valoriseres. En betragtelig del af forskningsresultaterne undersøges eller evalueres slet ikke med henblik på at træffe afgørelse om, hvilken aktion der skal iværksættes, eller om eventuelt slet ikke at iværksætte nogen aktion.

4.12. Retten har med hensyn til informationskilder tidligere konstateret, at Direktorat XIII-C ikke modtager samtlige kontrakter og endelige rapporter fra GD XII's kontrahenter, og slet ikke de kontrakter og endelige rapporter, der hhv. oprettes og udarbejdes i forbindelse

(1) Rådets forordning (EØF) nr. 2008/90 af 29. juni 1990 om fremme af energiteknologi i Europa (THERMIE-programmet) (EFT nr. L 185 af 17. 7. 1990, s. 1).

med programmer, som forvaltes af GD XIII i Bruxelles (programmerne ESPRIT, RACE, AIM, DELTA og DRIVE). Direktorat XIII-C modtager generelt heller ikke de endelige rapporter om FFC's arbejde. Direktorat XIII-C råder ikke over menneskelige ressourcer, der kan foretage en tilbundsgående undersøgelse af de endelige rapporter, og det havde derfor indtil for nylig ikke protesteret over disse forhold. Det informationsmateriale, der i praksis danner grundlaget for Direktorat XIII-C's arbejde, er af et betydeligt mere begrænset omfang end det samlede informationsmateriale, Direktoratet i realiteten burde have adgang til.

4.13. Direktorat XIII-C har ladet hele områder, som i teorien falder ind under dets kompetence, ligge stille. Hidtil har Direktoratet ikke beskæftiget sig med programmerne BRITE og EURAM og heller ikke med programmet for forskning vedrørende bioteknologi. Med den begrundelse, at GD XIII's tjenestegrene i Bruxelles selv påregner at valorisere resultaterne af ESPRIT, RACE, AIM, DRIVE og DELTA, har Direktoratet, når bortses fra enkelte undtagelser (aktionen vedrørende mere energiøkonomiske forbrændingsmotorer, operation CRISTAL osv.) ikke haft noget at gøre med disse programmer og har for øvrigt ikke kontakt med de tjenestegrene, der forvalter programmerne, selv om de hører ind under samme generaldirektorat som Direktorat XIII-C. Juridisk er der imidlertid intet til hinder for, at Direktorat XIII-C gør en indsats her. Direktorat XIII-C har nærmest ikke længere nogen valoriseringsfunktion i forbindelse med demonstrationsprojekterne, især ikke dem, der hører ind under GD XVII (energi), selv om det strengt taget stadig er beføjet til at deltage i disse projekter på lige fod med GD XVII med bevillingerne under artikel B 753 i budgettet.

4.14. Valoriseringstjenestens arbejde er, som vist i ***tabel 4***, i høj grad koncentreret om meget få områder, som er de eneste, hvor personalet har den fornødne ekspertise. Der foretages derfor intet eller meget lidt på områder som sundhed, kernekraft, edb, telekommunikation, landbrugs- og agroindustriel forskning, fiskeri og valorisering af havets ressourcer samt udviklingsteknikker.

4.15. Selv inden for de områder, hvor Direktorat XIII-C gør en aktiv indsats, behandles langt fra alle forskningsresultater. Til trods for, at de ansatte i Direktoratet får assistance fra konsulenter, der er udvalgt under Expect-proceduren, kan de rent fysisk ikke overkomme at læse alle endelige rapporter, der er resultatet af kontraktforskning. Til gengæld gennemgår en medarbejder i valoriseringstjenesten de fleste statusrapporter og endelige rapporter fra FFC. Han gennemgår dem eller får dem personligt udleveret i Ispra.

Tabel 4 — Valoriseringssagernes fordeling på forskningssektorer

Forskningssektor	%	% kumuleret
1. FFC	33	33
2. EKSF	22	55
3. Ikke-nuklear energi	15	70
4. Råstoffer og genbrug	14	84
5. Miljø	4	88
6. Diverse	12	100

4.16. Valoriserings- og patenttjenesten har hidtil hovedsagelig koncentreret deres indsats om FFC'sresultater. Indirekte aktioner spredes i langt højere grad over et stort antal projekter end FFC's aktioner; de er i øvrigt ikke så kendt, fordi de ikke hører under Fællesskabets tjenestegrene. Kontrahenterne er forpligtede til at meddele Kommissionen eventuelle aktioner til udnyttelse af forskningsresultaterne, men gør det kun i enkelte tilfælde, og valoriserings- og patenttjenesten har kun et begrænset kendskab til, hvilke opfindelser der skal beskyttes eller valoriseres hos kontrahenterne. Af ovenstående grunde ville det sandsynligvis kræve mange flere finansielle og navnlig flere menneskelige ressourcer at udnytte resultaterne af indirekte aktioner systematisk end resultaterne af direkte aktioner. Det er derfor umiddelbart forståeligt, at tjenestegrenene på grund af utilstrækkelige ressourcer har været tilbøjelige til først og fremmest at udnytte og valorisere resultaterne af FFC's bedre kendte forskning inden for snævrere områder. Når patenttjenesten endelig bistår kontrahenten, yder den som oftest kun teknisk assistance. Tjenesten deltager overhovedet ikke i finansieringen, selv om der ikke er noget til hinder herfor i retsakterne.

4.17. Der er en anden grund til, at patenttjenesten koncentrerer sin indsats om direkte aktioner. Enhed XIII-C-1 er den eneste tjenestegren i Kommissionen, der er beføjet til at modtage patentansøgninger vedrørende opfindelser, der er Fællesskabets ejendom. FFC er forpligtet til at følge denne kanal. De kontrahenter, der deltager i forskningsprojekter med omkostningsdeling, kan derimod frit indgive ansøgninger uden at lade ansøgningerne gå igennem Kommissionens tjenestegren. De direkte aktioner er i øvrigt gradvis ved at få mindre overvægt. Fra 1972 til 1982 vedrørte 64,6 % af de registrerede patentansøgninger direkte aktioner, men i perioden 1983-1988 var det kun 54,3 %. Samtidig bemærker Retten dog, at den del af forskningsbevillingerne, der er afsat i de oprindelige budgetter til direkte aktioner, er faldet fra 36,3 % til 20,1 % (13,3 % for 1989).

4.18. Der er således tale om en omend relativ nedgang i FFC's bevillinger og som følge deraf også om en nedgang i antallet af nye opfindelser. Hertil kommer, at FFC sandelig ikke betragter det som udelukket, at det en dag overtager valoriseringsfunktionen »inden for murene«. Endelig er bevillingerne til forskning med omkostningsdeling blevet forhøjet inden for en meget kort periode. Alle disse forhold burde være tilstrækkeligt væsentlige til, at Direktorat XIII-C overførte en betydelig del af sine ressourcer til indirekte aktioner.

4.19. Retten skal endelig anføre endnu en faktor, som viser, at den pågældende tjenestegrens aktiviteter indskrænkes på grund af manglende ressourcer, nemlig antal tjenesterejser pr. valoriseringssag. Af en omfattende

stikprøve på 100 valoriseringssager, som Kommissionen selv havde udtaget, var der gennemsnitligt foretaget 3,5 tjenesterejser pr. sag. Og i forbindelse med 43 af disse sager var der kun foretaget en enkelt tjenesterejse.

Konklusion

4.20. På grundlag af en lang række tal og kendsgerninger må Retten således drage den konklusion, at forholdet mellem de ressourcer, der afsættes til forskning, og dem, der afsættes til udnyttelse af forskningens resultater, er så ugunstigt for sidstnævnte, at en væsentlig del af forskningsarbejdet er dømt til ikke at blive fulgt op i praksis i det omfang, det burde. Det tredje rammeprogram [1] retter allerede meget op på denne situation. Imidlertid er en mere hensigtsmæssig opdeling af bevillingerne på forskning og udnyttelse af resultaterne ikke den eneste mulige løsning. I denne beretnings kapitel 5 omtales de betydelige »reserver«, der er disponible i budgettet til innovation generelt, og som eventuelt delvist kunne anvendes til udnyttelse af forskningsresultaterne.

5. PÅ JAGT EFTER ÅRSAGERNE: 3. STOR SPREDNING AF AKTIVITETERNE MED HENBLIK PÅ UDNYTTELSE AF FORSKNINGSRESULTATER OG TEKNOLOGIOVERFØRSEL

Spredning af ansvaret mellem tjenestegrenene

Formidling af resultaterne

5.1. Det er tilsyneladende enhed XIII-C-3, der er hovedansvarlig for formidling af forskningsresultaterne. I forbindelse med Kommissionens årlige publikationsprogram er Enhed XIII-C-3 ansvarlig for den del, der kan kaldes underprogrammet for tekniske og videnskabelige publikationer. Enhed XIII-C-3 får hvert år meddelelse om, hvilke dokumenter af denne art de forskellige tjenestegrene har til hensigt at offentliggøre. Enheden kontrollerer oplysningerne og videresender dem til Udvalget for Koordinering af Publikationer, der er et tværtjenesteligt udvalg. Udvalgets sekretariatsfunktioner er for nylig blevet underlagt Generalsekretariatet [2]. I årets løb kan enhed XIII-C-3 på eget initiativ træffe beslutning om en publikation, og enhver publikation af videnskabelig og teknisk karakter fra en hvilken som helst tjenestegren skal påtegnes af denne enhed. Den forvalter endvidere tidsskriftet Euroabstracts, hvori offentliggøres et resumé af alle videnskabelige og tekniske publikationer, samt databasen EABS, hvori samme oplysninger som i Euroabstract indlæses, og ved hjælp af hvilken dette materiale formidles. I realiteten er beføjelserne i forbindelse med videnskabelige og tekniske publikationer meget spredte.

Publikationstjeneste og forskningsorganer

5.2. I forbindelse med offentliggørelse af forskningsresultaterne er det i hovedsagen forskerne og de tjenestegrene i Kommissionen, der forvalter de pågældende programmer, der beslutter, hvilke dokumenter, der skal publiceres. For så vidt angår direkte forskningsaktioner, er det FFC selv, der foretager dette valg. Eftersom det i forbindelse med indirekte aktioner er kontrahenterne, der har ejendomsretten til forskningsresultaterne, er det normalt dem, der offentliggør resultaterne under iagttagelse af kontraktlige bestemmelser om tavshedspligt. Alt i alt foregår det på denne måde med hensyn til GD XIII's programmer. Hvad angår GD XII's programmer, offentliggør dette generaldirektorat en stor del af rapporterne på Kommissisonens initiativ og for dennes regning; generaldirektoratet forbeholder sig kontraktligt denne mulighed (artikel 6.6 i bilag II til standardkontrakten).

Tjenestegrene, der er ophavsmænd til publikationer, og Publikationskontoret

5.3. Enhed XIII-C-3's »beslutningsområde« begrænses af på den ene side ophavsmændene, der kan bestemme, hvilke dokumenter de vil offentliggøre, og som sammen med Udvalget for Koordinering af Publikationer kan vælge mellem gratis distribution eller salg. De kan, selv i tilfælde af salg, opstille en liste over modtagere af gratis publikationer, og de kan selv beslutte at lade et privat forlag efter eget valg trykke dokumenterne. »Beslutningsområdet« begrænses på den anden side af Publikationskontoret, der, i dets egenskab af EF's logistiske organ for så vidt angår publikationer, kontrollerer, at manuskripterne overholder de formelle kvalitetskrav, træffer afgørelse om, hvorvidt arbejdet skal udføres internt eller uden for huset og fastsætter salgspriser. Endelig varetager Publikationskontoret distribution af en del af publikationerne eller foretager salgsfremstød.

5.4. Publikationstjenesten skal således sikre kontrol af manuskripternes kvalitet (dvs. kontrol af udformningens kvalitet, men ikke af den videnskabelige værdi), vejlede om det rigtige publikations-medium (EUR-dokument, fotoko-

[1] Rådets afgørelse 90/221/Euratom, EØF af 23. april 1990 om et rammeprogram for Fællesskabets indsats inden for forskning og teknologisk udvikling (1990-1994) (EFT nr. L 117 af 8. 5. 1990, s. 28).

[2] Indtil oktober 1989 hed udvalget »Det Rådgivende Udvalg for Publikationer«, og dets sekretariatsopgaver blev varetaget af GD IX.

piering af microfiches, valg af privat forlag, hvis den tjenestegren, der er ophavsmand til publikationen, ikke allerede har gjort det). Publikationstjenesten skal endvidere forhandle prisrammer med Publikationskontoret, sikre gratis distribution ud over den, den tjenestegren, der er ophavsmand til publikationen, selv sørger for, samt foretage salgsfremstød, der er mere målrettede end Publikationskontorets.

Almindelige publikationer og prioriterede publikationer

5.5. Inden for rammerne af Kommissionens årlige publikationsprogram har hvert generaldirektorat og hver tjenestegren en andel af publikationerne inden for deres respektive kompetenceområder. Udvalget for Koordinering af Publikationer har via Kommissionens Generalsekretariat en kontrolfunktion, er ansvarlig for planlægningen og udarbejder budgetoverslag. Efter udtalelse fra Koordineringsudvalget vedtager Kommissionen det program, der forelægges af udvalgets formand og den kommissær, der har ansvar for informationspolitikken. Den 30. oktober 1986 besluttede Kommissionen imidlertid, at dens publikationer hvert år først og fremmest skulle centreres om de aktuelle politiske emner. Hidtil har det vigtigste emne været gennemførelsen af det indre marked i 1993. Derfor er det reelt Generalsekretariatet, og ikke de forvaltende tjenestegrene (GD XII, GD XIII og FFC), der træffer beslutning om at offentliggøre en del af de tekniske og videnskabelige dokumenter og forvalter de dertil svarende ressourcer.

Publikationer, der ikke er givet meddelelse om

5.6. Selv om Publikationskontoret i princippet er det tekniske organ, der udgiver eller sørger for at få udgivet alle EF's publikationer, har Kommissionen henstillet til tjenestegrenene at henvende sig direkte til private forlag. Denne henstilling er i vid udstrækning blevet fulgt i forbindelse med tekniske og videnskabelige publikationer. Endvidere råder GD IX over reproduktionsværksteder, der betjener alle Kommissionens tjenestegrene, og FFC er teknisk set i stand til selv at fremstille dokumenter trykt i flere farver.

5.7. Selv om disse faciliteter findes, betyder det ikke, at det dermed er tilladt de tjenestegrene, der nyder godt deraf, at unddrage sig det gældende publikationsplanlægningssystem. Men i praksis trykkes der her et stort antal publikationer for tjenestegrenene, uden at enhed XIII-C-3, Udvalget for Koordinering af Publikationer og Publikationskontoret har kendskab hertil. De pågældende publikationer er derfor ikke omfattet af nogen planlægning, de er ikke opført i Kommissionens katalog over publikationer, de udleveres ikke til Fællesskabernes officielle distributionssteder, og de er ikke omfattet af Publikationskontorets salgskampagne.

Nye metoder til udbredelse af forskningsresultater

5.8. I forbindelse med den indledende fase i iværksættelsen af VALUE-programmet [1] sker der i dag blot en væsentlig yderligere spredning af ansvaret for udbredelse af viden. Databaser og datakommunikationsnet supplerer hinanden. Datanettene hører ind under VALUE's underprogram II, men mærkeligt nok hører databasen CORDIS ind under underprogram I. Mens CORDIS-projektet skal udvikles og forvaltes af Direktorat XIII-C, som VALUE-programmet hører ind under, gennemføres underprogram II af Direktorat XIII-A på grund af dets tilknytning til ESPRIT-programmet. Dertil kommer, at Direktorat XIII-C, der er beliggende i Luxembourg, til en vis grad kun leder CORDIS-projektet i teorien, for så vidt som den ansvarlige for projektet er ansat i Direktorat XIII-A, som er beliggende i Bruxelles, og projektet administrativt og fysisk er knyttet til dette direktorat.

5.9. Det kunne formodes, at der i det mindste var et tæt samarbejde mellem den ansvarlige for CORDIS og de ansvarlige for underprogram II, eftersom de hører under det samme direktorat, og deres kontorer støder op til hinanden. I realiteten føres de to aktioner uafhængigt af hinanden og er ikke tilpasset hinanden. Efter al sandsynlighed bliver CORDIS-databasen driftsklar, før arbejdet med netværkene afsluttes. Det er under disse forhold planlagt i det mindste foreløbigt at forbinde CORDIS-databasen til de netværk, der oprettes gennem IES-projektet (»Informationsudvekslingssystem«) for at dække behovet hos deltagerne i ESPRIT-programmet.

5.10. Endelig iværksættes der i dag under VALUE-programmet tre former for aktioner, der ligger temmelig fjernt fra hinanden: den traditionelle publikationsvirksomhed, oprettelsen af CORDIS-databasen og udvikling af datakommunikationsnet.

Valorisering af resultaterne

5.11. Umiddelbart er der to ansvarscentre i forbindelse med valoriseringen af resultaterne af fællesskabsforskningen. Resultaterne af direkte aktioner, gennemført af FFC, tilhører Fællesskabet og valoriseres af Direktorat XIII-C. Resultaterne af indirekte aktioner tilhører kontrahenterne, som skal udnytte dem i henhold til de kontraktlige bestemmelser, der er fastlagt af Kommissionen.

---

[1] Programmet omfatter perioden 1989-1993 og ikke som anført i titlen 1989-1992: Rådets beslutning 89/412/EØF af 20. juni 1989 om vedtagelse af et særprogram for spredning og udnyttelse af resultater af videnskabelig og teknologisk forskning (VALUE) (1989-1992) (EFT nr. L 200 af 13. 7. 1989, s. 23).

Direktorat XIII-C og de tjenestegrene, der forvalter programmer som et led i direkte aktioner

5.12. Reelt deltager Kommissionen i udnyttelsen af resultaterne af indirekte aktioner. Kommissionen kan og skal nemlig være kontrahenterne behjælpelig i forbindelse med valoriseringen af forskningsresultaterne, der kræver en ekspertise og professionel dygtighed, som forskningsinstitutterne, universiteterne og de små og mellemstore virksomheder ikke altid er i besiddelse af. De kan få brug for Kommissionens tekniske og finansielle bistand i deres bestræbelser på at beskytte deres opfindelser gennem patenter, til at vurdere markedsperspektiverne, til at opnå finansiering til udvikling af prototyper og til industriel lancering af produkter eller metoder. Normalt er det Direktorat XIII-C's opgave at yde denne bistand.

5.13. Kontrahenterne er imidlertid i medfør af standardkontrakten forpligtede til at valorisere resultaterne af deres forskning i så høj grad som muligt (artikel 7, stk. 1) inden for en tidsfrist, der aftales mellem kontrahenterne (artikel 17, stk. 1, i bilag II). For at gøre det muligt for Kommissionen at føre tilsyn med overholdelsen af denne forpligtelse, skal »nærmere enkeltheder vedrørende mulighederne for udnyttelse eller markedsføring af resultaterne fremsendes (af kontrahenten) senest sammen med den endelige rapport« om det pågældende forskningsprojekt (artikel 6, stk. 1). Kontrahenten skal endvidere »sørge for, at oplysninger og dokumenter, på grundlag af hvilke Kommissionen kan kontrollere, om forpligtelserne til at udnytte eller markedsføre (resultaterne) er blevet opfyldt, holdes til rådighed for og på anmodning forelægges Kommissionen og personer, der er bemyndiget af Kommissionen« (artikel 17, stk. 6, i bilag II).

5.14. Sådan er reglerne. Men hidtil har kontrahentens hensigtserklæring udelukkende skullet tilstilles de tjenestegrene, der forvalter programmerne, og ikke Direktorat XIII-C, der er kompetent i forbindelse med valorisering af resultaterne. Dette indebærer en risiko, i det mindste hvad angår GD XII's tjenestegrene. Da de ikke har et særligt ansvarsområde i forbindelse med valoriseringen, kan de ikke for alvor være motiverede for at føre tilsyn med kontrahenternes aktiviteter med henblik på valorisering af resultaterne, og heller ikke for at sørge for, at de modtager disse hensigtserklæringer. Denne manglende motivation er sandsynligvis en af årsagerne til, at kontrahenterne ikke i særlig stor udstrækning overholder forpligtelsen til at fremsætte hensigtserklæringer.

5.15. Direktorat XIII-C bestræber sig for øvrigt på at begrænse denne risiko. Dets mål er systematisk at kontakte kontrahenterne, nogen tid før deres kontrakter udløber, for at gøre dem opmærksomme på de muligheder, som tjenestegrenen tilbyder. Ifølge et nyligt udsendt internt cirkulære for GD XII (20. februar 1990) skal de ansvarlige i videnskabsenhederne tilstille Direktorat XIII-C alle endelige rapporter og hensigtserklæringer. Endvidere burde Direktorat XIII-C underrettes om alle møder med kontrahenter, der afholdes i forbindelse med de programmer, som GD XII forvalter, og automatisk kunne deltage deri. Dette er langt fra tilfældet.

Programmer, hvor industrien dominerer, og traditionelle programmer

5.16. Den dominerende rolle, som industrien indtager blandt deltagerne i ESPRIT-programmet [1] og GD XII's øvrige forskningsprogrammer (jf. pkt. 2.28), medfører, at det er kontrahenterne, der sikrer valoriseringen i forlængelse af forskningen under nøje tilsyn fra GD XIII (tjenestegrenene i Bruxelles). Det er altså ikke overraskende, at Direktorat XIII-C faktisk ikke, eller i meget begrænset udstrækning, har medvirket ved udnyttelsen af disse programmer.

5.17. Visse af GD XII's programmer, for eksempel BRITE [2], BRITE/EURAM [3], ECLAIR [4] og det reviderede bioteknologi-program [5] ligner ESPRIT-modellen, især ved den store deltagelse af virksomheder i projekterne, herunder også små og mellemstore virksomheder. Men GD XII har ikke spillet så aktiv en rolle i forbindelse med udnyttelsen af disse programmer som GD XIII (Bruxelles) i forbindelse med sine. Og selv om BRITE-programmet og bioteknologiprogrammet er af ældre dato og allerede har frembragt en stor del af de resultater, der kan valoriseres, er det først for ganske nylig, at Direktorat XIII-C er begyndt at interessere sig for dem.

---

[1] ESPRIT II: Rådets beslutning 88/279/EØF af 11. april 1988 om et europæisk strategisk forsknings- og udviklingsprogram inden for informationsteknologi (ESPRIT) (EFT nr. L 118 af 6. 5. 1988, s. 32).

[2] Rådets afgørelse 85/196/EØF af 12. marts 1985 om et flerårigt forsknings- og udviklingsprogram for Det Europæiske Økonomiske Fællesskab vedrørende teknisk grundforskning og anvendelse af nye teknologier (BRITE) (1985-1988) (EFT nr. L 83 af 25. 3. 1985, s. 8), som ændret ved afgørelse 88/108/EØF (EFT nr. L 59 af 4. 3. 1988, s. 23).

[3] Rådets afgørelse 89/237/EØF af 14. marts 1989 om et særprogram for forskning og teknologisk udvikling inden for industrielle produktionsteknologier og anvendelse af avancerede materialer (1989-1992) (BRITE/EURAM-programmet) (EFT nr. L 98 af 11. 4. 1989, s. 18).

[4] Rådets afgørelse 89/160/EØF af 23. februar 1989 om det første flerårige program (1988-1993) for bioteknologi-baseret agroindustriel forskning og teknologisk udvikling (ECLAIR-programmet) (EFT nr. L 60 af 3. 3. 1989, s. 48).

[5] Rådets afgørelse 88/420/EØF af 29. juni 1988 om revision af det flerårige handlingsprogram for Det Europæiske Økonomiske Fællesskab for forskning vedrørende bioteknologi (EFT nr. L 206 af 30. 7. 1988, s. 38).

5.18. Hvad angår GD XII's traditionelle programmer, der først og fremmest er programmer for professionelle forskere, hvorfor virksomhedernes og universiteternes deltagelse er mere beskeden, findes der ikke reelle garantier for, at resultaterne udnyttes og valoriseres systematisk, medmindre der ydes væsentlig bistand hertil. Der er altså her et stort og endnu utilstrækkeligt udforsket virkefelt for Direktorat XIII-C.

Afsluttende bemærkning

5.19. Endelig er valoriseringen af forskningsresultaterne fordelt på fire enheder, afhængigt af programtyper, og disse deltager mere eller mindre aktivt alt efter bestemmelserne i programmerne. Det drejer sig om Direktorat XIII-C, kontrahenterne, GD XII og GD XIII's tjenestegrene i Bruxelles. Kun FFC deltager i dag ikke i denne aktivitet. Den eneste aktivitet i forbindelse med valorisering af forskningsresultater, der er fuldstændig centraliseret, er ansøgninger om og forvaltning af EF-patenter. Kun patenttjenesten under Enhed XIII-C-1 er kompetent på dette område.

Rammeprogrammets del af ansvaret

Med rammeprogrammet indføres to aspekter ved udnyttelsen af forskningsresultaterne

5.20. Med rammeprogrammet for Fællesskabernes aktioner inden for forskning i perioden 1987-1991 [1] indføres to aspekter ved udnyttelsen af resultaterne. På den ene side er der afsat en særlig tildeling til spredning [2] og udnyttelse af resultaterne (rubrik 8.4 i bilag I), der er grundlaget for budgetkonto B 7388 og en særlig aktion vedrørende udnyttelse af resultaterne. På den anden side skal der i henhold til rammeprogrammet gennemføres aktiviteter i forbindelse med »udbredelse af viden« inden for rammerne af særprogrammer (artikel 2, stk. 3). Det fremgår ikke klart af denne bestemmelse, om disse aktiviteter omfatter valorisering, men EF-terminologien, der måske er diskutabel, forleder én til at mene det. I kapitel II i Euratom-Traktaten, der har overskriften »Udbredelse af viden«, behandles valoriseringsaspekter, idet kapitlet omhandler meddelelse af licenser og overdragelse af know-how. Antages det, at udnyttelse kan defineres inden for rammerne af programmerne, er det det samme som at sige, at ud over de tjenestegrene, der specielt er oprettet med henblik herpå, kan de tjenestegrene, der forvalter programmerne, dvs. GD XII, GD XIII og FFC, også selv gennemføre aktiviteter i forbindelse med udnyttelse af resultaterne. I det nye rammeprogram for 1990-1994 [3] opretholdes disse to forvaltningscentre og uklarheden omkring deres respektive beføjelser (15. betragtning og artikel 4). Det anføres dog, at Rådet skal træffe en afgørelse, som forhåbentlig fjerner denne uklarhed. Denne afgørelse er endnu ikke truffet.

Demonstrationsaktiviteterne holdes for sig

5.21. Inden for nogle teknologiske områder (for eksempel ikke-nuklear energi og miljø) yder Fællesskabet økonomisk bistand til gennemførelsen af pilotprojekter, det vil sige enkeltstående foranstaltninger af fornyende karakter, som generelt skal udnyttes af en producent eller en bruger og desuden senere skal gøres til genstand for en vis udbredelse blandt andre brugere. Dette kaldes »demonstrationsaktiviteter«.

5.22. I modsætning til det første rammeprogram, der var gældende for perioden 1984-1987 [4], omfatter det andet rammeprogram [1] der dækker perioden 1987-1991, ikke demonstrationsaktiviteter. Denne adskillelse af forskning og demonstration er blevet indført, selv om rammeprogrammet i henhold til Fællesakten af februar 1986 skal omfatte samtlige foranstaltninger vedrørende forskning, udvikling og demonstration (artikel 24 om oprettelse af den nye artikel 130 I (EØF)). I budgettet for 1990 antages det imidlertid på forhånd, at visse demonstrationsprojekter vil høre ind under rammeprogrammet for 1990-1994 [5]. Dette program, der netop er blevet vedtaget [3], omfatter imidlertid stadig ikke demonstrationsaktiviteter. Alt dette er et udtryk for manglende konsekvens.

---

[1] Rådets afgørelse 87/516/Euratom, EØF af 28. september 1987 om rammeprogrammet for Fællesskabets aktioner inden for forskning og teknologisk udvikling (1987-1991) (EFT nr. L 302 af 24. 10. 1987, s. 1).

[2] I den franske udgave af teksten skrives »dissémination«, hvilket er en upræcis og ukorrekt oversættelse, der skyldes interferens fra engelsk.

[3] Rådets afgørelse 90/221/Euratom, EØF af 23. april 1990 om et rammeprogram for Fællesskabets indsats inden for forskning og teknologisk udvikling (1990-1994) (EFT nr. L 117 af 8. 5. 1990, s. 28).

[4] Rådets resolution af 25. juli 1983 om rammeprogrammer for Fællesskabets aktiviteter inden for forskning, udvikling og demonstration og om det første rammeprogram for 1984-1987 (EFT nr. C 208 af 4. 8. 1983, s. 1).

[5] Konto B 7391 — Det bemærkes endvidere, at konto B 7388 omfatter demonstrationsprojekterne inden for VALUE-programmets område, hvilket er i strid med dette programs officielle tekst.

Få organisatoriske forbindelser mellem tjenestegrenene

5.23. Alt i alt fungerer de tre tjenestegrene under Direktorat XIII-C sideordnet, hver inden for sit område. Der findes dog enkelte funktionsbestemte forbindelser. Den væsentligste er helt klart, at enhver tilladelse til offentliggørelse fra Enhed XIII-C-3 skal påtegnes af patenttjenesten. Formålet hermed er at forhindre, at en opfindelse, der eventuelt kan valoriseres, bliver almindeligt tilgængelig for offentligheden for tidligt og at give patenttjenesten tid til at indgive patentansøgning for opfindelsen.

5.24. Endvidere gennemgår valoriserings- og patenttjenesterne hvert år deres beholdning af igangværende sager. De to tjenestegrene deltager i hinandens årlige gennemgang. Når patenttjenesten har til hensigt at indgive patentansøgning, underretter den valoriseringstjenesten herom. Blandt de faktorer, der bidrager til patenttjenestens beslutning om at indgive patentansøgning, er ofte resultaterne af en mindre markedsundersøgelse, foretaget på dennes anmodning af valoriseringstjenesten. Når valoriseringstjenesten omvendt har til hensigt at udnytte en ikke-beskyttet opfindelse, forelægger den undertiden sagen for patenttjenesten for at få oplysning om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at indgive patentansøgning.

5.25. For så vidt som hver tjeneste udfører forskelligartede opgaver med henblik på opfyldelse af forskellige mål, finder Retten det ikke nødvendigt at erstatte det nuværende system med et tungt system med centraliseret planlægning og et fælles hierarki. Retten finder det imidlertid hensigtsmæssigt at gennemføre nedenstående ændringer i den nuværende organisation.

Fælles informationskilder

5.26. De tre tjenester arbejder ud fra de samme grundlæggende informationskilder — forskningsresultaterne; det henstilles derfor, at de tre tjenester indfører et fælles system til indhentning og arkivering af oplysninger. Det findes ikke i dag. Kun publikationstjenesten bruger yderligere egne informationskilder, nemlig publikationsanmodninger fra tjenestegrene, der er ophavsmænd til forskningsresultaterne. Oprettes der en undersøgelsestjeneste, bør denne ligeledes være fælles for de tre tjenester.

5.27. Selv om de endelige rapporter arkiveres sammen med de dertil svarende forskningskontrakter, er der ingen forbindelse mellem arkivering af kontrakter, sagsakter vedrørende valorisering af forskningsresultater og patenttjenestens sagsakter vedrørende opfindelser. Alle sagsakter, der vedrører samme sag, burde let kunne sættes i forbindelse med de originale sagsakter, der er oprettet i forbindelse med forskningskontrakten (eller, for FFC's vedkommende, forskningsprojektet).

5.28. Det er endvidere ikke tilfredsstillende, at der parallelt foretages to undersøgelser med henblik på at bestemme, dels hvilke opfindelser der bør patenteres, dels hvilke opfindelser der kan valoriseres. Patentet går i grunden blot forud for en eventuel valorisering. Selve valoriseringen er for øvrigt opdelt i flere indbyrdes meget forskellige aktioner: markedsundersøgelser, tekniske undersøgelser og finansieringspakker. Det er mest hensigtsmæssigt, at valget af aktioner foretages fra starten på grundlag af et samlet overblik, og det vil altid senere være muligt tjenestegren for tjenestegren at foretage en vurdering med henblik på at fastslå rækkefølgen af aktionerne, og hvorledes de skal gennemføres.

Sammenknytning af beslægtede tjenestegrene

5.29. Det er vanskeligt at forsvare det forhold, at patenttjenesten administrativt er blevet skilt fra valoriseringstjenesten, da de har behov for hinanden, og at patenttjenesten er blevet knyttet til innovations- og teknologioverførselstjenesten, som den faktisk ingen forbindelse har med.

5.30. Det vil altid være valoriseringstjenesten, der er drivkraften, eftersom de øvrige tjenestegrene har en selvstændig, men mere passiv funktion, som er en hjælpefunktion for valoriseringen. Denne bemærkning bør tages i betragtning i forbindelse med de ovenfor nævnte tjenestegrenes placering i organisationsplanen.

Manglende sammenhæng mellem beføjelser og ressourcer

Publikationsbevillingerne opdelt på flere tjenestegrene

Generaldirektorater, der er ophavsmænd til forskningsresultater, og Generalsekretariatet

5.31. Bevillingerne til tekniske og videnskabelige publikationer er delt mellem et almindeligt program, hvor bevillingerne forvaltes af de forskellige tjenestegrene, der er ophavsmænd til forskningsresultaterne, og et prioriteret program, hvor midlerne forvaltes centralt.

5.32. Denne opdeling foretages imidlertid ikke over budgettet, men rent administrativt, således at der inden for rammerne af det af Kommissionen godkendte årlige publikationsprogram i de budgetposter, over hvilke der skal afholdes udgifter til publikationer, indeholdes en del af de disponible midler til at dække behovene i forbindelse med det prioriterede program. I 1989 måtte GD XII af sine

egne bevillinger bidrage til det prioriterede program med 100 000 ECU og GD XIII med 250 000 ECU (1). For at disse indeholdelser ikke får karakter af skjulte overførsler, bør udgifter afholdt over de pågældende budgetposter anvendes til det i budgettet anførte formål. Dette er imidlertid ikke tilfældet. Ved hjælp af alle disse midler offentliggør Kommissionen de dokumenter, den vil, og som den mener vedrører politisk højt prioriterede områder, uanset om de falder ind under formålet med den pågældende budgetpost. Kommissionen opretholder samtidig formelt de enkelte anvisningsberettigedes beføjelser vedrørende publikationer, der ofte falder uden for deres kompetenceområde. Således er der over artikel B 753, der vedrører udnyttelsen af forskningen, i 1988 og 1989 offentliggjort dokumenter om »audiovisuelle medier i det indre marked«, »fri bevægelighed for personer inden for Fællesskabet«, »det europæiske hjemmemarked«, »den fælles landbrugspolitik i 1990'erne«, »et finansielt Europa« og dokumentet »Fri Erhvervsudøvelse i EF - en Vejledning«. Retten undres over, at denne forvaltning, der ikke er i overensstemmelse med reglen om specificering (EØF-Traktatens artikel 202 og finansforordningens artikel 26, stk. 1) er blevet godkendt af Finanskontrollen.

Generaldirektorater, der er ophavsmænd til forskningsresultater, og Direktorat XIII-C

5.33. Forskningsbevillingerne til de tjenestegrene, der er ophavsmænd til forskningsresultaterne, dvs. FFC, GD XII og GD XIII's tjenestegrene i Bruxelles, kan bruges til udbredelse af forskningsresultater, og dermed til publikationer. Dette er en klar følge af det andet rammeprogram (jf. pkt. 5.20). Men Direktorat XIII-C kan også afholde udgifter til publikationer over bevillingerne under konto B 7388 og artikel B 753, hvilket udtrykkeligt fremgår af anmærkningerne til disse to poster. Enhed XIII-C-3's funktion er altså ikke blot at koordinere og kontrollere forslagene fra de tjenestegrene, der er ophavsmænd til resultaterne. Den kan også på eget initiativ offentliggøre dokumenter, hvilket den dog sjældent gør. Den kan endelig samfinansiere publikationer med ophavsmændene, hvilket sker temmelig ofte. Således samfinansieres i reglen 40-50 % af publikationerne, idet denne procentsats varierer efter de enkelte programmer og projekter.

5.34. Medmindre der sker en væsentlig ændring af Enhed XIII-C-3's opgaver, er det vanskeligt at se berettigelsen af dens finansielle beføjelser. Denne enhed har en administrativ og logistisk funktion: optagelse af publikationer i Kommissionens program, forelæggelse af sager til påtegning i patenttjenesten, valg af publikationsmedium, indsats i forbindelse med kvaliteten af dokumenternes udformning osv.. Det er forskningstjenestegrenene, der bestemmer indholdet af det, der skal offentliggøres, og denne beføjelse skal de bevare, da de er de eneste, der er kompetente i forbindelse med de behandlede emner. Dette bør naturligvis ikke medføre, at ansvaret for publikationer spredes blandt alle de tjenestegrene, der forvalter et program; Generaldirektoraterne for Forskning bør fastlægge én politik og vigtige normer på dette område. Direktorat XIII-C's publikationstjeneste bør, således som det altid har været tilfældet, fortsat være den administrative kanal, hvorigennem alt skal passere, især i forbindelse med forudgående påtegning af alle udgifter på dette område.

Generaldirektorater, der er ophavsmænd til publikationer, og Publikationskontoret

5.35. Bemærkningerne ovenfor om Enhed XIII-C-3, som udelukkende har en logistisk funktion, gør sig i endnu højere grad gældende for så vidt angår Publikationskontoret, der er det tekniske redskab til offentliggørelse af EF-publikationer, men som ikke har nogen indflydelse på, hvad der offentliggøres. Også på dette område betyder de gældende bestemmelser, at de almindelige løbende forvaltningsafgørelser, der træffes af et rent logistisk organ, har en ikke ubetydelig indvirkning på, hvorledes de budgetmidler, der er afsat til publikationer, fordeles på tjenestegrenene. Publikationskontorets udgifter i forbindelse med tjenesteydelser uden for huset, det vil sige i forbindelse med opgaver, der overdrages til trykkerier og serviceydende organer, faktureres institutionerne af Publikationskontoret, og disse udgifter skal finansieres over institutionernes egne publikationsbevillinger. De interne udgifter afholdes derimod af Publikationskontoret over dets eget budget og fordeles blot ved hjælp af Publikationskontorets analytiske regnskab mellem institutionerne i forhold til, hvem der har rekvireret arbejdet. Dette system medfører en ansvarsforflygtigelse i forbindelse med budgetforvaltningen.

5.36. For det første er fordelingen af Publikationskontorets bevillinger på institutionerne ikke fastlagt i forbindelse med budgetproceduren. Publikationskontoret foretager blot et foreløbigt overslag (som dog fremgår af budgettet) på grundlag af tallene fra de foregående regnskabsår. Fordelingen er altså kun vejledende og har ingen politisk værdi.

5.37. For det andet afhænger sondringen mellem eksterne udgifter (reelt faktureret institutionerne) og interne udgifter (ikke faktureret institutionerne, men blot fordelt på dem med henblik på analyser) delvis af Kontorets løbende forvaltningsbeslutninger, der ikke i sig selv indvirker på EF's publikationspolitik.

(1) Kommissionens publikationsprogram for 1989. Dok. SEK(88) 1929 af 12. december 1988.

5.38. For det tredje opføres denne fordeling af Publikationskontorets bevillinger og udgifter samlet under en enkelt budgetpost pr. institution, hvorimod Kommissionens publikationsbevillinger er fordelt på temmelig mange forskellige budgetrubrikker. De forvaltende tjenestegrene har altså ikke nøjagtigt kendskab til, hvor mange bevillinger de hver især har til deres rådighed.

5.39. Af alle disse årsager fratages først budgetmyndigheden og siden de tjenestegrene, der er ophavsmænd til publikationerne, som følge af dette system en del af deres ansvar i forbindelse med publikationspolitikken. Fordelingen af midlerne afhænger dels af tidligere års tal, dels af de forvaltningsbeslutninger, Publikationskontoret træffer i hver enkelt sag. Retten ønsker at understrege, at dette på ingen måde er en kritik af Publikationskontorets forvaltningsenheder, der blot anvender det nugældende retssystem, således som de er forpligtet til. Det er selve dette retssystem, der skaber de anførte problemer.

5.40. Princippet om, at den tjenestegren, der er ansvarlig for et bestemt område, skal disponere over de tilsvarende midler, bør følges nøje. Det nuværende system medfører en opsplitning af de finansielle beføjelser i forbindelse med især de videnskabelige publikationer. Disse finansielle beføjelser over de videnskabelige publikationer bør på ny overgives til forskningstjenestegrenene. Skulle det nuværende system udvikles i den retning, Retten henstiller, er den vel vidende om, at dette ville indebære en revision af finansforordningens artikel 124, der er hovedgrundlaget for systemet.

Direktorat XIII-C's og FFC's bevillinger til aktiviteter til støtte for Kommissionens tjenestegrene

5.41. Det Fælles Forskningscenter har altid haft en budgetpost til finansiering af aktiviteter til støtte for Kommissionens tjenestegrene. I 1989- og 1990-budgetterne var det konto B 7306. Med reformen af FFC skal denne aktivitet, der i 1987 blot tegnede sig for 3 % af udgifterne, udvides parallelt med aktiviteterne for tredjemand og hen imod 1991 nå op på 14 %, senere endnu mere [1].

5.42. Ifølge Kommissionen drejer det sig om et tilfælde, hvor »anvendelse af princippet leverandør/kunde« er»oplagt« [1]. Det bør præciseres, at der vil være tale om et forhold, hvor leverandøren disponerer over kundens indkøbsbudget. Fremgangsmåden ved forvaltningen af bevillingerne til arbejde til støtte for tjenestegrenene er følgende: Kommissionens tjenestegrene indgiver deres anmodninger til FFC gennem et tværtjenesteligt udvalg, og FFC's beslutningstagende instanser træffer afgørelse om de enkelte anmodninger. Det er således FFC, der forvalter, og det er FFC, der fordeler. Budgetmyndigheden havde sandsynligvis set det paradoksale i dette forhold, eftersom den i 1988-budgettet selv havde fordelt bevillingerne til arbejde til støtte for tjenestegrenene på fem budgetposter, der vedrørte særlige fællesskabspolitikker. Men i 1989 og 1990-budgetterne gik budgetmyndigheden tilbage til en enkelt, samlet post. Kommissionen har forudset, at udnyttelsen af FFC's resultater eventuelt kan medregnes blandt støtteaktiviteterne [2]. Men dette anføres hverken i FFC's programmer eller i anmærkningerne til budgettet. Direktorat XIII-C har således hvert år måttet forhandle med FFC for at fastslå, hvilke aktiviteter, der kan omfattes af denne art bevillinger.

5.43. Disse forhold er ikke tilfredsstillende. Da Direktorat XIII-C er ansvarligt for aktiviteter til udnyttelse og valorisering af forskningsresultater, ville det være logisk, hvis det også disponerer over samtlige bevillinger, der er afsat til dette formål. Dette må dog ikke udelukke muligheden for, at direktoratet også over disse bevillinger kan overdrage visse opgaver til FFC, som inden for rammerne af den nye reform netop skal udvikle sine aktiviteter for tredjemand [1].

5.44. Desværre er dette ikke tilladt, fordi Kommissionen ikke er tredjemand i forhold til FFC, hvilket medfører beklagelige blokeringer. FFC er på den ene side blevet forbeholdt et vist garanteret aktivitetsomfang, ved at Kommissionens tjenestegrene er forpligtet til at bruge dets tjenesteydelser gennem ordningen med bevillinger til støtte for tjenestegrenene. På anden anden side straffes FFC, idet det ikke må afsætte sit arbejde til Fællesskabernes tjenestegrene, hvorimod det kan afsætte det til enhver andet interesseret. For så vidt angår valoriseringstjenesten, og for øvrigt også Kommissionens øvrige tjenestegrene, er det vanskeligt at se, hvorfor FFC ikke kan være en partner for dem ligesom enhver anden. Dette forbud skyldes sandsynligvis frygt for, at der ikke vil være nogen sund konkurrence, og at Kommissionens tjenestegrene vil være tilbøjelige til at give FFC en fortrinsstilling, selv om dets tilbud ikke er det økonomisk mest fordelagtige. Men intet er til hinder for, at Kommissionens tjenestegrene forpligtes til at underlægge FFC de fælles konkurrenceregler og sætte

[1] Nye perspektiver for Det Fælles Forskningscenter. Dok. KOM(87) 491 endelig udg./2 af 20. april 1988, pkt. 2.3.2, s. 13 (støtte til Kommissionens andre tjenestegrene) og pkt. 2.3.3, s. 15-16 (tjenesteydelser til udenforstående).

[2] Dok. KOM(87) 491 endelig udg./2, op.cit., tabel nr. 2, s. 14.

det på lige fod med eksterne tilbudsgivere i forbindelse med indgåelse af kontrakter og aftaler.

5.45. Retten mener følgelig, at det ville være meget ønskeligt:

a) at ændre bevillingerne til støtteaktiviteter til bevillinger, der fordeles på de nuværende budgetposter og forvaltes af de tjenestegrene, der for indeværende kan modtage støtte fra FFC [1]; som anført i Rettens seneste årsberetning (pkt. 9.25) [2] bestrider den ikke, at der i forbindelse med denne udvikling burde foretages en mindre ændring af de finansielle bestemmelser,

b) at samle ordningerne for FFC's aktiviteter for tredjemand og for Kommissionens tjenestegrene under ét,

c) at underlægge FFC samme konkurrenceregler som øvrige forskningscentre i forbindelse med samtlige aktiviteter »uden for programmerne«.

Direktorat XIII-C's bevillinger og EKSF-aktioner

5.46. I overensstemmelse med Traktaten om Oprettelse af et Fælles Råd og en Fælles Kommission for De Europæiske Fællesskaber af 8. april 1965 opføres EKSF's aktionsudgifter i et særskilt budget. Det almindelige budgets del B (aktionsbevillinger) vedrører udelukkende EØF og Euratom. I anmærkningerne til artikel B 753 henvises der således hvert år fejlagtigt til Traktaterne om oprettelse ikke blot af de to Fællesskaber, men også af EKSF.

5.47. Omvendt er det beklageligt og unødvendigt indskrænkende, at VALUE-programmets retsgrundlag udelukkende er EØF-Traktaten, samtidig med at der i det rammeprogram, som VALUE hører under, korrekt refereres til de to Fællesskaber EØF og Euratom, og at Direktorat XIII-C, der forvalter VALUE-programmets bevillinger (konto B 7388), altid har arbejdet inden for rammerne af disse to Fællesskaber via artikel B 753.

5.48. Det er en logisk følge af Fusionstraktaten, at det direktorat, der er ansvarligt for udnyttelsen af forskningsresultaterne, har dette ansvar i forbindelse med alle tre Fællesskaber, herunder også EKSF. Men Direktorat XIII-C forvalter ingen EKSF-bevillinger. I praksis er der på to niveauer forbindelse mellem EKSF's aktionsbudget og Fællesskabernes almindelige budget. På den ene side gennemføres visse aktioner, der almindeligvis henhører under EKSF-Traktaten, af Direktorat XIII-C og finansieres af dette direktorat over bevillingerne under artikel B 753. 22 % af valoriseringssagerne hører ud fra sagens natur under EKSF.

5.49. På den anden side er EKSF's videnskabelige og tekniske publikationer, der finansieres over EKSF's aktionsbudget, ligesom Kommissionens øvrige videnskabelige publikationer underlagt Direktorat XIII-C, hvad angår planlægning og påtegning. Når nogle af disse publikationer sælges gennem Publikationskontoret, føres indtægterne tilbage til GD XIII. Der er således åbnet gode muligheder for, at de bliver genanvendt over artikel B 753, det vil sige inden for rammerne af det almindelige budget, selv om der er tale om indtægter, der er udløst via EKSF's aktionsbudget.

5.50. Når Retten gør opmærksom på disse usædvanlige forhold, er det ikke så meget for at påtale Kommissionens praksis, som for at foreslå, at Kommissionen over for de respektive budgetmyndigheder for EKSF og de øvrige Fællesskaber fremkommer med forslag til foranstaltninger, der kan sikre fuldstændig budgetmæssig gennemsigtighed og tydelig afgrænsning af de to budgetter.

Mange sammenhængende aktiviteter forvaltes særskilt

Indledning

5.51. Fællesskabet gennemfører mange aktiviteter inden for teknologioverførsel uafhængigt af hinanden, og udnyttelsen af forskningsresultaterne er blot en af dem. Det kan overvejes, om dele af eller alle disse aktiviteter ikke burde koordineres endnu mere effektivt, måske endog integreres i en fælles struktur under ét direktorat, da de er

[1] Denne løsning ville frembyde en anden fordel, den ville retfærdiggøre den nuværende praksis med genanvendelse af vederlag for FFC's tekniske bistand under de budgetposter, der vedrører »valorisering«, og som forvaltes af Direktorat XIII-C. Denne praksis er i overensstemmelse med en forsvarlig økonomisk forvaltning, men for så vidt angår den formelle rigtighed strider den mod princippet om, at indtægter kun kan genanvendes under den budgetpost, hvor den oprindelige udgift er afholdt, (finansforordningens artikel 27, stk. 2). I dag påhviler udgiften FFC og afholdes over bevillingerne til støttearbejde. Blev Rettens henstillinger fulgt, ville udgiften påhvile Direktorat XIII-C og skulle afholdes over dette direktorats bevillinger til valorisering.

[2] EFT nr. C 313 af 12. 12. 1990, s. 164.

mere eller mindre identiske og under alle omstændigheder forfølger det samme endelige mål, nemlig innovation.

GD XI's og GD XVII's demonstrationsprojekter

5.52. Der er meget store ligheder mellem et valoriseringsprojekt og et demonstrationsprojekt i GD XI's (miljø) eller GD XVII's (energi) regi. Nedenfor beskrives to ensartede og konkurrerende projekter vedrørende et anlæg til soltørring af frisk frugt. Det ene finansieres som demonstrationsprojekt af GD XVII, det andet (sag V295) [1] af Direktorat XIII-C. De to former for projekter adskilles dog af en række forskellige regler. Demonstrationsprojekterne vedrører bestemte sektorer og er ikke konsekvent et resultat af forskningsresultater. Ca. 20 % af demonstrationsprojekterne inden for energiområdet er dog en følge af forskningsresultater, og GD XI samarbejder temmelig aktivt med FFC.

SPRINT-programmet

5.53. SPRINT-programmet (1989-1993) [2] er et »strategisk program for innovation og teknologioverførsel«. SPRINT's »strategiske« karakter består i, at teknologioverførsel behandles på et mere globalt plan end i VALUE-programmet. Det drejer sig ikke fremfor alt om at gennemføre specifikke aktiviteter, men om at skabe gunstige forhold for teknologioverførsel generelt, og især om at oprette fælles informationsnetværk og udbygge samarbejdet over grænserne mellem organer, der på en eller anden måde beskæftiger sig med teknologioverførsel. Dette forklarer, hvorfor det ikke er specifikke forskningsresultater, der giver anledning til gennemførelse af de pågældende aktioner. Når de endelige mål er sammenfaldende, og når det er nødvendigt, at de tjenestegrene, der udnytter forskningsresultaterne, anlægger en mere strategisk metode, burde det være grund nok til at etablere et tættere samarbejde mellem tjenestegrenene. Selv om disse tjenestegrene hører under Direktorat XIII-C, er der i dag kun et meget begrænset samarbejde.

Innovation og forskellige fællesskabspolitikker

5.54. Der findes en uoverskuelig mængde aktioner og programmer, der budgetmæssigt falder ind under diverse fællesskabspolitikker, men som alle har til formål at fremme innovation og teknologioverførsel, undertiden også med udgangspunkt i Fællesskabets forskning. Udveksling af forskningserfaringer og forskere er blevet udviklet ud fra forskningsprogrammet SCIENCE (stimulering eller styrkelse af det europæiske videnskabelige og tekniske potentiel) [3]. Konto B 7397 i 1990-budgettet skal anvendes til finansiering af aktioner til støtte for fællespolitikker — bortset fra forskning — gennem en styrkelse af infrastrukturen og det videnskabelige og tekniske potentiel. »Handlingsplanen for informationsteknologi« hører under industripolitikken (konto B 7706). Fremme af små og mellemstore virksomheder (budgettets konto B 7770) inden for rammerne af samme politik omfatter aktioner, der har til formål at fremme samarbejdet mellem virksomhederne, og pilotaktioner, der tager sigte på at forbedre konkurrencedygtigheden. Erhvervsuddannelsespolitikken bidrager til at fremme udbredelsen af teknologiske kundskaber gennem programmerne COMETT [4] og EUROTECNET [5]. Som et led i regionalpolitikken oprettes erhvervsfremme- og innovationscentre, der bistår virksomheder på regionalt plan (artikel B 543 i det almindelige budget) [6]. Kommissionen vedtog inden for rammerne af EFRU i november 1989 STRIDE-programmet med et budget på 400 mio. ECU. Programmet tager sigte på en styrkelse af regionernes kapacitet med hensyn til forskning og teknologisk udvikling.

5.55. Alle disse aktiviteter udgør et betragteligt finansielt potentiel sammenholdt med VALUE-programmet. Ovennævnte aktioner er opført i 1989-budgettet med mere end 87 mio. ECU og i 1990-budgettet med mere end 109 mio. ECU. Til sammenligning var der til VALUE-programmet i 1989 kun afsat 5,35 mio. ECU inklusive de

(1) Anlæg til soltørring af frisk frugt.

(2) Rådets beslutning 89/286/EØF af 17. april 1989 om iværksættelse på fællesskabsplan af hovedfasen i det strategiske program for innovation og teknologioverførsel (1989-1993) (SPRINT-programmet) (EFT nr. L 112 af 25. 4. 1989, s. 12).

(3) Rådets beslutning 88/419/EØF af 29. juni 1988 om en plan, i henhold til rammeprogrammet, til stimulering af internationalt samarbejde og nødvendig udveksling af europæiske forskere 1988-1992 (EFT nr. L 206 af 30. 7. 1988, s. 34).

(4) Rådets afgørelse 86/365/EØF af 24. juli 1986 om vedtagelse af programmet for samarbejde mellem universiteter og virksomheder om uddannelse på teknologiområdet (COMETT) (EFT nr. L 222 af 8. 8. 1986, s. 17) og Rådets afgørelse 89/27/EØF af 16. december 1988 om vedtagelse af anden fase af programmet om samarbejde mellem universiteter og virksomheder om uddannelse på teknologiområdet (COMETT II) (1990-1994) (EFT nr. L 13 af 17. 1. 1989, s. 28).

(5) Rådets resolution af 2. juni 1983 om erhvervsuddannelsesforanstaltninger i forbindelse med indførelsen af ny informationsteknologi (EFT nr. C 166 af 25. 6. 1983, s. 1) og forslag til Rådets beslutning om Fællesskabets handlingsprogram for erhvervsuddannelse og ny teknologi (EUROTECNET II), forelagt af Kommissionen den 27. juli 1989 (Dok. KOM(89) 355 endelig udg. og EFT nr. C 242 af 22. 9. 1989, s. 7).

(6) Rådets afgørelse 83/624/EØF af 25. november 1983 om en plan for transnational udvikling af infrastruktur til støtte for innovation og teknologioverførsel (1983-1985) (EFT nr. L 353 af 15. 12. 1983, s. 15) og ændret forslag til Rådets afgørelse om en fællesskabsaktion med henblik på etablering og udvikling af erhvervsfremme- og innovationscentre samt nettet af sådanne centre (EFT nr. C 214 af 16. 8. 1988, s. 65).

formålsbestemte reserver under kapitel 100, og i 1990 kun 10,15 mio. ECU.

Konklusion

5.56. Der kan i hvert enkelt tilfælde fremføres en rationel årsag til den overraskende spredning i aktiviteterne inden for udnyttelse af forskningsresultater og teknologioverførsel samt i de finansielle midler, der er afsat hertil. Nye programmer er kommet til, der hver gang har dækket nye aspekter ved innovation. I stedet for at lade de forskellige aktioner vedrørende innovation blive en del af et hele, har Kommissionen og budgetmyndigheden ofte foretrukket at knytte dem til den fællespolitik, de nærmest hører ind under. Dette forhold bør dog tages op til overvejelse i sin helhed, for det er under ingen omstændigheder tilfredsstillende, at aktiviteterne og midlerne ikke er samlet under ét.

Princippet om sammenfald af funktionerne som forvalter og anvisningsberettiget

5.57. Der bør være sammenhæng mellem ansvar på bestemte områder og beføjelse til at disponere over de dertil svarende budgetmidler. Der er ingen mening i at gøre en tjenestegren ansvarlig for forvaltningen af et handlingsprogram og overdrage beføjelsen til at disponere over midlerne til en anden. Under pkt. 5.31-5.50 er beskrevet en række eksempler på en sådan opsplitning af beføjelserne. Før aktiviteterne samles, bør man overveje at samle bevillingerne.

Synergieffekter af en integreret aktivitet

5.58. En bedre samling af de aktiviteter, der tager sigte på teknologioverførsel, herunder udnyttelse af forskningsresultaterne, ville skabe en synergieffekt, hvorved den samlede effektivitet af de således forenede aktiviteter langt ville overstige summen af effektivitet af de enkelte særskilte aktiviteter, forvaltet hver for sig. Det kan på denne måde søges at skabe et stærkt center omkring området teknologisk innovation.

6. HENSTILLINGER OG BETRAGTNINGER OM DEN FREMTIDIGE UDVIKLING

Budgetgennemsigtighed og -tilbageholdenhed

6.1. Udnyttelsen af forskningsresultaterne er præget af manglende gennemsigtighed på visse områder og er ligefrem behæftet med en række uregelmæssigheder på det finansielle og budgetmæssige område, som ikke bør forekomme.

6.2. Kommissionen bør først og fremmest bestræbe sig på bedre at identificere omkostningerne ved de operationer, den gennemfører, ved at der indføres et mindstemål af analytisk regnskabsføring (pkt. 3.56). Desuden bør der foretages evalueringer for at fastslå den positive virkning af disse aktioner, især hvad angår publikationer (pkt. 3.55), og opstilles indikatorer, fortrinsvis vedrørende valorisering af forskningsresultater (pkt. 3.54).

6.3. Kommissionen burde træffe beslutninger eller forelægge budgetmyndigheden forslag, der tager sigte på at undgå sammenblanding af EKSF's aktionsbudget og det almindelige budget (pkt. 5.46-5.50); Kommissionen burde endvidere i forbindelse med gennemførelsen af det prioriterede program for publikationer anvende midler, der er i overensstemmelse med gældende budgetregler (pkt. 5.32).

6.4. Endelig burde Kommissionen i højere grad søge at forsvare sine intellektuelle og finansielle rettigheder (pkt. 3.28-3.31) og omhyggeligt sørge for, især i sine kontrakter, at indføre bestemmelser med henblik på at forebygge tvister og stridsspørgsmål (pkt. 3.24-3.27).

Bedre ressourcefordeling

6.5. Retten finder det hensigtsmæssigt, at der forholdsmæssigt afsættes flere menneskelige og finansielle ressourcer til udnyttelse end til forskning (kapitel 4). Det nuværende forhold medfører, at en stor del af forskningsresultaterne ikke udnyttes (pkt. 4.11-4.20).

6.6. Det er påtrængende nødvendigt at overføre en større del af de midler, der anvendes på udnyttelse af forskningsresultaterne, og af den indsats, der gøres på dette område, til den indirekte aktion, der fra år til år bidrager med en stadig faldende del af Fællesskabets samlede forskningsresultater (pkt. 4.18 og 5.18).

Udnyttelse af resultaterne — sidste stadium af forskningen eller særskilt arbejdsområde?

6.7. Udnyttelsen af forskningsresultaterne bør generelt opfattes som en aktivitet, der er adskilt fra forskningen, og

som kræver kvalifikationer og en tænkemåde, der normalt ikke findes hos forskeren. Forskerens opgave er at øge mængden af viden. Den, der er beskæftiget med valorisering, skal være en slags sælger. Han er ikke ekspert, men det er hans speciale at samle alle de nødvendige specialister omkring et bestemt projekt — forskere, marketingchefer, jurister, finansfolk og industrifolk — og få dem til at samarbejde om dette projekt. Valoriseringsfunktionen er det sted, hvor industrien og forskningen mødes, og kan derfor hverken høre ind under den ene eller den anden kategori.

6.8. Denne principielle stilling bør dog have tre begrænsninger. For det første bør offentliggørelse af forskningsresultater i højere grad være knyttet til selve forskningen end til de øvrige aktiviteter i forbindelse med udnyttelsen af forskningsresultaterne. Udbredelse af resultaterne er den logiske afslutning på forskningen (pkt. 5.34). Derfor skal forskningstjenestegrenene på ny have fuldstændige finansielle beføjelser i forbindelse med publikationer (pkt. 5.40). I dag deles disse beføjelser med Publikationskontoret (pkt. 5.39) og især med Enhed XIII-C-3 (pkt. 5.34). Men samtidig skal denne enheds administrative rolle bevares og endog styrkes (pkt. 5.34) for at sikre planlægning og overordnet koordinering af de videnskabelige publikationer, og især for at begrænse det alt for store antal publikationer, der ikke er givet meddelelse om (pkt. 5.7). Men samtidig med at forskningstjenestegrenene atter får fuldstændige finansielle beføjelser, hvad angår publikationer, bør deres indsats blive mere dynamisk, og der bør fra centralt hold foretages en rationalisering (pkt. 3.5).

6.9. Den anden begrænsning vedrører de forskningsprogrammer, hvor industrien dominerer blandt deltagerne. De positive resultater af valoriseringen af ESPRIT-programmet og andre lignende programmer viser, at på områder, der ligger meget tæt op ad en konkret, industriel anvendelse, bør man i så høj grad som muligt lige fra planlægningsfasen inddrage de virksomheder, der vil kunne drage fordel af de teknologiske fremskridt, der gøres gennem forskningen. Generelt vil de være de bedste garanter for, at de resultater, der opnås på prækonkurrencestadiet, også vil slå igennem i den kommercielle fase. Dette gælder især de små og mellemstore virksomheder (pkt. 2.28-2.29). Denne metode, der kan benævnes »industriens valorisering af forskningsresultaterne« er for øvrigt af uomtvistelig pædagogisk værdi for industrivirksomhederne. Valoriseringsfunktionen bør imidlertid fortsat være uafhængig, for i de tilfælde, hvor større virksomheder har tendens til at tilbageholde oplysninger, der eventuelt kan valoriseres, skal den kunne bevæge dem til at ændre denne adfærd. En uafhængig valoriseringsfunktion kan bestemt også med fordel anvendes i forbindelse med valorisering af produkterne af en første valorisering, dvs. af de biprodukter, der ikke interesserer de deltagende industrivirksomheder. Det er det, der kaldes »spin off« eller indirekte udbytte.

6.10. Den tredje begrænsning er, at der, selv om forskningen og udnyttelsen deraf skal være adskilt, bør være en tæt forbindelse mellem dem. Der bør i større udstrækning tages hensyn til udnyttelsen og valoriseringen ved selve udvælgelsen af forskningsaktiviteterne (pkt. 3.8), og der bør sikres kontinuitet i aktiviteterne fra forskningsstadiet til udnyttelsesstadiet. Dette bør især ske ved, at alle nødvendige oplysninger videregives til de tjenestegrene, der er ansvarlige for udnyttelsen af forskningsresultaterne (pkt. 3.6, 3.7, 5.14 og 5.15). Omvendt skal udnyttelses- og valoriseringstjenestegrenene kunne henvende sig til forskningstjenestegrenene, der ikke bør stille sig hindrende i vejen for et frugtbart samarbejde, eventuelt mod vederlag (pkt. 3.44-3.48).

Valorisering — rentabel aktivitet eller finansieret over offentlige bevillinger?

6.11. Hvorfor give afkald på rentabilitet i de tilfælde, hvor den kan opnås? Inden for alle de områder, hvor en erhvervsvirksomhed kan skabe balance på sit budget ved mod vederlag at tilbyde ydelser til forskere eller industrien, er der ingen grund til ikke at tillade dette, eller til ikke at fremme det. I øvrigt er valoriseringen ikke længere et monopol i nogen af de lande, Retten har aflagt besøg.

6.12. Valorisering og teknologioverførsel kan dog ikke være et fuldstændig rentabelt område og kan derfor ikke alene overlades til den kommercielle sektor. Kun få virksomheder er parate til inden for enkelte højrisikosektorer at acceptere de økonomiske tab, der er forbundet med et eventuelt uheldigt udfald, eller til ofte at vente meget længe - ti, femten, eller endog tyve år - på, at en innovation giver overskud. Derudover er det ikke altid muligt at udnytte en innovation kommercielt, for eksempel på miljøområdet. Disse urentable sektorer kan imidlertid være væsentlige for samfundets teknologiske fremtid.

6.13. De offentlige innovations- og valoriseringstjenester, der konstant opererer med tab, bør ikke bruge dette som påskud for ikke at stræbe efter at opnå et økonomisk udbytte af deres aktiviteter. Det økonomiske udbytte vil altid være et af de bedste udtryk for effektivitet og et incitament for dem, der varetager valoriseringen. Det er ikke utænkeligt, at der inden for den samme organisation samtidig kan forekomme rentable og urentable aktiviteter eller aktiviteter, som er rene underskudsforretninger. Hviler hele den igangværende reform af FFC ikke netop på den grundtanke, at der sideløbende med administrative forskningsprogrammer, som udelukkende finansieres over offentlige bevillinger, skal udvikles en sektor med rentable aktiviteter udført for tredjemand, som på længere sigt skal udgøre en mærkbar del af den samlede aktivitet?

En række specialiserede administrative tjenestegrene eller et integreret og uafhængigt agentur?

Integration

6.14. Integrationen skal i første omgang sikres inden for selve det direktorat, der er ansvarligt for udnyttelse af forskningsresultaterne. Her bør dobbeltarbejde undgås (pkt. 5.28); når det er muligt, bør tjenestegrene samles under ét (pkt. 5.26-5.28), og de tjenestegrene, der skal samarbejde, bør knyttes tættere sammen organisatorisk (pkt. 5.29-5.30).

6.15. At tjenestegrene samles under ét er en forudsætning for, at aktiviteterne kan koordineres bedre. Valoriseringsarbejdet skal, i stedet for at bestå i en række enkeltstående aktiviteter, snarere være en funktion, der fungerer som hovedforbindelsesled mellem erhvervslivet og forskningen (pkt. 3.53). Og valoriseringstjenesten bør råde over ansatte med en bredere profil og et mere alsidigt erfaringsgrundlag (pkt. 3.35).

6.16. I bund og grund forfølger aktiviteterne i forbindelse med teknologioverførsel og valorisering af forskningsresultaterne de samme mål, de har meget til fælles og adskiller sig kun fra hinanden ved oprindelsen af de oplysninger, de skal behandle (pkt. 5.51). I de fleste nationale innovationstjenester lægger man, for så vidt angår de til rådighed værende teknologier, meget lidt vægt på at skelne mellem dem, der stammer fra forskning, og de øvrige. I Kommissionen er disse to kategorier fuldstændig adskilt. Målet for innovation forfølges gennem en lang række spredte initiativer. Ved at omgruppere og sørge for, at overførsel af teknologi samles omkring et stærkere og mere kohærent center, ville der skabes en synergimultiplikatoreffekt (pkt. 5.51, 5.53, 5.56 og 5.58).

6.17. Der er naturligvis grænser for, i hvor høj grad denne integration kan gennemføres. I visse tilfælde ligger innovationsaktiviteter så tæt op ad en specifik fællesskabspolitik, at de bør forblive knyttet til denne politik og ikke til et fremtidigt innovationscenter på tværs af sektorerne. Et program som STRIDE (jf. pkt. 5.54) bør således fortsat være knyttet til regionaludviklingspolitikken, som tager sigte på en styrkelse af den sociale og økonomiske konvergens og samhørighed i Fællesskabet. Denne vilje til at fremme en afbalanceret udvikling i Fællesskabet som helhed risikerer i høj grad at »forsvinde« og blive glemt i et innovationscenter, hvor vægten vil blive lagt på Fællesskabets samlede teknologiske ambitioner. Vælges en sådan løsning, bør der i det mindste etableres et tæt samarbejde mellem de tjenestegrene, der er ansvarlige for de pågældende to fællesskabspolitikker. STRIDE-programmet, der tager sigte på at støtte udviklingen af forskningen i regionerne, bør iværksættes gennem et tæt samarbejde mellem de ansvarlige for EFRU og EF-tjenestegrenene med ansvar for forskning og innovation.

6.18. Med disse forbehold er Retten af den opfattelse, at det ville være fordelagtigt at gøre en indsats for at samle aktiviteterne i forbindelse med innovation og teknologi overførsel i et sammenhængende hele, uanset om aktiviteterne er foranlediget af forskningsresultater, som det er tilfældet med VALUE-programmet, eller generelt af de til rådighed værende teknologier, som i forbindelse med SPRINT-programmet (pkt. 5.53). Den administrative opsplitning i på den ene side datanetværk for forskning og udnyttelse af forskningen (VALUE's underprogram II, CORDIS) og på den anden side netværk generelt for innovation i al almindelighed (SPRINT) er kunstig. Hvordan kan det accepteres, at de, der forvalter SPRINT og de, der forvalter VALUE, samarbejder så lidt i praksis, når de hører under det samme administrative direktorat? Bør der ikke også sættes spørgsmålstegn ved den nære sammenhæng, der er mellem nogle af industrivirksomhedernes salgsfremmende aktioner, især de små og mellemstore virksomheders (pkt. 5.54) eller demonstrationsprojekter (pkt. 5.52) og andre pilotprojekter, og teknologioverførsel generelt? Det ville være uklogt uden videre at foreslå nøjagtige grænser. Kommissionen bør overveje og analysere disse forhold for nøje at afgrænse »det fælles innovationscenter«.

Fleksibel og uafhængig forvaltning

6.19. En uafhængig forvaltning er et af de generelle kendetegn ved de valoriseringsstrukturer, Retten har besøgt i medlemsstaterne. Hvad enten det er selskaber, sammenslutninger eller offentlige virksomheder, er der tale om organer, der har status som juridiske personer og er økonomisk uafhængige. Den væsentligste årsag til, at en vis uafhængighed i forvaltningen er rimelig, er det salgsfremmende aspekt ved valoriseringsaktiviteterne, samt den nødvendige dynamik, der bør karakterisere iværksættelsen heraf. En forvaltning, der ligger tættere op ad den private virksomheds forvaltningsysstem, medfører langt større fleksibilitet, hvad angår intern strukturering af tjenestegrenene og allokering af personale og økonomiske midler til de forskellige aktivitetsområder. Denne fleksibilitet er særdeles nødvendig, hvis valoriseringen ikke blot skal gå i retningen forskning-industri, men, således som Retten har foreslået, også skal tage udgangspunkt i industriens behov for forskning og være i stand til at tilpasse sig industriens skiftende behov.

Overensstemmelse mellem ansvarsområder og de tilsvarende midler

6.20. En integreret og uafhængig enhed (det skal selvfølgelig fastslås nærmere på hvilken måde) forudsætter endelig sammenhæng mellem de opgaver, der overdrages denne enhed, og de midler, især budgetmidler, der skal gøre det muligt for den at udføre opgaverne (pkt. 5.57). Når en bestemt aktion samfinansieres af en række forskellige tjenestegrene, er det i strid med princippet om finansiel uafhængighed og fælles ledelse og går imod den indre sammenhæng og dynamik i den pågældende aktion. De

finansielle beføjelser i forbindelse med publikationsvirksomhed, der i dag er spredt mellem forskningstjenestegrenene, Direktorat XIII-C, Kommissionens Generalsekretariat og Publikationskontoret (pkt. 5.31-5.40), bør samles; og de finansielle beføjelser i forbindelse med valoriseringen, der for tiden er delt mellem Direktorat XIII-C og FFC (pkt. 5.41-5.45), bør også samles. Opsplitningen i budgettet i alt for mange konti og artikler, der i overdreven grad medfører specificeret obligatorisk anvendelse af midlerne, er også uhensigtsmæssig (pkt. 5.20-5.22), selv når disse forskellige budgetposter forvaltes af den samme tjenestegren. Enhed, uafhængighed og sammenhæng er nogle af de nøgleord, der burde bidrage til at skabe større produktivitet i de af Fællesskabernes tjenestegrene, der er ansvarlige for fremme af innovation.

Decentralisering — et sundt princip, der bør finde anvendelse i forbindelse med innovation

6.21. I et decentraliseret system får de lokale enheder eller underordnede instanser de ansvarsområder, der kan lægges over på dem, og den centrale myndighed bevarer kun de ansvarsområder, som den som den eneste kan varetage effektivt. Dette princip er gældende i medlemsstaterne og bør også være det på fællesskabsplan, især i forbindelse med innovation og teknologioverførsel.

Fællesskabsaktionerne bør ikke være en gentagelse af medlemsstaternes aktioner

6.22. Det kan forekomme vanskeligt at gennemføre nogle af forslagene i denne beretning, hvis det søges gjort uden at tage hensyn til, at medlemsstaternes og Fællesskabernes aktioner supplerer hinanden. Nogle fremgangsmåder, der er hensigtsmæssige i et »tungt« valoriseringsorgan som dem, der findes i de fleste medlemsstater, kan ikke umiddelbart overføres til en struktur med begrænsede midler som Direktorat XIII-C. Hvordan kan Direktorat XIII-C, der kun behandler et begrænset antal sager, selv virkeliggøre en idé som for eksempel den »opfindelsesbørs«, der er oprettet af en række nationale organer? Svaret er, at det er umuligt, hvis Direktorat XIII-C stædigt arbejder alene med sine egne sager; en sådan idé kan først føres ud i livet, hvis det er tanken at støtte sig til de nationale valoriseringsorganers logistiske styrke. Netværkene er noget, der findes og gennemføres i dag, også under VALUE-programmet, og derfor bør Direktorat XIII-C benytte de transnationale netværk, som det selv går ind for. Eurotech-klubben, der er omtalt under pkt. 3.53, er et muligt skridt i denne retning. Frem for at etablere sine egne faciliteter i EF, bør Kommissionen benytte medlemsstaternes. En sådan udvikling kan selvfølgelig udelukkende ske gradvis og i samråd med medlemsstaterne.

Fællesskabsaktionerne bør ikke være en gentagelse af virksomhedernes aktioner

6.23. Det er unødvendigt at lade administrationen stå for valoriseringen, når virksomhederne selv gør dette effektivt. I punkt 2.25-2.29 og punkt 6.9 har Retten antydet, at for så vidt angår visse former for forskning, er virksomhederne bedst egnede til at gennemføre valoriseringen. Hver gang dette er muligt og viser sig at være effektivt, er denne strategi at foretrække frem for en administrativ valorisering.

Et konstant element af administrativ valorisering på fællesskabsplan

6.24. Selv når det sunde decentraliseringsprincip følges, er der fortsat et stort område for Fællesskabernes tjenestegrene i forbindelse med udnyttelse af forskningsresultaterne. Nedenfor anføres de væsentligste grunde.

a) Innovation går på tværs af de nationale grænser

Ud over medlemsstaternes aktioner kan EF-tjenestegrenene altid medvirke til at fremme innovation på tværs af grænserne, både ved at gennemføre innovationer, som det er umuligt for den enkelte medlemsstat at gennemføre på grund af deres omfang og omkostninger, og ved at sikre, at innovationer, der ofte ikke kommer ud over den enkelte medlemsstats grænser, udbredes til alle medlemsstaterne.

b) Innovation går på tværs af de enkelte sektorer

I de programmer, hvor industrien dominerer blandt deltagerne, såsom ESPRIT og RACE, er den valgte valoriseringsform, uanset hvor velegnet den måtte være, frem for alt sektorbestemt, dvs. tæt knyttet til et bestemt videnskabeligt område. Men forudsætningen for reelt teknologisk fremskridt er ofte et samspil mellem teknikker, der tilsyneladende ligger fjernt fra hinanden. En tværfaglig valoriseringsgruppe bør have til opgave at være samlingspunkt for modstridende teknikker i forbindelse med et bestemt projekt.

c) Der skal tages hensyn til de sociale mål: konvergens og fremme af de små og mellemstore virksomheder

Strategien med valorisering inden for rammerne af hvert enkelt program, der er meget positiv i forbindelse med programmer med overvejende deltagelse fra industrien (jf. pkt. 2.25-2.29), garanterer ikke nødvendigvis, at der tages hensyn til de mål, der er fastsat med hensyn til konvergens, den sociale udvikling og

jobskabelse inden for et stort geografisk område samt systematisk fremme af de små og mellemstore virksomheder. Den tjenestegren, der fortsat anvender en overordnet strategi i forbindelse med valorisering, bør derfor i særlig stor udstrækning sørge for at bidrage til at virkeliggøre disse fællesskabsmål, der ganske vist er af kvalitativ art, men som er væsentlige.

En strategi, der kan følges, når midlerne er begrænsede

6.25. En gruppe med begrænsede midler og få ansatte er ikke nødvendigvis dømt til at være ineffektiv, men den skal afpasse sin strategi efter de særlige forhold, der gør sig gældende. Den kan ikke selv gå i gang med omfattende aktiviteter; den bør opfatte sig selv som en katalysator, et organ, der sætter gang i de strukturer, som til gengæld råder over en effektiv logistik og mere omfattende finansielle midler.

6.26. Denne strategi bør udvikles med henblik på Fællesskabernes strukturer og tjenestegrene, således at der sikres en bedre koordination mellem alle de programmer og tjenestegrene, der på en eller anden måde fremmer innovation (pkt. 5.51-5.58). Denne strategi bør også udvikles med henblik på andre strukturer — offentlige tjenester, virksomheder og disses organisationer — der forfølger det samme mål på nationalt plan. I nogle tilfælde vil det være på sin plads at anmode disse ikke-fællesskabsstrukturer om bistand, i andre at tilbyde dem samarbejde (pkt. 3.53).

Vedtaget af Revisionsretten i Luxembourg på mødet den 7. marts 1991.

På Revisionsrettens vegne
Aldo ANGIOI
Formand

I dennes fravær undertegnet af André Middelhoek, medlem af Revisionsretten

KOMMISSIONENS SVAR

1. INDLEDNING

I overensstemmelse med artikel 130 F i Traktaten har Fællesskabet ved gennemførelsen af programmerne for teknologisk forskning og udvikling den målsætning at styrke det videnskabelige og teknologiske grundlag for den europæiske industri og at fremme udviklingen af dens internationale konkurrenceevne.

Det er af stor vigtighed, at resultaterne af disse programmer udnyttes optimalt, idet en generel udnyttelse af nye produkter, processer og ydelser bidrager til at forbedre den europæiske industris konkurrenceevne.

Således er Revisionsrettens Beretning, i kraft af både emne og indhold, af stor interesse, og Kommissionen takker Retten for dens bidrag på dette vigtige område.

Kommissionen har dog fundet det nødvendigt i den første, generelle del af sit svar at gøre nærmere rede for visse faktorer, der har betydning for udnyttelsen af resultaterne og for målsætningerne. Den anden del indeholder Kommissionens detaljerede svar.

Generelle betragtninger vedrørende udnyttelsen af forskningsresultaterne

Baggrund

Arbejdet med formidling, beskyttelse og udnyttelse har udviklet sig gradvis med udgangspunkt i udnyttelsen af resultaterne af den forskning, som Det Fælles Forskningscenter har udført i henhold til Euratom-Traktaten. Med dette forskningsområde som baggrund er der således taget en række fremgangsmåder i anvendelse, f.eks. tildeling af ikke-eksklusive licenser.

Disse oprindelige fremgangsmåder er grundlaget for den senere anvendte strategi, hvor udnyttelsen, med meget beskedne menneskelige og finansielle midler og uden et juridisk grundlag, efterhånden er blevet udvidet til visse forskningsområder med omkostningsdeling.

VALUE-programmet, vedrørende formidling og udnyttelse af resultaterne fra de særlige programmer under rammeprogrammet, blev først godkendt i juni 1989, og det er derfor vigtigt at bemærke, at den undersøgelse af udnyttelsen, som er foretaget af Retten, hovedsagelig er gennemført inden iværksættelsen af programmet.

Problemer og særlige forhold i forbindelse med udnyttelsen

Den analytiske del af Særberetningen, som vedrører udnyttelsen i forbindelse med de enkelte sager, giver i øvrigt Kommissionen anledning til at fremsætte nogle generelle bemærkninger om de særlige omstændigheder ved denne udnyttelse:

— disse aktiviteter er komplekse, fordi de forudsætter kompetence inden for flere områder;

— udnyttelsen af forskningsresultater tager lang tid; det anslås, at det tidsinterval, der er mellem fremkomsten af resultater og markedsføringen af en vare, i gennemsnit er på 5-7 år, men der kan være store udsving, alt efter hvilken sektor der er tale om. Dette kan være en årsag til, at det senere viser sig, at man har fejlbedømt de potentielle markeder;

— risikoen for manglende succes er stor, især når forskningen er placeret forud for markedsføringen, hvilket ofte er tilfældet ved Fællesskabets teknologiske forskningsprogrammer;

— GD XIII-C kommer ikke ind på markedsføringstidspunktet, og en vares succes på markedet afhænger mindst lige så meget af den kommercielle strategi som af varens tekniske kvaliteter. Denne strategi er og kan således kun være den pågældende virksomheds ansvar.

Udnyttelsens omfang

Kommissionen deler fuldt ud Rettens synspunkt, når den understreger, at udnyttelsen af resultaterne først og fremmest påhviler virksomhederne.

Men det er også rigtigt, som Retten siger, at det er nødvendigt med en centraliseret indsats for formidling og udnyttelse for at kunne fremme udnyttelsen af den viden, der fremkommer som et resultat af de særlige programmer.

En sådan indsats bør bl.a. omfatte:

— fastlæggelse af Kommissionens strategi inden for disse områder samt intern og ekstern koordinering af de pågældende aktiviteter;

— en støtte, omfattende flere områder, med henblik på at undgå, at gode resultater ikke udnyttes tilstrækkeligt;

— gennemførelse af et antal afgrænsede type-aktioner med henblik på at fremme resultatudnyttelsen, således at denne kan ske i både »opadgående« og »nedadgående« retning, som det påpeges af Retten;

— opfølgning af alle aktiviteter i forbindelse med publikationsvirksomhed, især når det drejer sig om sammenfattende værker eller værker, der omhandler flere forskellige områder;

— etablering af en moderne formidlingsinfrastruktur baseret på anvendelse af informationsteknologi (databaser og tilknyttede elektroniske faciliteter);

— opfølgning af beskyttelsen af resultaterne af EF-forskingen og en effektiv beskyttelse af resultaterne af den direkte forskning.

Kommissionen deler Rettens opfattelse af, at det er nødvendigt, at Fællesskabet baserer sin indsats på de kompetente organer i medlemsstaterne. Derfor har den til hensigt, i samråd med de nationale myndigheder, at udvælge et antal organer, som skal fungere som forbindelsescentre for formidling og udnyttelse af forskningsresultaterne.

Denne strategi har bl.a. den fordel, at den muliggør en bedre integration af de forskningsresultater, der er opnået på både nationalt plan og EF-plan.

2. AKTIONERNE FOR AT UDNYTTE FORSKNINGSRESULTATERNE HAR BEGRÆNSET EFFEKT

Publikationerne

Omfanget af den videnskabelige og tekniske publikationsvirksomhed

2.4. På grund af de forskelligartede forskningsaktiviteter er det nødvendigt, at de tjenester, der er ophavsmænd til publikationerne, har en vis grad af selvstyre. Kommissionen bestræber sig imidlertid på at få etableret en generel koordinering på et centralt niveau og at få medtaget alle udgivelser i den årlige publikationsplan.

Formidlingspolitikken

2.5. En undersøgelse af de publicerede værker viser, at de fleste af dem er af så speciel karakter, at deres målgruppe kun kan være et meget begrænset antal specialister, som er vanskelige at nå gennem de sædvanlige salgskanaler. Det er i øvrigt på baggrund af denne konstatering, at Publikationskontoret har foreslået Kommissionen, når det drejer sig om denne type dokumenter, at anvende et system med publikation efter anmodning. Bortset fra angivelsen i kataloget nødvendiggør dette system kun en finansiel investering i tilfælde, hvor der kan forventes en indtægt (se vedlagte dokument — Bilag til planen for Kommissionens publikationer for 1991 [1], Generelle principper for Kommissionens udgivelser).

2.6 og 2.8. Disse publikationer er meget specialiserede og kan kun have interesse for et meget begrænset publikum, som normalt allerede modtager dem via den gratis distribution. GD XIII har ikke desto mindre truffet yderligere salgsfremmende foranstaltninger. Etableringen af et net af centre i medlemsstaterne for formidling og udnyttelse skulle desuden gøre det muligt bedre at vurdere den potentielle efterspørgsel.

2.7. Kommissionen mener ikke, man kan foretage en sammenligning mellem salgsresultater opnået af private forlæggere og Publikationskontorets resultater. Det er rigtigt — som Retten anfører — at GD XIII's produktion fremstilles og distribueres dels privat, dels af Publikationskontoret. De private forlæggere er naturligvis kun interesseret i den del af programmet, som har gode salgsudsigter, medens Publikationskontoret især må spille rollen som det offentlige serviceorgan, der har til opgave at afsætte den mindst attraktive del i salgsmæssig henseende.

Patenterne

2.9 – 2.16. Nedgangen i antallet af patenterede opfindelser skyldes ikke en stagnerende kreativitet i FFC, men en omlægning af dets aktiviteter, som gennemførtes for nogle år siden efter at være vedtaget af Rådet med støtte af Parlamentet. FFC's orientering i retning af standardforbedrende eller normsættende forskning, bl.a. inden for sikkerhed og miljø, har naturligvis medført en sådan

[1] Dok. SEC(90) 2473 af 13. 12. 1990.

nedgang. Det gælder i øvrigt også for andre offentlige forskningscentre, som har tilsvarende opgaver som FFC.

Udnyttelse

Et begrænset antal indtægtsgivende sager

2.17 – 2.18. Udnyttelsen af resultaterne påhviler i første instans de virksomheder og laboratorier, som har gennemført forskningen. Indsatsen i den tjeneste, der har ansvar for udnyttelsen, går ud på at bistå kontrahenter, som ikke selv er i stand til at udnytte deres resultater uden at modtage støtte fra Kommissionen.

Endvidere har situationen udviklet sig siden iværksættelsen af VALUE-programmet, og i 1990 indledtes ca. 50 udnyttelsesaktioner, d.v.s. en stigning på 117 % i forhold til det tal, som Retten anfører for 1988.

2.20 – 2.23. Antallet af fejlslagne udnyttelsesaktioner er ret højt ifølge de specialiserede publikationer, og på grundlag af de pågældende overslag sluttes det, at det ud af 1 000 definerede projekter kun er 120, der giver anledning til licensoverdragelse, og 10-30, der resulterer i markedsføring af et nyt produkt.

Meget små afgiftsindtægter

2.24. De afgiftsindtægter, som Kommissionen opnår, er ikke særlig store, fordi forskningsresultaterne ikke ligger på konkurrencestadiet, og udnyttelsen kræver yderligere store investeringer fra licenstagernes side.

3. PÅ JAGT EFTER ÅRSAGERNE: 1. INITIATIVPRÆGET INDSATS ELLER PASSIVE PROCEDURER

Mangler, som kan henføres til led forud for Direktorat XIII-C

3.2. For at kunne vurdere udnyttelsen af EF's forskningsresultater er det nødvendigt at tage hensyn til både deres forskelligartethed og de forskellige betingelser for udnyttelse.

En række af de teknologiske forsknings- og udviklingsprogrammer nærmer sig grundforskning eller teknologisk grundforskning, medens andre, idet de stadig ligger på et stadium inden markedsføringen, i højere grad er industrielt orienteret. Af denne grund må deres anvendelse og metoderne til deres udbredelse og udnyttelse afpasses efter hinanden, ligesom der må foretages en rollefordeling mellem tjenestegrenene inden for GD XII og GD XIII. De to principper, der er grundlaget for denne fordeling, er et horisontalt princip, når det gælder udbredelse og udnyttelse på centralt plan, og et komplementaritetsprincip på internt plan, der skal gøre det muligt at undgå overflødige gentagelser. Det er endvidere nødvendigt, at der er en effektiv samordning mellem de specifikke programmer og det centrale niveau for formidling og udnyttelse, og der er truffet foranstaltninger i denne henseende siden iværksættelsen af VALUE-programmet.

I øvrigt viser de ca. 40 evalueringsrapporter, som allerede foreligger om de specifikke programmer, at disse programmers betydning for en forbedring af effektiviteten og kvaliteten af EF's videnskabelige og tekniske potentiale ligeledes opnås gennem en udvikling af det tværnationale samarbejde, etablering af net for teknologisk forskning og udvikling, konferencer og kollokvier, mobilitet for videnskabsfolk, forhindring af overlapninger og etablering af samarbejde på EF-plan. Således fremgik det af en nylig irsk rapport om betydningen af BRITE-programmet for de nationale forskningspolitikker, at dette program var meget egnet til at opfylde små og mellemstore virksomheders behov.

Udbredelse af viden

3.5. Retten omtaler ikke i sine bemærkninger det meget store antal videnskabelige artikler, der offentliggøres direkte af de laboratorier, der deltager i programmerne, og som er af altafgørende betydning for den videnskabelige udvikling i EF. Endvidere følger GD XII nøje med i de publikationer, der omtaler programmernes betydning og anvendelsesmuligheder. Således modtager GD XIII-C årsrapporter og endelige rapporter vedrørende de bioteknologiske programmer (BEP, BAP og snart BRIDGE), indeholdende oversigter over resultater samt statistiske oplysninger om relevante publikationer (antal artikler pr. sektor, titler på de pågældende videnskabelige tidsskrifter, artiklernes internationale rækkevidde o.s.v.).

Udnyttelse

3.6. Princippet om komplementaritet på internt plan ligger til grund for forbindelserne mellem GD XII og

Direktorat XIII-C, og der er fastlagt procedurer for samarbejdet mellem VALUE-programmet og de øvrige programmer, hvor der er taget behørigt hensyn til de særlige omstændigheder ved de enkelte programmer. Som eksempel kan nævnes den igangværende fælles undersøgelse af BRITE/VALUE, som har til formål at afgrænse og evaluere mulighederne for udnyttelse af resultaterne af de 77 BRITE-projekter.

3.7. Et internt direktiv i GD XII har ført til en forbedring af den situation, der beskrives i Rettens udkast til Beretning, ligesom fremgangsmåderne i forbindelse med de videnskabelige programmer, der forvaltes af dette Generaldirektorat, er blevet samordnet.

3.9. I 1990 offentliggjorde Direktorat XIII-C for første gang en meddelelse i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* om udnyttelse af resultaterne af de specifikke programmer. Derefter modtog Direktoratet ca. 60 svar fra kontrahenter, der havde deltaget i EF-programmer for teknologisk forskning og udvikling, med forslag til udnyttelse af de opnåede resultater. Forvalterne af de specifikke programmer, som havde ført til de pågældende resultater, blev af XIII-C tilknyttet proceduren for evaluering af de modtagne forslag.

Den udvidelse af udnyttelsesaktiviteterne, der er sket siden etableringen af VALUE-programmet, således at de nu omfatter nye områder, som f.eks. bioteknologi, BRITE o.s.v., har styrket samarbejdet mellem GD XII og Direktorat XIII-C omkring identificering og evaluering af resultaterne (jf. svaret på punkt 3.6).

Begrænset dynamik hos patent- og publikationstjenesten

3.10. Udvidelsen af »patentaktionen« til også at omfatte forskning med omkostningsdeling medfører en række deontologiske problemer, idet ejendomsretten til resultaterne normalt tilfalder kontrahenten.

3.11. Se punkt 3.5 og 3.55.

3.12 – 3.15. Databasen CORDIS, som indeholder basen EABS, er under opbygning. Der er i øjeblikket adgang til den på forsøgsbasis via serveren ECHO. Endvidere undersøges mulighederne for at indføre nye teknologier, som f.eks. CD-ROM, med henblik på at modernisere informationsformidlingen.

En EF-database omfattende CORDIS vil blive etableret som led i den centraliserede aktion (tredje rammeprogram).

Udnyttelsen fra forsknings- til markedsføringsstadiet

3.16. Udnyttelsesindsatsen bør rent faktisk fordobles. I forbindelse med gennemførelsen af VALUE bestræber GD XIII-C sig på at forbedre og udvide sit arbejde for, at resultaterne kan udnyttes industrielt. Sideløbende hermed gennemfører Generaldirektoratet undersøgelser, som skal gøre det muligt at tage hensyn til problemer på produktionsplanet, gennem etablering af et net af centre, som vil omfatte de organer i medlemsstaterne, der er kompetente med hensyn til formidling og udnyttelse.

Dette net skulle gøre det muligt at skabe en bedre ligevægt mellem udbud og efterspørgsel på det teknologiske område.

Overvægt af personale i de mindst dynamiske tjenestegrene

3.17. De beskedne ressourcer, der er tildelt udnyttelsestjenesten, kan føres tilbage til det tidspunkt, hvor disse aktiviteter blev indført (se 1. del).

Etableringen af VALUE-programmet har i en vis grad gjort det muligt at råde bod på den mangel på ressourcer, som Retten har konstateret.

Til den centraliserede foranstaltning, der er omhandlet i det tredje rammeprogram (1990-1994), vil der kunne anvendes 1 % af de ressourcer, der er afsat til de specifikke programmer.

Udnyttelsestjenestens undertiden passive holdning

Sagsbehandlingen

3.18 – 3.19 De beskedne ressourcer, som udnyttelsestjenesten rådede over og det utilstrækkelige juridiske grundlag (inden Den Fælles Akt), forhindrede udnyttelsestjenesten i at foretage en systematisk opfølgning af resultaterne og i at finansiere større projekter inden for et begrænset tidsrum.

Det er bl.a. tilfældet for så vidt angår den sag, der er nævnt under punkt 3.19, idet de konstaterede frister i vid udstrækning skyldtes de utilstrækkelige finansielle ressourcer.

3.22. Som Retten understreger, giver den seneste udvikling anledning til at tro, at dette projekt vil kunne komme i gang igen. Dette er et bevis for, hvor kompliceret hele udnyttelsesprocessen er.

Forebyggelse af tvister

3.24. Kommissionen vil undersøge muligheden for at ændre visse kontraktbestemmelser. I det foreliggende tilfælde har den afstået fra at indlede en kostbar retsforfølgelse på grund af den juridiske usikkerhed omkring de gensidige rettigheder og det ringe afgiftsbeløb, der var tale om.

3.27. Undersøgelserne defineres i overensstemmelse med Kommissionens behov, men det er naturligt, at der også tages hensyn til ønskerne hos de licenshavere, der er Kommissionens partnere, og til udtalelser fra de eksperter, som har været inddraget i eventuelle forhandlinger.

Kommissionens kontrol med, at fordringer inkasseres korrekt og med skyldige beløb

3.29 – 3.30. Ved de aktioner, der er gennemført af Kommissionen, er der taget hensyn til de beskedne beløb, der var tale om, og til cost/benefitforholdet i forbindelse med sådanne aktioner.

3.31. Kommissionen vil undersøge muligheden for at indføre en yderligere bestemmelse vedrørende morarenter.

Det tekniske prioriteres højere end det kommercielle

Det tekniske og ikke det kommercielle aspekt har overvægt

3.35 – 3.36. Hvad angår de to medarbejdere, der er ansat af udnyttelsestjenesten i forbindelse med gennemførelsen af VALUE-programmet, har den ene en økonomisk uddannelse og den anden en videnskabelig uddannelse suppleret med erfaring vedrørende lancering af nye produkter inden for lægemiddelindustrien.

Svagheder ved markedsundersøgelserne

3.37 – 3.38. Det anslås, at et forskningsresultat først vil kunne udnyttes efter 5-7 års forløb, og det er derfor nødvendigt, at markedsundersøgelserne beskæftiger sig med »fremtidens markeder«. Der er dermed en stor risiko for fejlvurderinger. En undersøgelse af det europæiske marked er kostbar, og de begrænsede bevillinger, der er til rådighed, medfører undertiden, at man begrænser sig til at undersøge det dominerende marked og derefter ekstrapolerer for de øvrige markeders vedkommende.

3.41 – 3.43. Vanskelighederne i forbindelse med den sag, der beskrives af Retten, skyldes licenshaverens strategi, som er afpasset efter de markedsmæssige omstændigheder. Disse forhold kan bedømmes af licenshaveren selv. (Jf. svar på det foregående punkt).

Med hensyn til den »spredning af udnyttelsesfunktionen«, som Retten omtaler, skal det bemærkes, at der er truffet foranstaltninger med henblik på at rationalisere hele processen omkring udnyttelse af FFC's forskningsresultater, og at der bl.a. er udnævnt en kontaktperson for »udnyttelse« i hver af FFC's afdelinger med henblik på at lette forbindelserne med GD XIII-C.

Forskningen er ikke tilstrækkeligt orienteret mod udnyttelsen

Forskere har ikke tilstrækkelig tid til rådighed

3.45 – 3.46. De tilfælde, der omtales af Retten, har deres baggrund i FFC's løbende rationaliseringsindsats og i de foranstaltninger, der senere er truffet for at sikre personalets mobilitet. Som følge heraf var det ikke længere muligt systematisk at medtage opfindelsesstøtte i de specifikke programmer.

Udnyttelsesindsatsen koncentreres om enkelttilfælde

3.49. Kommissionen mener, ligesom Retten, af fremgangsmåden med enkelttilfælde, hvor hvert resultat behandles for sig, er utilstrækkelig. Der er i løbet af 1990 truffet følgende initiativer:

— offentliggørelse af en meddelelse i *De Europæiske Fællesskabers Tidende,*

— evaluering af de industrielle og kommercielle muligheder for så vidt angår et betydeligt antal resultater (eksempel: fælles undersøgelse med BRITE vedrørende 77 resultater),

— gradvis etablering af et »kontaktnet« omfattende andre EF-aktioner (SPRINT, SME, EUROTECH CAPITAL o.a.).

Licenser, der ikke retligt, men reelt er eksklusive

3.50 – 3.52. Udkastet til Beretning omtaler tildeling af licenser, der ikke er retligt, men reelt eksklusive, visse kontraktbestemmelsers utilstrækkelighed samt de ringe afgifter.

»Retten kan ikke umiddelbart foreslå en løsning på licensproblemerne«, siger Retten selv og anbefaler Kommissionen at undersøge den nuværende praksis nærmere, med hensyn til dens formelle rigtighed og effektivitet. Kommissionen tager denne henstilling ad notam.

Kommissionen vil ligeledes bestræbe sig på at få ændret en række kontraktbestemmelser, som Retten anser for utilstrækkelige eller for at kunne give anledning til tvistemål.

De afgiftssatser, der anvendes af Kommissionen, er ikke ret høje, fordi forskningsresultaterne fremkommer på et stadium inden markedsføringen, og udnyttelsen kræver store investeringer fra licenshaverens side igennem flere år, samtidig med at der er en ikke uvæsentlig risiko for fejlslagne projekter (jf. svar til punkt 2.24).

Kommissionen har i øvrigt til hensigt i fremtiden at tilpasse afgiftssatserne for licenskontrakter til det forventede udbytte (det potentielle marked) og til den forventede gennemførelsesperiode.

Henstillinger

3.53. Kommissionen er enig med Retten i, at det er nødvendigt, at aktionerne baseres på de kompetente organer i medlemsstaterne. Derfor har den til hensigt, i samråd med de nationale myndigheder, at udpege en række organer, der skal være forbindelsesled for formidling og udnyttelse af resultater. Denne løsning forekommer at være mere egnet end samarbejde med Eurotech-klubben, hvis målsætninger er af en anden art.

I øvrigt er der til VALUE-programmet knyttet et net af konsulenter og eksperter, som er udvalgt ved offentligt udbud.

Utilstrækkelig evaluering af aktionernes effekt

Effekten af publikationerne undersøges ikke

3.55. Oplysninger om salgsresultater (samlede salgsindtægter) for GD XIII's publikationer er til rådighed, og Publikationskontoret kan ligeledes efter anmodning oplyse resultaterne for de enkelte titlers vedkommende.

Man er i færd med at gennemføre forbedringer, således at der vil kunne foreligge mere systematiske og præcise oplysninger. (Se ligeledes svar på punkt 3.5).

Fordelingen af indtægter og udgifter på de enkelte projekter eller aktivitetsformer kan ikke identificeres

3.56. Etableringen af et EDB-system til forvaltning og opfølgning af igangværende projekter skulle i fremtiden give adgang til mere detaljerede forvaltningsoplysninger.

4. PÅ JAGT EFTER ÅRSAGERNE: 2. DE ANVENDTE RESSOURCER STÅR IKKE I RIMELIGT FORHOLD TIL BEHOVENE

Konsekvenserne i praksis af, at der ikke er tilstrækkelige ressourcer

4.12 – 4.15. Tidligere havde GD XIII-C, på grund af de tildelte ressourcer, ikke mulighed for at sikre opfølgningen af samtlige videnskabelige programmer. Generaldirektoratet havde endvidere ikke et solidt juridisk grundlag herfor inden vedtagelsen af Den Fælles Akt (art. 130G, litra c) (jf. første del af svaret på punkt 3.17).

Siden iværksættelsen af VALUE-programmet er der gjort betydelige fremskridt:

— overførslen af dokumenter fra GD XII til GD XIII-C er nu formaliseret, og der er etableret et system for

opfølgning og rundsendelse af dokumenter inden for GD XIII-C;

— der er udpeget kontaktpersoner for »udnyttelse« inden for hver afdeling af FFC;

— der er indført regelmæssige kontakter mellem GD XIII-C og kontrahenterne ved de fleste af de specifikke programmer. Det er bl.a. tilfældet med de programmer, som Retten omtaler i punkt 4.13.

4.18. En undersøgelse af oplysningerne vedrørende 1990 viser, at forskning med omkostningsdeling nu er det dominerende aktivitetsområde. Således udgjorde antallet af sager under FFC i 1990 kun 13 % af de samlede antal åbnede sager. Denne forholdsvise nedgang skyldes en stigning i det samlede antal åbnede sager.

5. PÅ JAGT EFTER ÅRSAGERNE: 3. STOR SPREDNING AF AKTIVITETERNE MED HENBLIK PÅ UDNYTTELSE AF FORSKNINGSRESULTATER OG TEKNOLOGIOVERFØRSEL

Spredning af ansvaret mellem tjenestegrenene

Formidling af resultaterne

5.1 – 5.10. Kommissionen mener ikke, at spredningen af publikationsaktiviteterne er særlig foruroligende. Den er i øvrigt baseret på et internt komplementaritetsprincip, som sikrer de specifikke programmer en vis autonomi. Man genfinder dette princip i det tredje rammeprogram (1990-1994), hvori det fastslås, at formidlingsaktiviteterne skal gennemføres dels af de specifikke programmer, dels på centralt plan (GD XIII-C).

Uofficielle publikationer

5.6 – 5.7. Jf. svar på punkt 2.4, 2.5 og 3.5.

Nye metoder til udbredelse af forskningsresultater

5.8 – 5.10. GD XIII-C er blevet omstruktureret inden for de seneste måneder. Blandt de nye tiltag er oprettelsen af en tjeneste for »formidling af videnskabelig og teknisk information«. Denne tjeneste omfatter alle formidlingsaktiviteter, hvad enten de gennemføres via EDB (bl.a. CORDIS) eller ad andre veje (publikationer, konferencer o.s.v.).

Udnyttelse af resultaterne

Direktorat XIII-C og de tjenestegrene, der forvalter programmer som et led i direkte aktioner

5.13 – 5.15. Der er gjort betydelige fremskridt siden Rettens kontrol fandt sted (jf. svaret på punkt 4.12 – 4.15).

Programmer, hvor industrien dominerer, og traditionelle programmer

5.16 – 5.18. Direktorat XIII-C har først for nylig kunnet interessere sig for visse programmer på grund af manglende kompetence hertil inden vedtagelsen af VALUE-programmet (se ligeledes svaret på punkt 4.12 – 4.15).

Rammeprogrammets del af ansvaret

Med rammeprogrammet indføres to aspekter ved udnyttelsen af forskningsresultaterne

5.20. Det forslag til Rådets afgørelse om formidling og udnyttelse af viden, fremkommet i forbindelse med Fællesskabets specifikke programmer for teknologisk forskning og udvikling, som er udarbejdet af Kommissionen og forelagt Rådet i henhold til proceduren i artikel 130Q, stk. 2, i Traktaten, anbefaler i artikel 7 en række regler i forbindelse med udbredelse af information, ligesom det foreslås, at Kommissionen fastsætter bestemmelser for disse reglers anvendelse.

Få organisatoriske forbindelser mellem tjenestegrenene

Fælles informationskilder

5.26 – 5.27. Der er etableret et EDB-system til opfølgning af sagerne. Systemet gør det muligt at sammenfatte oplysninger om kontrakter og forskningsresultater og om den eventuelle formidling og udnyttelse heraf.

5.28. Udnævnelsen af kontaktpersoner for »udnyttelse« (herunder beskyttelse) i FFC's afdelinger skulle gøre det muligt at afbøde den situation, der beskrives af Retten.

Sammenknytning af beslægtede tjenestegrene

5.29. En tjeneste for »innovation og teknologioverførsel«, adskilt fra »patenter«, blev oprettet ved den seneste omstrukturering af GD XIII-C med det formål at rette op på den situation, der beskrives af Retten (se ligeledes svaret på punkt 5.8 – 5.10).

Manglende sammenhæng mellem beføjelser og ressourcer

Publikationsbevillingerne opdelt på flere tjenestegrene

Generaldirektorater, der er ophavsmænd til forskningsresultater, og Generalsekretariatet

5.32. Kommissionen understreger, at den efter tilskyndelse fra Finanskontrollen har besluttet at foreslå budgetmyndigheden, for så vidt angår det prioriterede publikationsprogram for 1991, at foretage en bevillingsoverførsel fra de pågældende poster til en post, der vil kunne dække disse udgifter, og at den har til hensigt, i budgettet for 1992, at oprette en post specielt til finansiering af højt prioriterede publikationer.

Kommissionen henleder dog opmærksomheden på, at der ikke har været tale om nogen begrænsninger, for så vidt angår udsendelsen af publikationer om udnyttelse af forskningsresultater.

Generaldirektorater, der er ophavsmænd til publikationer, og Publikationskontoret

5.35 – 5.40. Hvad disse punkter angår, tillægger Retten Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer en finansiel beføjelse, som skulle gøre det muligt for det rent administrativt at bestemme anvendelsen af de ressourcer, der er opført på Kommissionens budget under post 342.

Kommissionen minder om, at de bevillinger, der er afsat til Publikationskontoret, er driftsbevillinger og dermed kategoribestemte. Publikationskontorets budget skal således anvendes til en række aktiviteter, der er nøje defineret og vedrører samtlige institutioner.

Disse aktiviteter er bl.a.:

— trykning og distribution af *De Europæiske Fællesskabers Tidende*

— fremstilling af de publikationer, der figurerer i institutionernes programmer

— forvaltning af kontrakter om trykning på vegne af institutionerne

— salg og distribution af EF-publikationer, herunder udfærdigelse af kataloger og salgsfremmende foranstaltninger.

Publikationskontoret udfører således *alle* de aktiviteter af denne art, som det anmodes om.

Den fordeling af ressourer på ordregivere, som fremgår af Publikationskontorets analytiske regnskab, er således ikke resultatet af et valg, Kontoret har foretaget, men afspejler blot ordregivernes aktivitetsniveau. Det er oplysninger, som Publikationskontoret afgiver vedrørende den arbejdsbyrde, det pålægges.

Budgetmyndigheden har hidtil tildelt Publikationskontoret tilstrækkelige midler til, at det har kunnet udføre sine opgaver. Publikationskontoret råder over et mindre trykkeri, som er berettiget ved, at det er i stand til at trykke presserende udgaver af EFT i tilfælde af, at der opstår alvorlige problemer inden for den private trykkerisektor, således at det forhindres, at den lovgivende proces i Fællesskabet sættes helt i stå.

Under normale forhold anvendes dette produktionsapparat til fremstilling af andre publikationer. De ressourcer, der tildeles dette trykkeri, udgjorde i 1989 3 370 771 ECU, d.v.s. 11,1 % af et samlet budget på 30 239 400 ECU.

En fortrinsstilling gives trykning af produkter med direkte tilknytning til Publikationskontoret, bl.a. kataloger og salgsfremmende materiale. Den overskydende kapacitet er normalt blevet ligeligt fordelt mellem institutionerne under kontrol af Publikationsudvalgets Styrelsesudvalg og i overensstemmelse med de gældende bestemmelser.

Direktorat XIII-C's og FFC's bevillinger til aktiviteter til støtte for Kommissionens tjenestegrene

5.41 – 5.45. For så vidt angår det generelle spørgsmål vedrørende anvendelsen af »leverandør/kunde«-princippet på FFC's arbejde til støtte for Kommissionens tjenestegrene, kan Kommissionen henvise til de svar, den har givet på Rettens bemærkninger om dette spørgsmål. Disse svar findes i Årsberetningen for 1989 (kapitel 9 FFC, punkt 9.23 – 9.25.), og der gøres klart rede for de begrænsninger, Kommissionen er blevet pålagt i kraft af Finansforordningen og de finansielle overslag for 1988-1992.

I disse svar er ligeledes medtaget det særlige spørgsmål om midler til at sikre konkurrence, som rejses af Retten i punkt 5.42.

Hvad angår FFC's særlige støtte til GD XIII, er det klart, at det med hensyn til overførsel af know-how ud fra et effektivitetssynspunkt vil være vanskeligt at benytte andre organisationer end FFC i forbindelse med udnyttelsen af egne opfindelser.

Det er værd at notere, at udnyttelsesaktiviteterne for GD XIII kun udgør ca. 6 % af det samlede arbejde, der er udført af FFC til støtte for andre generaldirektorater.

Som det allerede er tilfældet med en række andre generaldirektorater, er der netop indgået en flerårig aftale mellem GD XIII og FFC om udnyttelse af forskningsresultater.

Denne aftales anvendelse vil blive nærmere beskrevet i de årlige arbejdsprogrammer, på opfølgningsmøderne, i årsberetningerne og på de vedtægtsmæssige møder.

Direktorat XIII-C's bevillinger og EKSF-aktioner

5.46. I artikel 20 i Traktaten om Oprettelse af et Fælles Råd og en Fælles Kommission, som Retten henviser til, fastslås det, at EKSF's administrationsudgifter, sammen med de øvrige institutioners administrationsudgifter, opføres i Det Almindelige Budget. Af denne grund blev en række udgifter, som på daværende tidspunkt betegnedes som administrationsudgifter, fjernet fra EKSF-budgettet og opført på Det Almindelige Budget. De udgifter, som Retten omtaler, er udgifter af denne art. Der er således klart tale om EKSF-udgifter, og henvisningen til EKSF-Traktaten bør fortsat figurere i budgetkommentarerne.

5.49. Rettens bemærkninger er korrekte. GD XIII-C identificerer for hver publikations vedkommende den nøjagtige budgetkilde, således at Publikationskontoret kan foretage en passende fordeling af de indtægter, der skal genanvendes.

Mange sammenhængende aktiviteter forvaltes særskilt

GD XI's og GD XVII's demonstrationsprojekter

5.52. Aktiviteterne under GD XIII-C, GD XI og GD XVII supplerer hinanden, og der er ikke tale om overlapninger. Der foregår i øvrigt et aktivt samarbejde mellem GD XIII-C og GD XVII omkring formidling, udnyttelse og afsætning af resultater.

SPRINT-programmet

Innovation og forskellige fællesskabspolitikker

Konklusion

5.53 – 5.56. En samordning af disse forskellige aktiviteter, hvis juridiske grundlag og målsætninger er forskellige, er vanskelig at gennemføre. Til gengæld tilskyndes der inden for Kommissionen til et samarbejde på disse områder, og en række fælles initiativer er under forberedelse.

5.57. Se svar på punkt 5.35 – 5.40.

BILAG

Kommissionens publikationsprogram for 1991

Generelle principper for Kommissionens udgivelser

I. *Nødvendige krav*

A. Kommissionens beslutning af 31.10.1989 fastslår en række principper for publikationsaktiviteterne, herunder:

— en effektiv udnyttelse af de ressourcer, der er til rådighed (der skal søges opnået en balance mellem målsætninger og midler),

— overensstemmelse med Kommissionens ønsker (det prioriterede program),

— hensyntagen til de kulturelle forhold, der er karakteristiske for de forskellige kulturområder,

— en professionelt ført strategi ved udfærdigelse og udformning af publikationerne og ved deres distribution,

— fremme af subsidiaritetsprincippet og af partnerskab,

— *nøje* planlægning af produktionsforløbet, bl.a. hvad angår frister for oversættelse.

B. De retningslinjer, der følges i øjeblikket, gør det muligt at leve op til disse krav. Valget af, hvilket materiale der skal publiceres, dets udformning og distributionsform er afhængig af publikums reaktioner og af de erfaringer, der opnås af publikationsmiljøet i de forskellige kulturområder, hvor EF-publikationerne udkommer. På denne baggrund er det muligt, gennem anvendelse af undersøgelser foretaget via distributionskanalerne, analyse af afsætningsresultater og samarbejde med private udgivere, at vurdere de realistiske muligheder inden for de forskellige kultur- og sprogområder og at foretage den bedst mulige udvælgelse af, hvilket materiale der skal publiceres, dets struktur, publikationsform, udformning og afsætningsmetoder.

C. Der gennemføres således sideløbende tre foranstaltninger:

1. Fastlæggelse af det prioriterede program for 1991

Dette aspekt omfatter:

— omhyggelig udvælgelse af, hvilket materiale der skal publiceres

— bestemmelse af målgrupper

— udvælgelse af egnede værker

— udvælgelse af egnede medier

— passende udformning

— optimal udbredelse

— støt salgsfremmende indsats

— tæt samarbejde med private udgivere.

2. Hvert enkelt værk vurderes med hensyn til:

— nødvendigheden af at publicere det

— nødvendigheden af at publicere det i den pågældende form

— nødvendigheden af at anvende det pågældende medium

— det hensigtsmæssige i at ændre et eller flere af ovenstående elementer.

II. *Produktionsmåder*

Den foreslåede produktion omfatter:

1. De officielle publikationer

De officielle publikationer, der trykkes i et større eller mindre oplag, udkommer principielt på alle officielle fællesskabssprog. De er bindende for den institution, der står som udgiver, og udformes under hensyntagen til det image, den pågældende institution ønsker at have. Denne form for publikation er, på grund af de betydelige investeringer, den kræver, forbeholdt materiale, der er af høj kvalitet, og som har et tilstrækkeligt antal læsere til, at udgifterne til det enkelte eksemplar kan dækkes i rimelig grad.

De officielle publikationer er enten *tidsskrifter* eller *monografier.*

Når oplaget er udsolgt kan Publikationskontoret, mednindre der foreligger udtrykkelig kontraordre fra den anvisende myndigheds side, trykke nye oplag med henblik på at efterkomme efterspørgslen; finansieringen heraf sker via et generelt budget til dette formål.

Der anvendes moderne produktionsteknik for at begrænse fremstillingsomkostningerne ved disse udgivelser, samtidig med at visse minimumsbetingelser med hensyn til teknisk og kulturel tilpasning må overholdes.

2. Offentliggjorte dokumenter

2.1. Det offentliggjorte dokument er et passende medium for enhver form for information, som en institution finder det hensigtsmæssigt at gøre tilgængelig for publikum, uden at den pågældende institution påtager sig noget ansvar for indholdet (en anmodning fra en generaldirektør er

tilstrækkeligt til at udgivelse kan foretages). Det offentliggjorte dokument vil principielt blive udgivet i den allerede foreliggende form (sproglige versioner og udformning); der udfærdiges et omslag med de nødvendige bibliografiske angivelser.

De offentliggjorte dokumenter anføres i de månedlige og årlige fortegnelser over publikationer på lige fod med og under de samme emnekategorier som de officielle publikationer. For den almindelige bruger adskiller de sig på ingen måde fra en officiel publikation, dog med den undtagelse, at der både i fortegnelsen og på omslaget er anført en bemærkning om, at der er tale om et materiale, for hvis indhold Kommissionen på ingen måde er ansvarlig.

De offentliggjorte dokumenter udkommer i første omgang i et begrænset oplag. Publikationskontoret kan foretage genoptryk for at efterkomme en nærmere defineret efterspørgsel; de sælges til kostprisen og skal kunne være selvfinansierende.

Anvendelsen af moderne teknik gør det ligeledes på dette område muligt at opnå en række besparelser.

2.2. Der kan også publiceres dokumenter på grundlag af originaldokumenter, der er arkiveret (på papir, mikrofiche, edb eller optisk lager). Selv om der for aftageren ikke vil være nogen forskel i forhold til den officielle publikation, er der en forskel af betydning for de producerende tjenester, idet et sådant dokument, som vil være anført i fortegnelserne, kun eksisterer i form af en original, på grundlag af hvilken Publikationskontoret kan fremstille kopier på bestilling. Der vil således kun blive fremstillet det nødvendige antal eksemplarer, der vil ikke skulle ske oplagring, og investeringerne vil kunne tilpasses den reelle efterspørgsel.

På grund af den enkle fremstillingsmetode og præsentationsform vil et dokument, der publiceres på denne måde, være den mest egnede løsning, når det drejer sig om materiale, der henvender sig til et begrænset publikum eller et ikke på forhånd kendt antal læsere. Det er således ikke nødvendigt at vurdere oplagets størrelse eller at foretage oplagring, og de foretagne investeringer vil medføre indtægter af mindst tilsvarende størrelse.

Denne form for offentliggørelse på bestilling anvendes bl.a. i forbindelse med den store mængde tekniske rapporter om EKSF- og Euratom-spørgsmål, som offentliggøres af især GD V, XII og XIII.

2.3. I forbindelse med det publicerede dokument skal også omtales begrebet »*document delivery*«, dvs. overførsel af informationsenheder fra dokumentation, der er arkiveret under en eller anden form (papir, mikrofiche, edb eller optisk lager). Der er her ikke tale om overførsel af hele publikationer, men om uddrag af de pågældende arkiver (et direktiv, der har været offentliggjort i et EFT, en del af en vejledning, et kapitel fra en undersøgelse, statistiske oplysninger osv.).

Adgang til disse arkiver kan opnås via databaser, der kan konsulteres ved mellemkomst af private eller offentlige teletjenester ved mellemkomst af private eller offentlige teletjenester (Videotex), som er udstyret med et system til elektronisk ordremodtagelse og anordninger til hurtig levering af den ønskede information via den valgte kanal (post, telefax, datanet).

Der vil blive lagt stor vægt på indekseringen af de arkiverede dokumenter, idet der kun kan ske en optimal udnyttelse af disse arkiver, hvis det er let at få adgang til dem, og de relative svar kan leveres. Indekseringen er af afgørende betydning herfor.

2.4. *Elektronisk overførsel* anvendes i forbindelse med information, der står til rådighed for publikum i en elektronisk hukommelse, og hvortil der er adgang via en edb-terminal. Efter at have fundet frem til de ønskede informationer ved hjælp af det relevante søgeværktøj, kan brugeren enten få oplysningerne direkte på sin terminal, eller, ved anvendelse af »document delivery«, bestille udskrift og modtage denne pr. post eller telefax. Databaserne CRONOS (statistik), TED (offentlige indkøb), INFO 92 (gennemførelsen af det indre marked) er velkendte eksempler på denne form for overførsel. Metoden skal udvides til bl.a. at omfatte praktiske vejledninger, aktuelle oplysninger, hyppigt opdaterede værker etc., idet adgang skal kunne opnås både via de traditionelle edb-net og de store offentlige net (Videotex).

3. Oplysende værker

Oplysende værker indgår også normalt i prioriteringsprogrammet. Der er tale om tekster, som udarbejdes under Kommissionens kontrol, men som under nærmere fastsatte økonomiske betingelser kan fremstilles og distribueres af private forlagsvirksomheder (subsidiaritet). Kommissionen vil kun stå for udgivelsen i tilfælde af, at der for en given sproglig versions vedkommende, ikke kan findes nogen interesseret privat udgiver. Disse værker kan have til formål at rejse debat om vigtige emner i forbindelse med opbygningen af Europa, at formidle forskellige grundlæggende ideer eller at skabe mediemæssig interesse omkring en begivenhed. Teksterne vil blive skrevet af kendte forfattere, og andre veletablerede skribenter vil bidrage til at udbrede kendskabet til dem.

Det er af fælles interesse for Kommissionen og de private udgivere, at disse værker præsenterer sig lige så godt som den tilsvarende konkurrerende produktion, og at der anvendes distributionskanaler og salgsfremmende foranstaltninger, som giver mulighed for at opnå et betydeligt salg.